BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 HAZİRAN 2012

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2012 / 06 FİYATI: 4 TL

15. Yılımız

Açın Artık Kilidi

Haberal ve Balbay'dan "Milli İrade"ye Sesleniş S: 10 ve 32

Hipokrat da Gurur Duyuyor Pakistanlı Doktorlarla: **"Ekselansları, Haberal Hocamızı Artık Serbest Bırakın"** S: 12

Bir Tanık Seyrettik Silivri'de S: 6

Fransız Düşünür Açıklıyor: **Dünya Cervantes'i Türklere Borçludur** S: 148

Aydınlar Tiyatroya Sahip Çıkıyor: Tiyatro Bir Okuldur S: 84

Cengiz Özakıncı: **İngiliz Belgeleri Kanıtlıyor: Dersim'de Zehirli Gaz Kullanılmadı** S: 72

Deniz Bölükbaşı Anlatıyor: **"Siyaset İskelesi"nde Politika ve Politikacılar** S: 95

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk Gençliği!

Birinci görevin, Türk bağımsızlığını, Türk Cumhuriyetini sonsuza dek korumak ve savunmaktır. Varlığının ve geleceğinin biricik temeli budur. Bu temel senin en kıymetli hazinendir. Gelecekte bile seni bu hazineden yoksun bırakmak isteyecek iç ve dış düşmanların olacaktır. Bir gün, bağımsızlık ve cumhuriyeti savunmak zorunda kalırsan, göreve atılmak için içinde bulunacağın durumun olanak ve koşullarını düşünmeyeceksin! Bu olanak ve koşullar hiç uygun olmayan bir durumda kendini gösterebilir. Bağımsızlık ve cumhuriyetini yıkmak isteyecek düşmanlar, dünya tarihinde benzeri görülmemiş bir galibiyetin, bir gücün temsilcisi olabilirler. Zorla veya hile ile kutsal yurdun bütün şehirleri teslim alınmış, bütün işletmeleri ele geçirilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve yurdun her köşesi işgal edilmiş olabilir. Bütün bu koşullardan daha acıklı ve korkunç olanı ise, ülkede iktidara sahip olanlar gaflet, sapkınlık ve hatta ihanet içinde olabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri kişisel çıkarlarını, işgalcilerin siyasi amaçlarıyla birleştirerek düşmanla işbirliği yapabilirler. Ulus, yoksulluk ve sıkıntı içinde ezik ve bitkin düşmüş olabilir.

Ey Türk geleceğinin evladı! İşte bu durum ve koşullar içinde bile görevin, Türk bağımsızlığını ve Cumhuriyetini kurtarmaktır!

Muhtaç olduğun güç, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

Mustafa Kemal Atatürk
20 Ekim 1927

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 HAZİRAN 2012

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi Adına Sahibi:
Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

Görsel Yönetmen ve Yayın Genel Yönetmeni Yardımcısı :
Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:
Prof. Dr. Nevzat Bilgin *(Anısal Başkan)*
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,
Gürbüz Atabek, Necmi Tanyolaç, Mete Tizer,
Kaya Karan, Alaettin Giray, Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,
Ahmet Aydede, Manuel Bilos,Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:
Yücel Aksoy, Pelin Hazar Aliabbasi, Sabriye Aşır,
Nuray Bartoschek, Haluk Cansın,
Yılmaz Dağdeviren, Sema Erdoğan,
Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop, Gürbüz Evren,
Metin Gören, İlyas Halil, Mümtaz İdil, Çetin İmir,
Muzaffer İzgü, Mehmet Muhsinoğlu,
Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı,
Saniye Özden, Bekir Özgen, Yaşar Öztürk,
Rıfat Serdaroğlu, İzlen Şen, İzmir Tolga,
Suat Türker, Engin Ünsal, Mehmet Ünver,
Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:
10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Dağıtım: Yaysat

Renk Ayırımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 28 / 05 / 2012

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI
Bütün Dünya
YIL:15 SAYI: 169

İÇİNDEKİLER

4 **Mayıs'ın İnanılmaz Olayları**
Mete Akyol

6 **Prof. Dr. Mehmet Haberal İlk Kez Duruşma Salonunda**
Kanal B Haber Merkezi

10 **Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Kamuoyu Açıklaması**

12 **Pakistanlı Doktorlar**

13 **Prof. Dr. Mehmet Haberal'a Dünyaca Ünlü Tıp Adamlarının Desteği Artarak Devam Ediyor**

24 **İki Parlementere de Hayran Kaldım**
Levent Yıldız

27 **Prof. Dr. Mehmet Haberal ve Unutulmayan Bir Anı**

32 **Mustafa Balbay'dan Kamuoyuna Açık Mektup**

34 **Yeter Artık**
Op. Dr. Murat Molu

37 **Anneler ve Silivri**
Nuray Somer Bozbey

38 **Muhafazakarlık Üstüne**
Oktay Akbal

40 **93 Yıl Sonra 19 Mayıs'ın Anlamı**
Erdal Atabek

42 **19 Mayıs**
Yılmaz Özdil

44 **İyiki Atatürk Yoktu**
Bekir Coşkun

45 **Mini Minnacık Kadın**
Müyesser Yıldız

46 **Ulus Devlet İdealisti**
Erol Çevikçe

48 **Anayasa Yazmak**
Ali Sirmen

50 **Kişiye Özel Davaya Özel**
Emre Kongar

52 **Hukuk Namusu, Görmüş, Kaynak ve Çağrı**
Orhan Bursalı

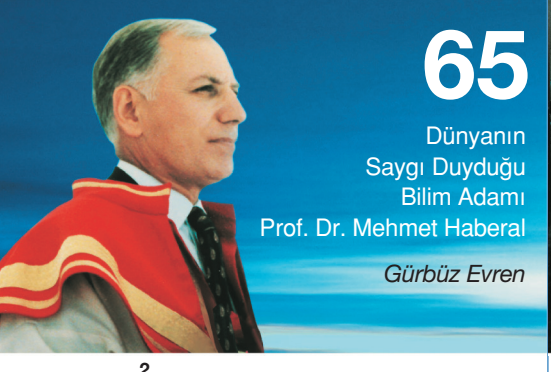
54 **Anayasa Değişecekse Eğer**
Can Pulak

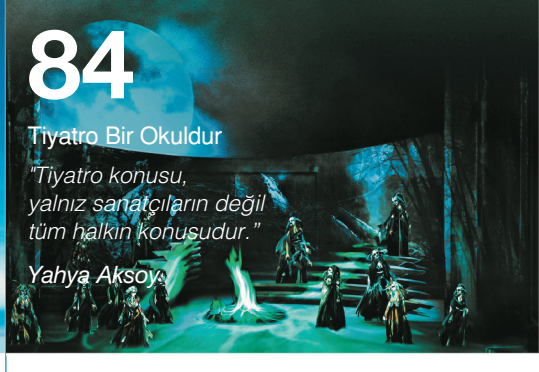
57 **Gazi Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi**
Cengiz Önal

62 **Hakimiyeti Milliye Yazıları**

65 **Dünyanın Saygı Duyduğu Bilim Adamı Prof. Dr. Mehmet Haberal**
Gürbüz Evren

71 **Ünlü Tiyatro Oyuncusu Gülriz Sururi'den Size Bir Mektup Var**
Gülriz Sururi

AYLIK BÖLÜMLER

64 *Fırçalayarak*
78 *İlk Dersimiz Türkçe*
94 *Bilginizi Denetleyin*
101 *Tıp Dünyasından Kısa Kısa*
118 *Sudoku*
126 *Ufak Tefek Bilgiler*
151 *Çözümler Sayfası*
152 *Yarının Büyükleri*
154 *Bulmaca*
156 *Satranç*
158 *Ayın Kitapları*
160 *Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir*

72 **Dersim'de Zehirli Gaz Kullanılmadı**
Cengiz Özakıncı
79 **Sanat Devlet İçin Görev, Birey İçin Haktır**
Atila Sav
84 **Tiyatro Bir Okuldur**
Yahya Aksoy
87 **Dersim Yalanları ve Gerçekleri**
Sinan Meydan
95 **Deniz Bölükbaşı Şimdi Bambaşka Bir Savaşım Veriyor**
Mete Akyol
99 **Bir Teşekkürler Yazısı**
Ramazan Tekinarslan
102 **Nabizade Nazım**
Konur Ertop
108 **Rousseau**
Yaşar Öztürk
114 **Şogun ve Samurayların Sonu**
Mümtaz İdil
119 **Bir Tayinin İlginç Öyküsü**
Metin Gören
122 **Kitaplardan Tuvale Yansıyanlar**
Haluk Erdemol
128 **Kim Kimdi**
Sabriye Aşır
132 **Sağlam Kafa**
Orhan Velidedeoğlu
136 **İstanbul'un Kapıları**
Çetin İmir
141 **Yaz Tatili**
Muzaffer İzgü
145 **Habercikler**
Altan Alkan
148 **Dünya Donkişot'u Cervantes'e Cervantes'i de Türklere Borçludur**
Sebahat Önen

Bütün Dünya 'DAN SİZE

Mete Akyol

Mayıs'ın İnanılmaz Olayları

Defterimin inanılmaz olaylar sayfasına Mayıs'ta bol bol malzeme çıkacağı, ayın 19'unda belli olmuştu.

O gün Türkiye'nin kimi kentlerinde kimi kişiler, ellerindeki çiçeklerle Atatürk'e minnet ve şükranlarını bildirmek için Atatürk anıtı çevresindeki polis çemberini kırmaya çalışırken... Yüzlerce kilometre uzakta cezaevi hücresindeki bir adam, Atatürk'e minnet ve şükran duygularını Ankara'da yeni bir hastane daha açarak bildiriyordu.

Ankara'daki dördüncü, Türkiye'deki 15'inci bu Başkent Üniversitesi Hastanesi de, özünde, öteki tüm Başkent Hastaneleri, hatta tüm Başkent kuruluşları gibi, cezaevi hücresindeki o adamın ve onun oluşturduğu kuruluşların "Atatürk'e olan ve vadesi hiçbir zaman dolmayacak bir minnet ve şükran borcunun, ödenen taksitlerinden sadece biri"ydi ama...

Yine de, Başkent Üniversitesi'nin önceki tüm hastane ve tüm kuruluşlarından apayrı bir özelliğe daha sahipti.

Onun kendine özgü bu özelliği, "Dünyada bir cezaevi hücresinden uzaktan kumandayla inşa edilen ilk ve tek hastane olmasıydı."

Bir başka deyişle o hastanenin açılmasının özündeki anlam, uğruna girdiği bir cezaevi hücresinden o adamın, Atatürk'e olan ve vadesi hiçbir zaman dolmayacak minnet ve şükran borcunun bir taksidini daha ödüyor olmasıydı.

"Bilin bakalım, bu hastaneyi bir cezaevi hücresinden uzaktan kumandayla inşa eden ve bir cezaevi hücresinden bile Atatürk'e borcunu düzenli olarak ödemeye devam eden o adam kimdir?" diye bir soru sormayacağım.

Yanıtını benden daha iyi biliyorsunuz çünkü bu sorunun.

***

Mayıs'ın son yarısının ortalarında, inanılmaz bir olaya daha tanık olduk.

Silivri Mahkemesi'nde Ergenekon kod adlı davanın sabahki oturumunda bir gönüllü tanık, mahkeme salonunu boş bulduğundan olacak, "bohçacı kadın dedikodusu" üslubuyla ağzına gelenin, nereye gideceğini hesap edemeden konuşmaya başlayınca, yargıcın sabrını taşırdı.

"Kendisi hakkında bu söylediklerinizi Sayın Haberal'ın yüzüne karşı da söylemelisiniz ki, o da karşılığını verebilsin" dedi ve...

Belindeki rahatsızlığı nedeniyle hücresinde yatarak dinlenmek zorunda

olan Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı, "Sağlık durumu uygunsa, duruşmanın öğleden sonraki bölümünde bulunmaya" davet etti.

Gazeteci Ahmet Emin Yalman'a suikast girişiminin davasını izlediğim 1952 yılından buyana hiçbir mahkemenin böyle bir davet yaptığını duymamıştım, görmemiştim. O nedenle bu daveti de not defterimin inanılmaz olaylar sayfasına kaydettim.

Prof. Haberal, yargıcın bu daveti üzerine tutukluluğunun dördüncü yılının ikinci ayında, Silivri Mahkemesi'nde ilk kez duruşmaya katıldı, ilk kez yargıç karşısına çıktı.

O gün öğleden akşama ve ertesi gün sabahtan öğleye değin biz de, eski bir polisin, "Adı lazım değil, çok güvendiğim bir arkadaşım var, ondan duyduğuma göre" diye başlayan ve "Bizim amcaoğlunun bir tren yolculuğunda tanıdığı bir doktor var; sonra beni de tanıştırmıştı. Onun birgün bana söylediğine göre" tümceleriyle süren tanıklığını "seyrettik"...

Prof. Haberal'ın, binlerce kişiyi yaşama kavuşturan dünyaca ünlü ellerini kullanmaya gerek duymadan, karşısındaki kendi kaşınanı sorularıyla, sözleriyle, somut belgeleriyle nasıl da evire çevire tokatladığını seyrettik, kendi kaşınana hiç de acımadan.

***

Giriş kapılarının üzerinde adı kibarca "Adalet Bakanlığı Silivri Ceza ve İnfaz Kurumu" olarak yazılan Silivri Hapisanesi'nin dış kapısının üç dört adım ötesinde de bir inanılmaz görüntü çıktı karşımıza.

Önlerinde dev kepçeleriyle sarı sarı dev iş makineleri toprağı eşiyor, kaldırdıkları tonlarca toprağı dev kamyonlara boşaltıyorlardı. Biraz ileride bir kolu kısa T harfi görünümlü bir, iki, üç inşaat vinci vardı... Az ileride sırtında beton karıştıran bir, iki, üç kamyon... Yerin üstünde kimbilir kaç kat yükselecek binaların, yerin dört beş kat altındaki bölümlerinin üstünde yükselen ama yine de toprağın altında kalan yeni yeni beton katlar...

"Usta, usta... 'Ağanınoğlu' mu yapıyor, 'Var da Yapıyoruz' şirketi mi, yoksa 'Tiko' mu yapıyor bu inşaatları?"

Buradan sesimi duyurabildiğim bir usta yanıtladı sorumu:

"Yok, yok, tatil köyü inşaatı değil bunlar" dedi. "Adalet Bakanlığı'nın inşaatı bunlar... Yeni ilave binalar yapıyoruz Silivri Ceza ve İnfaz Kurumu Tesisleri'ne..."

Silivri'deki ustayla bu ilginç konuşmamızı da kaydettim, not defterimin "Mayıs'ın inanılmaz olayları" sayfasına...

meteakyol@butundunya.com.tr

CHP Zonguldak Milletvekili

Prof. Dr. Mehmet Haberal ilk kez duruşma salonunda.

Merhum Başbakan Bülent Ecevit in koruma müdürü tanık sıfatıyla dinlendi. Prof. Haberal "Tanık iddiasını ispatla mükelleftir. İspat edemiyorsa takdir mahkemenindir" dedi ve tanığın iddialarını belgelerle yalanladı.

KANAL B HABER MERKEZİ

17 dosyayla birleşen Ergenekon davasına bakan mahkeme heyeti ara kararında 13 tanığın dinlenmesine hükmetti. Bu tanıklardan biri de merhum başbakan Bülent Ecevit in koruma müdürü Recai birgün. 21 Mayıs'ta görülen 185. duruşmada tanık kürsüsünde Birgün vardı. Birgün'ün dava dosyasındaki iddialarının CHP Zonguldak milletvekili Mehmet Haberal ile ilgili olması nedeniyle, mahkeme başkanlığı Haberal'ın duruşmada bulunmasının uygun olacağına karar verdi.

Haberal, sağlık durumunun ciddiyetini korumasını gösteren raporu olmasına rağmen duruşmaya katıldı. Sivil bir minibüsle salona getirildi. İçeri girdiği sırada Birgün'ün ifadeleri devam ediyordu.

İfadelerini tamamladıktan sonra Haberal söz aldı:

"Bugüne kadar mahkemenize katılmama nedenim ciddi sağlık sorunlarımın olmasıdır. Bügün kaldığım 5 No'lu Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan Aile Hekimine muayene olduktan sonra, mahkemenizin beni davet etmesi üzerine *'Ne pahasına olursa olsun gitmeliyim'* diyerek buraya geldim. Rahatsızlığım nedeniyle zaman zaman oturmak zorunda kalabilirim" dedi ve Birgün'e sorular yöneltti.

"RECAİ BİRGÜN'Ü DİNLERKEN DOĞRUSU HAYRETLER İÇİNDE KALDIM "

Haberal, **"Recai Birgün'ü dinlerken doğrusu hayretler içinde kaldım. Bülent Ecevit Türkiye'nin başbakanıdır. Birgün burada açıklasın. Ecevit'e Başkent üniversitesi doktorları tarafından verilen hangi ilaçlar kesildi. Ecevit bunun ardından nasıl kısa sürede iyileşti açıklasın"** diye sordu.

Birgün'ün yanıtı **"Hangi ilaçların kesildiğini bilmiyorum."** oldu.

"AMACAMIZ KISA SÜREDE BAŞBAKANIMIZI GÖREVİNİN BAŞINA GEÇECEK ŞEKİLDE TEDAVİ ETMEKTİ"

Birgün, bir toplantıda Ecevit'e iş göremez raporu verileceğinin konuşulduğunu iddia etmişti.

Haberal bu iddianın üzerine gitti ve **"Ben bir hekimim, yeminliyim. Amacım hastamı bir dakika daha fazla yaşatmak. Amacımız kısa sürede Başbakanımızı görevinin başına geçecek şekilde tedavi etmekti. Bu toplantıyı kim düzenlemiş, böyle bir kararı kim almış. Bu çok ağır bir ithamdır.Bu iddiayı tanığa kim söylemiş?"**diye sordu.

Birgün, **"Bunlar partiye gelen duyumlardı. Eski DSP'li Mecit Şekercioğlu'na gelen bir duyumdu"** cevabı üzerine Haberal, sinirlenerek **"Tanık bir duyumla yola çıkıyorsa bu ağır bir ithamdır. Bunu ispatlaması gerekir."** dedi.

RECAİ BİRGÜN'ÜN BEYANLARI DUYUMA DAYALI, BELGE YOK.

Haberal uzmanlık alanı dışında kaldığı için Ecevit in tedavisini yürüten sağlık ekibinde yer almadığını ancak üniversitenin rektörü olarak protokol gereği bulunduğunu söyledi ve ekledi **"Duyuma dayalı iddiaları reddediyorum. Tanık iddiasını ispatla mükellefttir. İspat edemiyorsa takdir mahkemenin."**

"Duyuma dayalı iddiaları reddediyorum. Tanık iddiasını ispatla mükellefttir. İspat edemiyorsa takdir mahkemenin."

HABERAL'A CUMHURBAŞKANLIĞI TEKLİFİ

Ecevit'in 24 saat yanında olan, kullandığı ilaçları takip eden, her konuyu Ecevit'in kendisiyle paylaştığını iddia eden Recai Birgün, Haberal' a cumhurbaşkanlığı teklif edildiğini duymadığını söyledi.

Haberal, ise **"O tarihte Erkan Mumcu ile yaptığım görüşme ve Ecevit'le yaptığım telefon görüşmesi sırasında neredeydiniz?"** diye sordu.

Birgün **"Ben o tarihte koruma müdürü değildim. Bu görüşmeleri**

bilemem." cevabını verdi.

BİRGÜN BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ ANKARA HASTANESİ'NDEKİ DOKTORLAR ECEVİT'E YANLIŞ TEDAVİ YAPMADI UZUN SÜRELİ İSTİRAHAT ÖNERDİ."

Recai Birgün, başkent Üniversitesi Ankara hastanesindeki doktorların Ecevit e yanlış tedavi yapmadığı uzun süreli istirahat önerdiğini söyledi. Birgün eve gizlice getirdiği ortopedist doktor Mücahit Pehlivan'ın da Ecevit'i muayene edip röntgenini çektikten sonra sağlığının iyi olduğunu doğruladığını belirtti.

Birgün'ün bu beyanına karşılık Haberal'ın avukatı Dilek Helvacı, Recai Birgün'ün imza karşılığında teslim aldığı, hastane tarafından düzenlenen sağlık raporlarında yer alan yatak istirahatının değil, ayakta 15 Dakika'dan fazla kalmadan 2 saat süreyle ofis görevlerini sürdürebileceği ifadelerini hatırlattı.

Bunun üzerine Birgün **"Ben raporları Ecevit'e ve eşine okumadan veriyordum. Yazılanları bilmiyorum."** dedi.

AVUKAT HELVACI: "ŞÜPHELİ GÖRDÜĞÜNÜZ KONULARI NEDEN ADLİ MAKAMLARA BİLDİRMEDİNİZ?"

Helvacı, Birgün'ün beyanları üzerine **"O dönem bir kamu görevlisi olarak Ecevit'in tedavi süreciyle ilgili şüpheli gördüğünüz hususları niçin adli makamlara bildirmediniz? Sonradan kendinize siyasi avantaj sağlamak için mi basına açıklama yaptınız?"** diye sordu. Birgün ise **"Ben sadece basına açıklama yaptım."** demekle yetindi.

"O dönem bir kamu görevlisi olarak Ecevit'in tedavi süreciyle ilgili şüpheli gördüğünüz hususları niçin adli makamlara bildirmediniz? Daha sonra kendinize siyasi avantaj sağlamak için mi basına açıklama yaptınız?"

"ECEVİT EVİNDE 3 KEZ DÜŞEREK HAYATİ RİSK ATLATMIŞTI."

Recai Birgün ifadesinde Ecevit'in, rahatlıkla hareket etmesine rağmen doktorların önerisiyle resmi toplantılara katılmasının engellediğini iddia etmişti. Avukat Helvacı hastane kayıtlarına göre Ecevit'in taburcu olduktan sonra kendi evinde 3 kez düşerek hayati risk atlattığını bu düşmelerden ilkinin de söz konusu MGK toplantısıyla aynı gün olduğunu hatırlatınca, Birgün sessiz kaldı.

TANIK 1.5 GÜN SORGULANDI

186. duruşmada da Birgünün çapraz sorgusu devam etti. Haberal ikinci kez duruşma salonundaydı.

HABERAL: "MUHATABIM TANIK DEĞİL; BÜLENT ECEVİT VE RAHŞAN ECEVİT'Tİ."

Haberal, Bülent Ecevit'in rahatsız olduğu dönemde muhatabının Recai Birgün olmadığını söyledi ve ekledi **"Benim o dönem muhatabım Rahşan Ecevit ve Bülent Ecevit'tir.**

Haberal:**"Tanığın elinde iddiasini ispatlayacak belge var mı?"**

Tanık: **"Yok."**

Haberal sordu:**"Tanık benim kendisini cep telefonundan aradığımı söyledi. Telefonda benim *'Sayın Başbakan Başkent Üniversitesi Hastanesi'ne gelmeli'* dediğimi iddia etti. Acaba ne zaman aradım tarih verebilir mi, elinde belgesi var mı?"**

Haberal'ın sorusuna Birgün, **tarihi hatırlamadığını, elinde belgesi olmadığı** cevabını verdi.

ECEVİT'İN EVİNE GİZLİCE RÖNTGEN CİHAZI GETİRİLMESİ

Birgün'ün, Başbakan'ın evine gizlice röntgen cihazı getirdiğini hatırlatan Haberal **"Tam teşekküllü başka bir hastane yerine ülkemizin Başbakanı'nı eve gizlice getirdiğiniz doktora gösterdiniz, eve seyyar röntgen cihazı getirdiniz? Bu doğru bir davranış mı"** diye sordu.

Birgün de **"Bu benim kararım değildi. Rahşan Ecevit ve Beyefendi ile alınan karardı. Ben arkadaşım doktor Mücahit Pehlivan'ı önerdim."** cevabını verdi.

Avukat Dilek Helvacı, eve getirilen doktor **Mücahit Pehlivan'ın bir dönem AKP'den milletvekili seçildiğinin de altını çizdi.**

Recai Birgün ifadesinde Ecevit'in, doktorların önerisiyle resmi toplantılara katılmasının engellendiğini iddia etmişti. **Avukat Helvacı hastane kayıtlarına göre Ecevit'in taburcu olduktan sonra kendi evinde 3 kez düşerek hayati risk atlattığını bunlardan ilkinin de söz konusu MGK toplantısıyla aynı gün olduğunu hatırlatınca, Birgün sessiz kaldı.**

Birgün'ün sorgusunun bitmesinin ardından Haberal avukatları aracılığı ile basın açıklaması yaptı. •

Prof. Dr. MEHMET HABERAL'IN KAMUOYU AÇIKLAMASI

Aleyhinde 2002 yılından bu yana açtığım davalar nedeniyle, aramızda ciddi husumet bulunan eski koruma müdürü Recai Birgün, avukatlarım tarafından yapılan tüm itirazlara rağmen maalesef Mahkemece tanık olarak dinlenmiştir.

Hukuken objektif tanık olarak dinlenmesi mümkün olmayan Recai Birgün'ün, duruşma sırasında verdiği ifadesinde dahi; Merhum Bülent Ecevit'e, Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi'nde kesinlikle yanlış bir tedavi yapılmadığı; nitekim, Sn. Ecevit'in taburcu olduktan sonra 6 ay süreyle başbakanlık görevini yürütüp, 4, 5 yıl daha yaşamını sürdürmesinin de, bunun en açık göstergesi olduğu;

Sn. Ecevit'in tedavisini yürüten sağlık ekibinde, uzmanlık alanımın dışında kalması nedeniyle benim yer almadığım; Ancak, Üniversitenin Rektörü sıfatıyla, Sn.Başbakan'ın tedavi süreci ile yakından ilgilenerek bir an önce sağlığına kavuşarak, görevine başlaması için yoğun gayret sarf ettiğim, Sn. Başbakan'ın gerek hastane önünde yaptığı basın açıklamasına, gerekse aynı gün Başbakanlık Konutuna giderek, ikinci kez yaptığı basın açıklamasına tamamıyla kendi serbest iradesi ile karar verdiği;

Sn. Ecevit'e, 26.05.2002 tarihinde hastaneden taburcu olmasından önce, boğazının uyuşmasına sebebiyet verebilecek herhangi bir endoskopi işleminin yapılmadığı; Bu durumun, dosyada mevcut doktor raporları ve tetkikler ile de sabit olduğu;

Ayrıca, Başkent Üniversitesince

düzenlenen ve Başbakanlık Müsteşarı Sn. Ahmet Şağar ile Sn. Rahşan Ecevit'e ilaveten, bir sureti o tarihteki koruma müdürü Recai Birgün'e de, tarafımca tutanak ile teslim edilen sağlık heyeti raporlarında da; "Sn. Ecevit'e mutlak yatak istirahati yapması gerektiğine dair herhangi bir öneride bulunulmayıp; tam tersine, travmaya maruz kalmamak koşuluyla 2 saatlik periyotlarla günlük ofis çalışmalarını sürdürebileceğinin" açıkça belirtildiği;

Ancak, Sn. Başbakan'ın, hastaneden taburcu edildikten sonra, maalesef 3 kez evinde ayağı kayarak düşmesinin, resmi çalışmalarında da doğal olarak bazı aksamalara sebebiyet verdiği;

Merhum başbakan Sn. Bülent Ecevit'e, Başkent Üniversitesince iş göremezlik raporu verileceğine yönelik iddiaların ise somut hiçbir delile dayanmayan bir duyumdan ibaret olduğu; Recai Birgün'ün elinde de, soyut iddialarını doğrulayabilecek hiçbir belgenin bulunmadığı;

Nitekim, Sn. Ecevit'in taburcu olduktan sonra, Başkent Üniversitesini temsilen eşi Sn. Rahşan Ecevit ile birlikte şahsıma teşekkür mektubu göndermesi, kamuoyuna yaptığı çeşitli açıklamalar ile Başkent Üniversitesi'ndeki tedavisini yürüten hekimlere defalarca teşekkür etmesi ve vefatına kadar tam 5 kez Başkent Üniversitesi'nin bir kuruluşu olan Kanal B'yi şahsi konutunda kabul ederek röportaj verdiği sırada, şahsıma hürmetlerini iletmesinin de, iddiaların ne derece mesnetsiz olduğunu ortaya koyduğu" bir kez daha somut olarak tespit edilmiştir.

Kanaatimce; merhum Bülent Ecevit'in tedavi süreci ile ilgili şahsımı ve kurucusu olduğum Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesindeki değerli hekimleri, kamuoyunda zan altında bırakmaya yönelik bu tür asılsız ithamlara en güzel yanıtı, Halkımız, 12 Haziran 2011 Genel Seçimlerinde, yüz binlerce oy vererek Sn. Ecevit'in seçim bölgesi Zonguldak ilinden beni CHP 24. Dönem milletvekili seçerek vermiştir.

Son olarak Mahkeme Huzurunda dinlenen tanık beyanları ile de suçsuzluğumun bir kez daha kanıtlanmış olması ve demokratik hukuk devletinin bir gereği olarak, daha önce tahliye edilen milletvekilleri ile ilgili emsal kararlar da göz önünde bulundurularak, Milli İradenin tecellisine engel teşkil eden 3 yılı aşkın süredir devam eden haksız tutukluluk halime son verilmesini temenni ederim.

Türk Milletinin takdirine saygı ile sunarım.

22.05.2012

Prof. Dr. Mehmet Haberal
CHP 24. Dönem
Zonguldak Milletvekili

Prof. Dr.
S. Adibul Hasan Rizvi

Karaçi Dow Tıp Fakültesi ve Devlet Hastanesi, Sindh Üroloji ve Organ Nakli Enstitüsü Direktörü ve Orta Doğu Organ Nakli Derneği önceki Başkanı **Prof. Dr. S. Adibul Hasan Rizvi**, *geçen ay Pakistan'ı ziyareti sırasında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a, Pakistanlı tıp adamları adına bir mektup vermiştir. Bir "vefa ve saygı" örneği yanısıra, bir "insanlık" örneği de olan Pakistanlı Tıp Adamları'nın bu mektubunu, ayrıca bir "Yol Haritası" örneği de olması umut ve dileğimizle, aşağıda aynen yayımlıyoruz.*

Ekselansları Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan,

2009 *yılından bu yana tutuklu bulunan Mehmet Haberal'ın halen cezaevinde bulunması insan haklarına aykırıdır. Kardeş ülke Türkiye, adalet, hakşinaslık ve kuvvetli demokrasi geleneklerine sahip bir ülkedir. Türkiye'de ameliyat ettiği binlerce organ nakli hastası Profesör Haberal'ın bakımından mahrum bırakılmıştır. Uluslararası Organ Nakli Derneği (ITS)'nin konsey üyesi olarak, MESOT bölgesini temsil eden Haberal, meslektaşlarımızın büyük saygısını kazanmıştır. Prof. Haberal, bölgede ilk organ naklini gerçekleştirerek onur kaynağımız olmuştur. SIUT (Sindh Institute of Urology and Transplantation) olarak Haberal'ın arkadaşı ve destekçileriyiz.*

Kendisini bir dost olarak anmaktan gurur duyuyoruz. Kendisi birçok kez Karaçi'yi ziyaret etmiş, doktorlarımıza böbrek ve karaciğer nakilleri konusunda çok değerli eğitimler vermesine aracı olmuştur.

2005'teki Pakistan depremi sırasında deprem bölgesine ilk yardım uçağını gönderen kişidir. Onun sayesinde Muzafferabad kentinde her gün 4 bin kişiye diyaliz hizmeti verebilen bir merkez kurulabilmiştir.

Sayın Ekselansları, bunu insanlık adına mütevazı bir istek olarak görünüz. Ülkenizin yönetim işlerine karışmak istemiyoruz, ancak 20 yıldır bildiğimiz Profesör Haberal'ın organ sorunu yaşayan çok ağır hastaları tedavi eden büyük bir doktor olduğuna ve özgürlüğüne en kısa zamanda kavuşması gerektiğine inanıyoruz.

Saygılarımızla,

Prof. Dr. S. Adibul Hasan Rizvi
Orta Doğu Organ Nakli Derneği eski başkanı, Karaçi Dow Tıp Fakültesi ve Devlet Hastanesi, Sindh Üroloji ve Organ Nakli Enstitüsü Direktörü

Prof. Dr. Mehmet Haberal'a Dünyaca Ünlü Tıp Adamlarının Desteği Artarak Devam Ediyor

Organ Nakli ve Yanık Tedavisi konularında dünyaca ünlü bilim adamlarından Prof. Dr. Mehmet Haberal'a destek artarak devam ediyor. Tıp biliminin önde gelen bilim adamları Prof. Haberal'a yapılan suçlamalara inanmadıklarını, gerçeğin er geç anlaşılacağını ifade ederek Prof. Haberal'ı en kısa sürede gerçekten ait olduğu bilim dünyasındaki yerinde görmek istediklerini belirttiler. Bilim adamları, bunun Türkiye'nin ve insanlığın ortak kazancı olduğuna da dikkat çektiler.

Prof. Dr. Mehmet Haberal'a gönderilen tebrik ve destek mesajlarından bir bölümünü sonraki sayfalarda okurlarımızın ilgisine sunuyoruz.

Bütün Dünya

Sevgili Mehmet,
Senle iletişim kurabilmek bile benim için bir mutluluk nedenidir. Avrupa Birliği ve Amerika'da en üst düzeyde bulunan makamların dikkatine, Silivri delegasyonunun yaptığı ziyaret sonrasındaki izlenimleri ve son üç yılda yargı sürecindeki hukuksuzluğa ilişkin endişeleri kaleme almaktayım. Bu olay nedeniyle ayrı kaldığın önemli görevlerinin bir an önce başına geçeceğinden eminim.
En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Jeremy Chapman
Eski Dönem Başkanı, Dünya Organ Nakli Derneği, Akut Girişimsel Tıp ve Böbrek Hastalıkları Sorumlusu, Westmead Hastanesi, Nefroloji Ana Bilim Dalı, Sydney, Avustralya

---

Sevgili Mehmet,
Kuvvetli desteğimizle her zaman arkandayız. Bir an önce serbest bırakılmanı sağlayacak her girişimi yapıyoruz. Sana yararı olacağına inandığın ne varsa, lütfen bize haber ver. Seni mutlu edecek herşeyi yapmaya hazırız. En yakın dostlarımızdan biri olduğunu çok iyi biliyorsun. Eminim birşeyi daha çok iyi biliyorsun. Ülkenizin koşulları nedeniyle elimizden pek fazla birşey gelmediğini de biliyorsun. En kısa zamanda görüşebilmek umuduyla,

Prof. Dr. J. Wesley Alexander
Cerrahi Profesörü, Amerikan Yanık Derneği Eski Başkanı, Amerikan Organ Nakli Cerrahları Birliği Eski Başkanı, Direktör Emeritus, Organ Nakli Bölümü, Cincinnati Üniversitesi, Tıp Fakültesi, ABD
Maureen Alexander *Baş Hemşire (Emekli), Cerrahi ana Bilim Dalı, Cincinnati Üniversitesi, Tıp Koleji (J. Wesley Alexander'ın Eşi)*

Sevgili Arkadaşım Mehmet,
Bu trajedinin sona ermesini dilerdim ama görünüşe göre bitmiyor. Kelly ve benim seni her zaman düşündüğümüzü ve özgürlüğüne kavuşman için dua ettiğimizi bilmeni isterim.

Prof. Dr. Carlos A. Pellegrini
Henry N. Harkins Profesörü ve Başkanı Cerrahi Anabilim Dalı, Washington Üniversitesi, Seattle, ABD

Sayın Profesör Haberal;
Tamamen suçsuz olduğuna ve haksız yere cezaevinde tutulduğuna bütün yüreğimle inanıyorum. Mehmet, desteğim arkanda, seni tekrar özgür görene kadar da bu desteğim bütün gücüyle devam edecek. Benim de ailesel sorunlarım oldu ve gerçek bir dost desteğinin ne anlama geldiğini çok iyi biliyorum. Senin tarafında olduğumu

bilmeni ve beni durumunla ilgili sık sık haberdar etmeni rica ediyorum. En iyi dileklerimle,

Prof. José Miguel Alvear

Ekvator Merkez Üniversitesi Genel Cerrahi Profesörü, Ekvator Cerrahi Derneği Eski Başkanı, Ekvator Tıp Akademisi Daimi Sekreteri, Quito- Ekvator

---

Sevgili Mehmet, Sana söylemek istediğim iki şey var:

1. Senin düzeyindeki bir seçkin kişinin, herhangi bir yasadışı olayın içinde bulunabileceğine inanabilmem asla mümkün değildir. Sorun, dünyanın bizim ülkelerimizin bulunduğu tarafındadır. Dünyanın bu tarafında her anlamdaki haklı muhalefet, çoğu zaman yasadışı olarak değerlendiriliyor. Umut ederim ki, politikacılar bir gün insanların düşüncelerinde farlılıklar olabileceği gerçeğini anlayabilecek kadar olgunlaşırlar.

2. Bu zor durum karşısında gösterdiğin dayanma gücüne hayranım. Özgürken olduğu kadar parmaklıklar arkasında da güçlü ve etkili olmaya devam ediyorsun. Biliyorum zor ama... Sen mücadele etmezsen kim edecek?

Gerçekten ait olduğun yere, bilim ve uluslararası toplumun arasına en kısa zamanda dönmeni yürekten diliyorum. En içten dileklerimle,

Rashad Barsoum

Prof. Dr. Rashad Barsoum, Kahire Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kahire Böbrek Merkezi Başkanı, Mısır

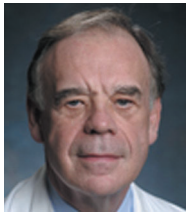

Sevgili Mehmet, Güçlü ve kararlı duruşun karşısında hayranlık duyuyorum. Dünya üzerindeki tüm dostların maruz kaldığın bu adaletsiz uygulamaların sona ermesini ve senin bir an önce serbest kalarak insanlık adına yaptığın çalışmalarına bıraktığın yerden hemen başlamanı bekliyor. Gelecek Eylül ayında Edinburgh'da düzenlenecek Uluslararası Yanık Derneği Kongresi'nde seni görebilmeyi umuyoruz.

En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Basil A. Pruitt, Jr

Uluslararası Yanık Derneği Eski Başkanı, Cerrahi Profesörü, Texas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Merkezi, San Antonio, ABD

Sevgili Profesör Haberal:

Sağlığının iyi olduğunu öğrenmekten büyük sevinç duyduk. Senden hep böyle sevindirici haberler almak için dua ediyorum. Tek üzüntümüz, tutukluluğunun hala devam etmesi ve senin gibi bir örnek kişinin, yasadışı bir olaya karıştığı iddiası... Hepimiz bu durumun, devlet yetkilerinin uygunsuz bir biçimde kullanılması olduğunu biliyoruz.

Üniversitelerde akademik görevler yapan biz arkadaşların, artık serbest bırakılman ve hak ettiğin özgürlüğüne kavuşman için dua ediyoruz.

Seni her zaman düşündüğümüzü bilmeni isterim. Refahın, güvenin ve bir an önce

serbest bırakılarak hakkın olan özgürlüğüne kavuşman için Tanrı'ya dua ediyoruz!

Prof. Dr. Kirby I. Bland
Amerikan Cerrahlar Koleji Eski Başkanı, Cerrahi Bölüm Başkanı, Birmingham Alabama Üniversitesi, ABD

Sevgili Mehmet Hiçbir suçun olmamasına karşın seni hâlâ cezaevinde tutmaya nasıl devam ettiklerini anlayamıyorum. Bu olay, insan haklarının apaçık ihlalidir. Bildiğin gibi seni destekliyorum ve son girişimlerin bir ilerleme sağlayacağını umuyorum. En iyi dileklerimle,

Sir Roy Calne
Önceki Başkan, Dünya Organ Nakli Derneği, Cambridge Üniversitesi Fahri Profesörü, İngiltere

---

Mehmet, Yılma, direnişine devam et. Biz arkadaşların seni %1000 (yüzde bin) destekliyoruz.

Prof. Dr. John L. Cameron, *MD*
Alfred Blalock Üstün Hizmet Cerrahi Profesörü, John Hopkins Üniversitesi Tıp Fakültesi, Maryland, ABD

Sevgili Mehmet: Çaresizlikten sana yardımcı olamıyorum. Bu duygu o kadar çok moralimi bozuyor ki. "Suçum Ne" kitabında yer alan savunmanı dikkatle okudum. Kitabından tanıdığım iki savcının düşmanca tutumu son derece belli oluyor. Onlar senin suçlu olduğuna kendilerini şimdiden inandırmışlar. Dışarıda senin için yapabileceğimiz daha başka şeyler var mı? Her zaman kalbimizde ve dualarımızdasın. Sevgiler,

Prof. Dr. Benedict Cosimi
Cerrahi Profesörü, Pankreas, Adacık ve İnce Bağırsak Organ Nakli Program Direktörü, Massachusetts General Hast. Boston, ABD

Sayın Profesör Haberal: Uluslararası Cerrahlar Birliği Dünya Başkanı Dr. Said Daee, tüm üyeler, çalışanlar ve dernekteki tüm dostların adına, sizi mutlu edebilecek, size yardımcı olabilecek ve durumunuzu hafifletecek bir şeyler yapabilmeyi, söyleyebilmeyi çok isterdim ama... Size yalnızca, her zaman düşüncelerimizde olduğunuzu, sizi sık sık konuşmaya devam ettiğimizi ve sağlık durumunuzu çok merak ettiğimizi söyleyebiliyoruz, şimdilik.Lütfen bizi durumunuz ile ilgili olarak zaman zaman bilgilendirin ve herhangi bir konuda sizin için yapabileceğimiz bir şey olursa bize lütfen haber verin. Emin olun ki; Uluslararası Cerrahlar Birliği'nin tüm üyeleri, çalışanları ve dostları olarak arkanızda olmaya ve mümkün olan her şekilde size destek vermeye devam edeceğiz. Saygılarımla,

Max Downham
İcra Direktörü, Uluslararası Cerrahlar Birliği

Sevgili Mehmet,
Savunmanı ve sana sorulan soruları içeren "Suçum Ne?" adlı kitabın İngilizce çevirisini okudum. Bu kitap son derece ilginç bir belge. Buradaki meslektaşlarımın ve politikacıların konuya duyarlılıklarını sağlamak için bu belgeyi onlara da okutacağım. Aynı zamanda "Tunus-Türkiye Dostluk Derneği"nin kurucu üyesi ve yetkilisi olarak buradaki Türk ortaklarımıza da senin durumunu bir kez de ben anlatacağım. Gelecek Ramazan'dan önce serbest kalmanı umarım. Saygılarımla,

Aziz El Matri

Prof. Dr. Aziz El Matri, Orta Doğu Organ Nakli Derneği Eski Başkanı, Tunis, Tunus

---

Sevgili Mehmet
Sadece ben değil, tüm arkadaşların ve meslektaşların, senin hakkında ileri sürülen sözüm ona suçlamaların baştan sona kadar asılsız olduğunu biliyoruz. Bu tür siyasal diktatörlük dünyanın bu bölgesinde maalesef ki çok yaygın. Emin ol, bu kabus er ya da geç son bulacak ve adalet tecelli edecek. Şu sözü unutma lütfen: "Onlar da plan yaparlar, Allah da plan yapar... Ama en mükemmel planları, plan yapanların en büyüğü Allah yapar."

Prof. Dr. Mustafa Al-Mousawi

Orta Doğu Organ Nakli Derneği Eski Başkanı, Kuveyt Organ Nakli Derneği Başkan Yardımcısı, Hamed Al Essa Organ Nakli Merkezi, Kuveyt

Sevgili Dr. Haberal,
Orada çekmekte olduğunuz acı, beni derinden üzmektedir. Sizin kişiliğinizdeki bir insana yapılan bu muamele tamamen adaletsiz ve

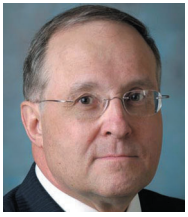

uygunsuzdur. Şunu da hiçbir zaman aklımdan çıkarmıyorum: Tarih sizin gibi güçlü devlet adamlarının sadece siyasi nedenlerle cezaevlerinde tutuldukları böyle adaletsiz olaylarla doludur. Özgürlüğünüze kavuşmanız, huzurlu olmanız ve sağlığınızı koruyabilmeniz için dua etmeye devam ediyorum.
En iyi dileklerimle,

Dr. Rajeev B. Ahuja

Uluslararası Yanık Derneği Genel Sekreteri Yanık, Plastik ve Mikrovasküler Carrahi Bölümü, Lok Nayak Hastanesi ve Maulana Azad Tıp Koleji Yeni Delhi, Hindistan

---

Sevgili Mehmet,
Maruz kaldığın adaletsizlikler her insanı derinden yaralar. Gücün ve metanetin hayranlık uyandırıyor. Einstein'ın şu sözü senin durumunu en güzel şekilde açıklıyor: "Büyük ruhlar, vasat insanlar tarafından her zaman şiddetli muhalefetle karşılaşır."
En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Richard L. Gamelli

Uluslararası Yanık Derneği Seçilmiş Başkanı, Robert J. Freeark Cerrahi Profesörü, Yanık ve Şok Travma Enstitüsü Direktörü, Kıdemli Başkan Yardımcısı ve

Sağlık Hizmetleri Müdürü, Loyola Üniversitesi, Genel Yayın Yönetmeni, Yanık ve Araştırma Dergisi, Chicago, ABD

Sevgili Dr. Haberal, "Suçum Ne?" adlı kitabınızı dikkatle okudum, savunmanızı inceledim. İnanıyorum ki kariyeriniz ve ülkeniz için yaptığınız hizmetler, hakkınızdaki suçlamaların son derece asılsız ve gerçek dışı olduğunun en büyük kanıtıdır.

Dr. Haberal'ın, hayatının büyük bölümünü Türk insanının refahı ve mutluluğu için harcadığı son derece açıktır. Ülkesine ve ülkesinin insanlarına böylesi büyük hizmetlerde bulunan bir kişi, Türkiye için asla yıkıcı bir girişimin içinde olamaz. Size yapılan suçlamalar inanılacak gibi değil. Bunlara suç değil, iftira denilir. Sanırım sürekli gayretleriniz, olağanüstü hizmetleriniz ve ülkenize olan sevginiz bazı insanlar tarafından yanlış anlaşılmaktadır. Siz bu sevgi ve başarınızın kurbanı oldunuz. Tipik bir "Üçüncü Dünya Olgusu".

Dr. Haberal'ın geçmişte Amerika'dan veya herhangi bir Avrupa ülkesinden vatandaşlık elde etmenin her zaman için çok kolay olduğunu düşünüyorum. Kendisi bu ülkelerde de geçerli en yüksek akademik mertebelere ulaşmış ve görevlere gelmiştir. Bazılarına göre "büyük balık gölde yaşamamalıdır, kendi refahı için okyanusta yaşamalıdır". Ama Dr. Haberal ülkesinde kalarak ülkesine ve milletine üstün hizmetlerde bulunmayı tercih etmiştir. Hatası bu mudur? Çünkü yıllar süren üstün hizmetlerinden sonra asılsız iddialar nedeniyle tutuklanmıştır ve hizmetlerine devam edememektedir!

Dr. Haberal'ın dünyanın pek çok yerinde dostları vardır. Hepimiz kendisinin tekrar özgür olmasını ve yakından tanık olduğumuz enejisi ve çalışma sevgisiyle, uluslararası bilimsel toplantılarda yeniden öncülük görevlerini üstlenmesini bekliyoruz.
En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Ahad J. Ghods

Orta Doğu Organ Nakli Derneği Eski Başkanı, Hashemi Nejad Böbrek Hastanesi, İran Tıp Bilimleri Üniversitesi, Tahran, İran

Mehmet,
İçinde bulunduğun durumda sana tek söyleyebileceğim şudur: "Allah'a inancını kaybetme". Çünkü o, masum olanları hiç bir zaman unutmaz ve seni de elbet galip getirecektir. Sabırlı ol dostum, Allah sabredenlerin yanındadır.

Prof. Dr. Hani Haider

Ortadoğu Organ Nakli Derneği Yönetim Kurulu Üyesi, Kuveyt Organ Nakli Derneği Başkan Yardımcısı, Hamed Al Essa Organ Nakli Merkezi, Kuveyt

Sayın Profesör Haberal,
Bir bilim adamı ve mükemmel bir cerrah olarak size olan bağlılığımın eksiksiz devam ettiğinden emin olabilirsiniz. Ancak bir çaresizliğimi itiraf deyim: Ben bu politik dünyada

öylesine küçük bir varlığım ki, Türkiye'deki bir cezaevinde haksız yere tutulan bir dostuma kendi ülkemden bir yardımda bulunamıyorum.

Prof. Dr. Milos Hájek
Uluslar arası Cerrahlar Koleji Başkan Yardımcısı, Çek Cumhuriyeti

---

Saygıdeğer Prof. Haberal,
Sizin bilime olan katkınız muazzam. SIUT üzerindeki devamlı himayeniz moral ve etik olarak bizleri sürekli olarak sizi düşünmeye sevk ediyor ve bizler burada sizin kör adaletin kurbanı olduğunuzu konuşuyoruz. Hepimiz anayasaya aykırı bu tutuklamadan kurtulmanız için dua ediyoruz.
Saygılarımla,

Prof. Dr. Altaf Hussain Hashmi
Üroloji ve Organ Nakli Profesörü Sindh Üroloji Enstitüsü ve Transplantasyon, Karaçi, Pakistan

---

En derin saygımızla kesinlikle arkandayız.

Prof. Dr. David N. Herndon

Uluslararası Yanık Derneği Eski Başkanı, Shriners Yanık Hastanesi Baş Hekimi, Galveston, Texas, ABD

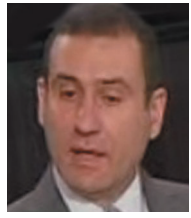
Sayın Profesör Haberal,
Sizinle olan dostluğum ve bu dostluktan dolayı pek çok arkadaşınız gibi duyduğum gurur bu zor durum karşısında daha da güçlendi. Bunun

yakında sona ereceğine ve tekrar aramıza dönerek, hakkınızda en iyi bildiğim şey olan sıcak kişiliğinizle liderlik etmeye devam edeceğinize eminim. Profesör Haberal inanın her zaman aklımdasınız ve fırsat olursa sizi görebilmeyi istiyorum. Sizinle çok kısa bir süre olsa bile bir araya gelebilmek için ilk uçakta yerimi almaya hazırım.
En sıcak ve içten saygılarımla,

Prof. Dr. Refaat R. Kamel
Karaciğer Transplantasyonu Bölüm Başkanı, Ein Shams Üniversitesi, Kahire, Mısır Avrupa Organ Nakli Kurulu Onursal Üyesi

---

Sayın Haberal,
Sizi önemli ve çok değerli bir aile üyesi olarak gördüğümü belirtmek isterim. Dostluğumuz çok önceye dayanıyor. Rahmetli babamın çok değerli bir arkadaşıydınız ve o sizi her zaman kardeşi ve yakın dostu olarak gördü.Her zaman dualarımızdasınız ve bu zorlu sürecin bir an önce sona ermesini umuyoruz. Sizin gibi değerli bir bilim adamının önemli çalışmalarına ve öğrencilerine dönmesi gerekir.

Önümüzdeki Eylül ayında Edinburgh'da karşılaşacağımızdan hala umutluyum.Allah bu zorlu sürecin üstesinden gelmeniz için yardımcınız olsun. En derin saygılarımla,

Prof. Dr. Amr Mabrouk
Uluslar arası Yanık Derneği Doğu Akdeniz Temsilcisi, Plastik Cerrahi Bölümü, Ain Shams Üni. Tıp Fakültesi, Kahire, Mısır

Sevgili Mehmet,
Ne yaptıysam senin organ nakli bilimine olan olağanüstü bağlılığına olan saygımdan yaptım. Tüm samimiyetimle adaletin en kısa sürede tecelli etmesini umuyorum. En içten dileklerimle,

Prof. Dr. Ignazio R. Marino
Cerrahi Profesörü, Jefferson Tıp Okulu Thomas Jefferson Ünive

---

Sevgili Profesör Haberal
Neler yaşadığınızı ve yaşamakta olduğunuzu anlayabiliyorum. "Suçum Ne?" adlı kitabınızı geçen Aralık ayında yayımlandığında okudum ve o günden beri sürekli olarak masamın üzerinde duruyor. Siz mükemmel bir insan, büyük bir cerrah ve bilim adamı ve ayrıca bir insanın ülkesine duyacağı aydınlık sevginin en güzel örneğisiniz. Olanlar utanç verici! Tüm cerrahların ve sivil toplumun desteği arkanızda. İstediğiniz zaman benimle iletişime geçin lütfen. En iyi dileklerim ve saygılarımla,

Prof. Dr. Rocco A. Maruotti
Uluslararası Cerrahllar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi, Milano, İtalya

---

Sevgili Mehmet,
İyi olduğunu bilmek güzel. Özellikle senin durumunda olan bir insanın kısa aralıklarla annesini ve babasını kaybetmesi çok zor. Dünyanın bizim tarafımızdaki bölgesinde yaşanan adaletsizlikler artık son bulmalı. Eminim dürüst bir hakim senin suçsuz olduğunu kabul edecek ve seni serbest bırakacak. Böylece insanlık adına yaptığın çalışmalarına tekrar başlayacak ve seni seçen halka karşı sorumluluklarını yerine getireceksin.
Sevgiler,

Prof. Dr. Marwan A. Masri
Orta Doğu Organ Nakli Derneği Başkanı, Asya Organ Nakli Derneği Eski Başkanı, CEO, Transmedical for Life, Beyrut, Lübnan

---

Sevgili Mehmet,
İnsanlık ve ülken için çok büyük hizmetlerde bulunmuş bir kişi olmana karşın sana böyle büyük acılar çektirilmesini, haksızlıklar yapılmasını anlayabilmem mümkün değildir. Seni yıllardır tanıyorum ve bildiğim tek şey, insanlığa, bilime ve ülkene olan tüm sevginle yaptığın bu hizmetlerinde hiçbir zaman kişisel bir çıkar gözetmediğindir. Allah sana bu zorlu ve onurlu direnişinde dayanma gücü versin. Tüm desteğimle arkanda olduğumu bilmeni isterim.

Prof. Dr. Abdulla Al-Sayyari
Başkan Yardımcısı, Arap Avrupa Vakfı Genel Yayın Yönetmeni, Suudi Böbrek Hastalıkları ve Transplantasyon Dergisi Nefroloji, Hipertansiyon & Böbrek Nakli Anabilim Dalı Başkanı, Kral Abdulaziz Tıp Merkezi, Riyad, Suudi Arabistan

---

Sayın Profesör Haberal,
Bilim ve politika arasındaki çatışmayı

anlamak güç. İçinde bulunduğunuz durumu anlıyor ve sizin için daha iyi günlerin başlamasını ve verimli çalışmalarınıza yeniden başlamanızı diliyoruz. Her zaman aklımızdasınız. En derin saygılarım ve en iyi dileklerimle,

Prof. Dr. La Mar McGinnis
Amerikan Cerrahlar Biriliği Eski Başkanı, Cerrahi Profesörü, Emory Üniversitesi Tıp Fakültesi, ABD

Sevgili Mehmet,
Her zaman kalbimizde ve aklımızdasın. Sana yapılan ve senin hiçbir alakanın olmadığı suçlamalar üzüntü verici. Senin gibi bir bilim adamına insanlığa hizmet edebilmesi için ki bunu yıllarca yaptın, her türlü imkanın sağlanması gerekir. İnsanlık acı çekiyor.

İlgili makamların verdikleri bu karardan vazgeçmesini ve ülken ve insanlık adına yaptığın parlak çalışmalarına ve tekrar özgür kalmana izin vereceklerini umuyorum. Sevgilerimle,

Prof. Dr. Nabil Mohsin
Nefroloji ve Organ Nakli Ana Bilim Dalı, Lapeyronie Hastanesi, Montpelier, Fransa

---

Sayın Profesör Haberal,
Söylememe gerek yok; sizi gerçek bir lider, bir bilim adamı ve mükemmel bir cerrahın en güzel örneği olarak

görüyoruz. Siz prensip sahibi bir insansınız ve karar adamısınız. Hepimiz özellikle de ben, muhtemel başkanlığımda sizin varlığınıza Uluslararası Cerrahlar Birliği'nin ve insanlığın iyiliği için ihtiyaç duyuyorum. Tutukluluğunuzun sona ermesi için Allah'a dua ediyoruz.

Prof. Dr. Adel F. Ramzy
Seçilmiş Başkan, Uluslararası Cerrahlar Birliği, Mısır

Sevgili Prof. Mehmet,
Suçsuz bir kişinin bu kadar uzun süredir tutuklu bulundurulması ve serbest bırakılması için hiçbir çözüm bulunamaması, son derece üzücü bir olaydır. Sen organ nakli ve insanlık adına Ortadoğu'daki bizim liderimizsin ve hep de öyle olacaksın. En kısa zamanda özgürlüğüne kavuşacağına eminim ve bu günün bir an önce gelmesi için hepimiz dua ediyoruz.

Prof. Dr. Faissal A. M. Shaheen
Genel Direktör, Suudi Arabistan Organ Nakli Merkezi, Cidde Böbrek Merkezi Sorumlusu, Jidde, Suudi Arabistan

---

Sevgili Profesör Haberal, Türk siyasi sisteminin elinde maruz kaldığınız uygunsuz muamele nedeniyle son derece üzgünüz.

Serbest bırakılınca-ya kadar size elimizden gelen her türlü desteği vermeye devam edeceğiz.

Prof. Dr. Ron Shapiro

Dünya Organ Nakli Derneği Başkan Yardımcısı, Böbrek, Pankreas ve Adacık Nakli Direktörü, Thomas E. Starzl Organ Nakli Ens., Pittsburgh Üniversitesi, ABD

Sevgili Mehmet, Bu haksız tutukluluğun sona ermesi ve özgür kalarak seni parlamentoya seçen, sana inanan insanlara adadığın hayatına devam edebilmen için dua ediyoruz. Bu çalışmalar ülkendeki insanların özgürlüğü yolunda barışı sağlamaya yardımcı olacağı gibi aynı zamanda bir bilim adamı ve cerrah olarak elde ettiğin başarılar dünyadaki tüm insanlar için önemli.Seattle'da, Amerikan Yanık Derneği'ndeki arkadaşlarınla konuşmamda, serbest bırakılmanın an meselesi olduğunu söylediler. Serbest kalacağın o günü sabırsızlıkla bekliyorum. En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Paul Silverstein

Uluslararası Yanık Derneği Yönetim Kurulu Eski Üyesi, Plastik Cerrah, Oklahoma, ABD

Sevgili Profesör Haberal, Obama ile olan bağlantılarım aracılığıyla, sizin durumunuzu onlara hatırlatmak için emin olun her fırsatı değerlendire-ceğim. Ancak siz benden daha iyi anlayabilirsiniz ki, Amerikan hükümeti insansız uçaklar ve diğer operasyonlar için askeri gücünü konuşlandırması konusunda hükümetinizin izin vermesini istiyor. Bu nedenle Başbakanınızı eleştirmek konusunda çok temkinliler. Maalesef kurbanlardan biri sizsiniz. Bu durum yakında sona erecektir, güçlü durmaya devam edin. En iyi dileklerimle,

Prof. Dr. Hans Sollinger

Amerikan Organ Nakli Cerrahlari Derneği Eski Başkanı, Uluslararası Organ Paylaşımı Derneği Eski Başkanı,
Dünya Organ Nakli Derneği Hazinedarı, F.O. Belzer Cerrahi Profesörü, INSULETE Kurucu ve Başkanı, Organ Nakli Bölümü, Wisconsin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, ABD

Düşüncelerimiz sizinle. İçinde bulunduğunuz bu zor durum ile ilgili Şükrü Bey ile görüşüyordum. Bunun en kısa sürede sona ereceğine emin olun.

Prof. Dr. Timothy L. Pruett

Organ Nakli Ana Bilim Dalı Bölüm Başkanı, Minnesota Üniversitesi, ABD

Sevgili Mehmet, Bilime ve topluma yaptığın büyük katkıların mahkeme heyeti tarafından görülmüyor olmasına üzülüyorum. Ancak

bir gün onların da sana farklı gözlerle bakacaklarını ve seni onların da tanıyacaklarına inanıyorum. Bu arada, yine de adalete güveniyorum ve Tanrı'nın ve halkın sayesinde yakın zamanda serbest bırakılacağına inanıyorum. Senin gibi bilime ve topluma en iyi şekilde hizmet eden insanlara ihtiyacımız var. Olumlu düşünelim ve her zaman, her şeyin en iyisini umut edelim. Zaman buldukça beni durumundan haberdar et lütfen.
En iyi dileklerimle, Sevgiler,
Prof. Dr. Luis H. Toledo-Pereyra
Genel Cerrahi ana Bilim Dalı, Araştırma Bölümü Direktörü
Michigan State Üniversitesi, ABD

Bol şans diliyorum. Dr Alexander başınıza gelen talihsizliklerden haberdar etti beni. Dualarımızdasınız. Özgürlüğünüzü tekrar elde etmek için verdiğiniz çabaları Dr. Alexander gibi ben de destekliyorum.
Prof. Dr. Steve E. Woodle
William A. Altemeier Cerrahi Bölüm Başkanı, Cerrahi Profesörü, Organ Nakli Bölümü Direktörü, İsrail Penn Uluslararası Nakli Tümör Kayıt Direktörü, Cincinnati Üniversitesi, ABD

Profesör Haberal,
Büyük bir dikkatle ve sürekli olarak uluslararası basında yer alan haberleri takip ediyorum ve kalkınmanın ne olduğundan habersiz insanların bu güzel ülkenize verdiği zararı hayretle

izliyorum. Bu beni çok üzüyor. Yakın zamanda serbest kalmanız için dua etmeye devam ediyorum. Güçlü kalın ve kendinize iyi bakın.
Sizi özlüyoruz.
Prof. Dr. Elbie van der Merwe
Uluslar arası Yanık Derneği Afrika Bölge Temsilcisi, Yanık Ünitesi Şefi, Tygerberg Hastanesi, Stellenbosch Üniversitesi Cape Town, Güney Afrika

---

Hepimiz sizi düşünüyoruz. Doğruluk galip gelecek.
Prof. Dr. Courtney M. Townsend
Amerikan Cerrahi Derneği Eski Başkanı, Cerrahi Profesörü, Texas Üniversitesi Tıp Fakültesi, ABD

Arkadaşların ve meslektaşların olarak uğradığın haksızlıkların farkındayız ve çok üzülüyoruz. içinde bulunduğun durumu değiştirmek adına yardımcı olacağını düşündüğün her ne varsa yardım etmeye hazırız.
Prof. Dr. Ron Tompkins
Uluslararası Yanık Derneği Geçmiş Başkanı, Genel & Kritik Bakım Cerrahisi, Yanık Servisi Şefi, Massachusetts Hastanesi

"İki parlamentere de hayran kaldım"

"Kendi kişisel sorunlarından çok ülkelerindeki demokrasinin geleceğini düşünmeleri beni çok etkiledi."

Yazan: LEVENT YILDIZ
Haber Takip: SEZİN SAN

Ergenekon adı verilen dava nedeniyle, üç yılı aşkın süredir tutuklu bulunan, CHP Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal ve CHP İzmir Milletvekili Mustafa Balbay'ın, Silivri cezaevinde önemli ziyaretçileri vardı..

Ziyarette, Almanya Federal Meclisi Sosyal Demokrat Partisi (SPD-Sozialdemokratische Partei Deutschlands) Milletvekili Rolf Mützenich, Almanya Sosyal Demokrat Partisi üyesi Tayfun Keltek ve Avrupa Sosyal Demokrat Halk Dernekleri Federasonu Genel Saymanı Erdal Tekin'e, CHP Genel Başkan Yardımcısı Faruk Loğoğlu ile CHP Konya Milletvekili Atilla Kart da eşlik etti. Yaklaşık 4 saat süren görüşme sonunda heyet cezaevi önünde açıklamalarda bulundu..

İlk olarak Rolf Mützenich konuştu... "Seçilmiş iki milletvekilini ziyaret etmeyi kendime görev bildim" diyerek sözlerine başlayan Alman parlementer, görüşmenin cezaevinde gerçekleşmesinden dolayı duygulandığını ifade etti.

Rolf Mützenich

"Kendi kişisel sorunlarından çok ülkelerindeki demokrasinin geleceğini

Tayfun Keltek, Faruk Loğoğlu, Erdal Tekin, Rolf Mützenich ve Atilla Kart Silivri Cezaevi'ndeki milletvekillerini ziyaretleri sırasında

düşünmeleri beni çok etkiledi. İki parlamentere de hayran kaldım" diyen Mützenich sözlerine şöyle devam etti:

"Demokrasi açısından Avrupa ile Türkiye arasında büyük bir fark var. Halkın iradesiyle seçilmişlerin kendi halkının iradesini dile getirememesi kabul edilir bir durum değil... Özellikle hukuk devletinin olmazsa olmazı olan bu hususu Almanya'da da gündeme taşıyacağız.. Almanya'nın Türkiye'yi bu konuda uyarması gerekiyor."

Fransa'daki seçimlerin ardından Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesi için yeni bir olanak doğduğunu hatırlatan Mützenich, ancak bu noktada değerlendirmelerin, insan hakları ve hürriyetlerin Türkiye'de ne şekilde değer gördüğü konusunda olacağını vurguladı... Alman Parlamenter, "Türkiye, bu coğrafyanın diğer ülkelerine de örnek olacak bir pozisyonda. Fakat şu anda parlementerlerin içeriye atıldığı, tutuklandığı bir ortamı yaşıyor... Biz bu durumu adım adım takip ediyoruz, etmek de istiyoruz." diyerek tamamladı konuşmasını.

Halkın iradesiyle seçilmişlerin kendi halkının iradesini dile getirememesi kabul edilir bir durum değil... Özellikle hukuk devletinin olmazsa olmazı olan bu hususu Almanya'da da gündeme taşıyacağız..

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Mustafa Balbay

Daha sonra sözü alan Almanya Sosyal Demokrat Partisi Üyesi Tayfun Keltek ise "Halkın iradesini hapseden bir demokrasi olamaz" dedi... Avrupa Sosyal Demokrat Halk Dernekleri Federasyonu Genel Saymanı Erdal Tekin de benzer düşünceleri paylaştı ve ziyaretle ilgili izlenimlerini bir rapor haline getirerek Avrupa Parlamentosu'na sunacaklarını ifade etti...

Halkın iradesini hapseden bir demokrasi olamaz"

Türkiye'deki Adalet ve İnsan hakları arayışının artık Avrupa Parlamentosu'nun da önemli gündem maddesi haline geldiğini belirten CHP Genel Başkan Yardımcısı Faruk Loğoğlu ise, tutuklu vekiller sorununun çözüm adresinin TBMM olduğunu söyledi...

"Tutuklu vekiller sorunu, Anayasa Uzlaşma Komisyonu'nun çalışmalarını etkileyecek derecede önemli bir konudur" diyen CHP Konya Milletvekili Atilla Kart ise , Meclis Başkanı Cemil Çiçek'i göreve çağırdı.

Kart Meclis Başkanı'na verilmek üzere hazırlanan 4 sayfalık bir dilekçeden de bahsetti.

"Dilekçede Sayın Balbay'ın ve özellikle Sayın Haberal'ın 27 sayfalık çalışmasından da yararlanarak Meclis Başkanı'na çağrıda bulunuyoruz... Bu sorun demokrasi sorunudur. TBMM'nin tüzel kimliğinin ihlali sorunudur. Milli irade sorunudur. O sebepledir ki Meclis Başkanı'nı sorunun çözümünde daha aktif olmaya davet ediyoruz. Demokrasi adına, mili irade adına, TBMM'nin saygınlığı adına bu konuya sahip çıkması gereken TBMM başkanı Sayın Cemil Çiçek'tir. Ancak Sayın Çiçek tutuklu milletvekillerini ziyaret dahi etmemiştir."

Atilla Kart sözlerini "Bunun adı icazetli demokrasi. Başbakan'ın izin verdiği kadar demokrasi. Başbakan'a tabi olan demokrasi. Böyle bir demokrasiyi kabul etmiyoruz, reddediyoruz." diyerek noktaladı. •

Köln'den Erdal Tekin anlattı:

Prof. Dr. Mehmet Haberal ve Unutulmayan Bir Anı

Araba bozuk yolda hızla ilerliyordu. Şoförün yanında iki kişi daha oturuyordu. Onlardan biri şoförü uyardı...

Yazan: SUAT TÜRKER

"**Yavaş git.** Üstelik sis basıyor. Unutma arkada hasta var."

Arka kanepede, çıplak bedeni beyaz çarşafa sarılı bir hasta yatıyordu. Şoför gözünü yoldan ayırmadan cevap verdi:

"Yolumuz uzun. Ankara'da doktor bekliyor. Hızlı gitmezsek yetişemeyiz. Sis mis dinlemem..."

Erzincan'dan gece yarısı yola çıkmışlardı. Ankara'daki hemşehrileri yanık uzmanı doktordan randevu aldığını geç saatlerde onlara bildirmişti.

"Arkadaşına ne olmuştu?"

"Kader mi diyeyim, bilmiyorum. Arkadaşım benzin deposuna kaynak yaparken müthiş bir patlama olmuş. Vücudunun büyük bölümü yanmış. Neredeyse hayatından umut kesilmişti. Herkes ağlıyordu. Dediler ki 'Ankara'

da bu işin uzmanı var ona götürün.' Erzincan'dan kalkıp Ankara gittik. O doktoru bulduk. Bir sevecen doktor ki anlatılamaz. O beynimizdeki kara bulutları dağıttı. Hastasını sevgiyle kucakladı. Tedaviye başladı."

"Arkadaşın iyileşti mi?"

O doktor sadece bize değil tüm hastalarına sevgi ve şefkat gösteriyordu. İnanıyorum ki Türkiye'de yüzlerce, binlerce kişinin anılarında o doktor vardır."

"Müthiş bir şey oldu. Ölecek diye gün sayılan arkadaşım onun tedavisiyle ayağa kalktı. Aynı doktor o günlerde Ankara'da bir de 'Yanık tedavi vakfı' kurmuş. O vakıf da masrafların bir bölümünü karşılamıştı. Bu durum karşısında da bu kez hepimiz sevinçten ağlamaya başlamıştık."

"Siz uzaklardan geldiğiniz için mi doktor yakınlık gösterdi?"

"Yok canım. O doktor sadece bize değil tüm hastalarına sevgi ve şefkat gösteriyordu. İnanıyorum ki Türkiye de yüzlerce, binlerce kişinin anılarında o doktor vardır."

"Kimdi o doktor?"

"Mehmet Haberal."

***

"Erdal Tekin, sen vücudu yanık arkadaşını Ankara'ya götürenler arasında mıydın?"

"Evet biz üç kişi arkadaşımızı Ankara'ya götürdük. Çok zor bir yolculuktu. Her kilometrede karamsarlığımız bir kat daha artıyordu. Ankara'ya umutsuz bir vaziyette girdik. Ama Ankara'da tanımadığımız, adını duymadığımız bir doktor bize ışık oldu."

"Sonra neler oldu?"

"Bu olay sırasında ben üniversitede öğrenciydim. Üniversiteyi bitirdim. Evlendim. Almanya'ya geldim. İki çocuğum oldu. Sonra... Günlerden bir gün. gazeteler 'Dr. Haberal tutuklandı' diye yazmaya başladı. Önceleri pek inanmadım. 'İsim benzerliğidir' dedim. Erzincan'lı hemşehrilerimle de konuştuk. Üzüntüyle o doktorun bizim doktor olduğunu öğrendik ve olanları dikkatle izlemeye başladık."

"Nasıl izlediniz?"

"Uzaktan izlemek olur mu? Öncelikle onu görmek yanında olduğunu onu unutmadığımızı söylemek isti-

Erdal Tekin

CHP Konya milletvekili Atilla Kart (Soldan 1.) Erdal Tekin (Sağdan 2.) HDF yöneticileriyle Silivri cezaevi önünde.

yordum. Çünkü, herkes bilir ki, Türk milletinde vefa duygusu güçlüdür. Sonunda bu fırsatı buldum."

"Nasıl bir fırsat?"

"Almanya'da merkezi bulunan Türk Sosyal Demokrat Halk Dernekleri Federasyonu (HDF) Türkiye'deki gelişmeleri yakından izler. Bir arkadaşımız tutuklu mahkûmları ziyaret etmemiz teklifinde bulundu. Federasyon yönetimi bu teklifi kabul etti. Ben de sevinçle bu gruba katıldım.

"Ziyaret iznini kolay alabildiniz mi?"

"**Hiç kolay olmadı.** CHP milletvekilleri Atilla Kart ve Prof. Dr. Nur Sertel'in destek ve katkılarıyla bu izni alabildik. Zaten onlar da bizimle birlikte cezaevine geldiler."

"Heyette başka kimler vardı?"

"Federasyon yöneticilerinin yanısıra Haberal'ın arkadaşları Avusturalya'dan Prof. Dr. Jeremy Chapman, İngiltere'den Prof. Dr. Nadey Hakim ve İspanya'dan Dr. Joseph Loveras. Tam onbir kişi olduk."

"Kapılardan geçişte nasıl bir arama yapıldı?"

"Çok sıkı arama var. Ayakkabılarınızı, pantolon kemerinizi bile çıkartıyorsunuz. Benim ilgimi çeken başka bir şey oldu. İki yerde bir monitörün karşısında duruyorsunuz. Yüzünüzü ekrana yaklaştırarak bakıyorsunuz. Yeşil bir ışık yanıyor. O zaman kapıdan geçiyorsunuz. Bu ne araması diye sordum. Göz muayenesi dediler. Daha sonra açık görüşmelerin yapıldığı büyük salona geçtik. Haberal bizi orada bekliyordu."

"Onu çok değişmiş mi gördünüz?"

"Hayrettir. Hiç değişmemiş. Aynı ses tonu, gözlerindeki şefkatli bakışlar. Kibarlığı sevecenliği... İnsana sevgiyle sarılması. Çok heyecanlandım. Sanki, karşımda, yıllar önce vücudu yanıklar içindeki arkadaşıma hastane odasında

yaşam umudu veren doktor vardı. İnanın çok duygulandım. Gözlerim yaşardı. Ama belli etmedim."

"Sağlıklı mı görünüyordu?"

"Bu defa onu çok iyi gördüm. Lacivert bir elbise giymişti. Beyaz noktalı lacivert bir kravat takmıştı. Zindeydi. Saat tuttum bir saat beş dakika ayakta konuştu. 'Oturun yorulmayın' dedik. Kabul etmedi. Biz veda edene kadar ayaktaydı. Biz Mart ayında da Onu ziyaret ettik. O zaman böyle değildi. Daha içine kapanık ve suskundu. Hatta, 'Ben ülkem için bu kadar şey yaptım sonum Silivri cezaevi olmamalıydı' diyordu.

"Son görüşmenizde nasıldı?"

"Mücadeleci bir ruh yapısı içindeydi. İlahi adalete de, dünyevi adalete de inandığını belirterek, ' Üç yıldır cezaevinde tutuluyorum. Neden suçlandığımı da bilmiyorum. Ancak, adaletin yerini bulacağına inanıyorum.' dedi.

Mücadelesinde kararlı bir hali vardı."

"Başka neler söyledi?"

"Çok ilginç şeyler söyledi. Örneğin, 1999 yılında koalisyon hükümeti adına Ecevit'in kendisine Cumhurbaşkanlığı adaylığını teklif ettiğini, ancak parlamento dışından seçilen bir cumhurbaşkanının demokratik olmayacağı gerekçesiyle bu teklifi kabul etmediğini açıkladı. Askerlerin kendisini görevlerinden aldığını, çalışmalarını engellediğini vurguladı."

"Yabancı profesörler için ne dedi?"

"Onların bu ziyaretinden hem mutlu hem de mahcup oldum. Bu arkadaşlarımın beni cezaevinde tutuklu görmelerinden büyük mahcubiyet duyuyorum. Çünkü onlar diyecekler ki; 'Mehmet, sen ülkeni o kadar övüyorsun ama başına gelenlere bak. Ben ülkemi her zaman öveceğim.'

Bu arada İngiltere'den gelen Prof. Dr. Nadey Hakim Mehmet Haberal'a seslendi: ' Mehmet sen buradan çık. Senin yerine ben cezaevinde kalayım. Çünkü tüm insanların sana ihtiyacı var.' demesiyle salonda duygusal anlar yaşandı. Sonradan duydum Avusturalya'lı profesör Jeremy Chapman'ın İstanbul'da katıldığı Dünya Organ nakli 12. Sempozyumunda , ' Prof. Dr. Haberal'ı cezaevinde ziyaret ettim. Hepinize selamları var. Onu en kısa sürede yanımızda göreceğimizi umut ediyorum.' şeklindeki sözleri salondaki bilim adamları tarafından alkış ve tezahüratla karşılanmış."

"**Duraladı.** Hüzün dolu bir sesle konuştu:

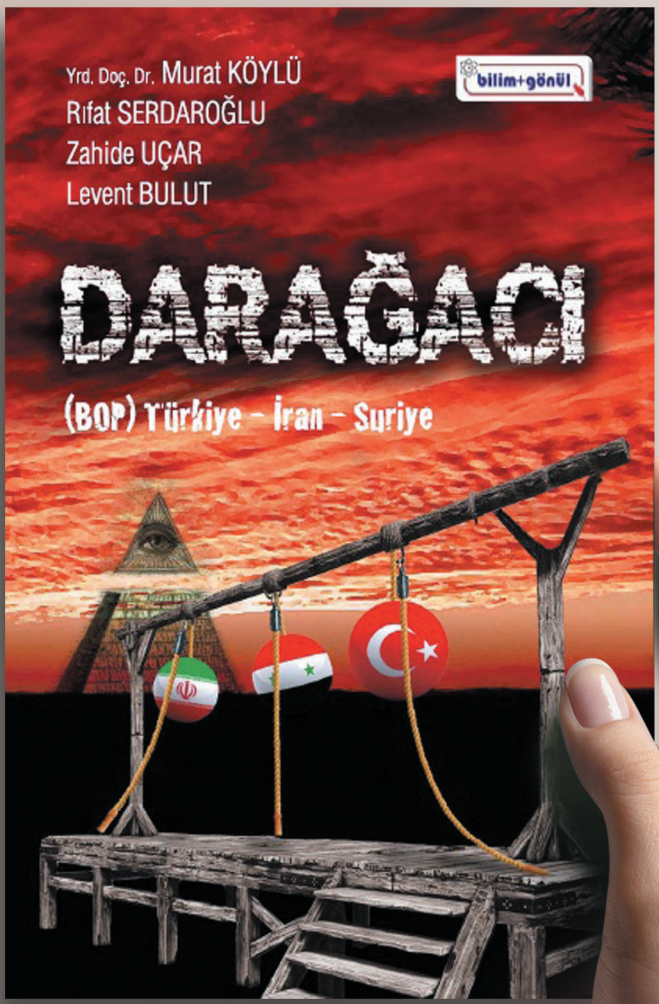
"Onun ruh ve karakter yüceliğine bir kez daha inandım."

"Nasıl?"

"Almanya'dan gelmemiz ve aramızda yabancı profesörlerin de bulunması nedeniyle üzerine bastırarak şu uyarıda bulundu: 'Ben, bunun bedelini nasıl ödersem ödeyeceğim. Şu ana kadar neyle suçlandığımı bilmememe rağmen Türkiye'yi dış ülkelere şikayet etmeyeceğim. Bu ülke benim ülkem. Ülkemi hiçbir zaman küçük düşürmeyeceğim. Benim konuşmalarımı, lütfen bu çerçevede değerlendirin '

Gerçek bir vatanseverin sözleriydi bunlar. •

Bakanlık yapmış bir siyasetçi **Rıfat Serdaroğlu**, Yrd. Doçent **Murat Köylü**, araştırmacı yazar **Zahide Uçar**, ve araştırmacı gazeteci yazar **Levent Bulut**, Ortadoğu çıkmazı ve Türkiye'nin durumunu anlatıyorlar. Türkiye'nin zenginliklerini ele geçirmek isteyen küresel elit, darağacına asmak istediği üç ülkeyi (Türkiye, İran, Suriye) Türk siyasiler üzerinden ele geçirmek istiyor. Türkiye bu tuzağa düşerse sadece bir haçlı savaşının piyonu değil, aynı zamanda kendi ülkesinin de cellâdı olacaktır. Kitap, 2012 yılında Türkiye'yi hangi tehlikelerin beklediğini ve ülkemizin sürülmek istendiği cehennemi anlatıyor.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Mustafa Balbay'dan
KAMUOYUNA AÇIK MEKTUP

Türkiye'de hukuk, adalet ve özgürlük kavramları, günlük iktidar siyasetinin en ucuz parçası haline gelmiştir.

Son olarak tutuklu milletvekillerinin Meclis'e katılmasını sağlayacak yasal düzenlemeye, iktidar partisinin, "biz anket yaptık, ankete katılanların yüzde 60'ı onların özgürlüğünü istemiyor" açıklaması siyasal ve toplumsal linçtir.

Bir partinin genel merkezi anket yaparak mahkeme kurmakta ve karar vermektedir.

Bu, hükmün öne alınmasıdır.

Bu, mahkemenin parti genel merkezine alınmasıdır.

Bu, Meclis'in yasa yapma yetkisinin iktidar partisinin yönetim organlarına devredilmesidir.

Dünyanın hiçbir ülkesinde anketle özgürlük pazarlığı yapılmaz.

Yaşadığımız durum, eski Türk filmlerinde elleri kolları bağlı bir kişi su isteyince başındaki kişinin bir testi su getirip kahkahalarla yere dökmesine benziyor.

Unutulmasın ki, o zulmü yapanlar filmlerde bile kazanmamıştır.

Tutuklu millekvekilleri çıkar Meclis'e gelirse Karayılan da Meclis'e gelirmiş!

Şu anda Danıştay katili ile birlikte yargılanıyorum, çıkarsam yanıma Karayılan'ın geleceği söyleniyor!

İktidar öylesine büyük bir kaos ortamı yarattı ki, kamuoyu tutuklu ile hükümlü arasındaki farkı bile gözetmiyor.

Yargılanmakta olduğum dava, içine herkesin doldurduğu bir iddianameler çuvalı haline geldi. Bu kadar birbirine benzemez, işkence ile bile bir araya getirilemez.

Danıştay katilinin yanısıra, yazarlığını yaptığım Cumhuriyet gazetesine bomba atılması olayına katıldığını kabul edenlerle aynı salonda yargılanıyorum. Ve ben, bu eylemi yapan, varlığı kanıtlanmamış örgütün üyesi olmakla suçlanıyorum.

Hakkımdaki tek delil bilgisayarımdan çıktığı iddia edilen notlar. Bunların hukuki durumunun tartışmalı olduğunu, mahkemenin görevlendirdiği TÜBİTAK uzmanı söylüyor.

Ben af istemiyorum.

Bu sözlerim bir yakarış, bir feryat değil, bir özgürlük ve adalet çığlığıdır.

Milli iradeyi milyonlarca kişinin verdiği oy mu belirler, nasıl yapıldığı bilinmeyen birkaç bin kişilik anket mi?

Eksikli Meclis'in tutuklu 8 milletvekili var. Güneydoğu illerimize BDP'li, Batı illerimize CHP ve MHP'li milletvekillerini sorsanız tahmin bile edilmesi zor olmayan bir sonuç elde edersiniz. Tersini yaparsanız sonucu yine öngörmekte zorlanmazsınız.

Böyle bir noktaya getirilmiş Türkiye'nin Başbakanı lig şampiyonluğu kupasının nerede verileceğiyle ilgileniyor ama, tutuklu milletvekilleri benim sorunum değil, diyor.

Öyle anlaşılıyor ki, sadece top değil, siyaset de yuvarlak.

Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir ilkesi böyle mi gözetilir?

Ben İzmir milletvekiliyim. Aynı zamanda Türkiye milletvekiliyim. İzmir'den ve pek çok yerden "vekilimizi Meclis'te istiyoruz" çağrıları yükseliyor.

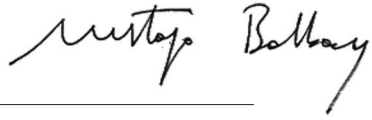
Dilerim bu çağrılar daha da yükselir, Ankara'dan, Silivri'den duyulur hale gelir.

12 Haziran seçimlerinin yıldönümü yaklaşırken her bireyi "bi-rey" olmaya çağırıyorum. 2-3 bin kişilik ankete cevap vermeye çağırıyorum.

Milli iradenin ne olduğunu göstermeye çağırıyorum.

Hukukun ayaklar altına alındığını haykırmaya çağırıyorum.

Mustafa Balbay
CHP 24. Dönem
İzmir Milletvekili

KAMUOYUNA AÇIK MEKTUP

Türkiye'de hukuk, adalet ve özgürlük kavramları, günlük iktidar siyasetinin en ucuz parçası haline gelmiştir.

Son olarak tutuklu milletvekillerinin Meclise katılmasını sağlayacak yasal düzenlemeye, iktidar partisinin "biz anket yaptık, ankete katılanların yüzde 60'ı onların özgürlüğünü istemiyor" açıklaması siyasal ve toplumsal linçtir.

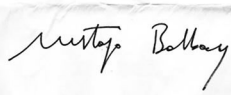
Bir partinin genel merkezi anket yaparak mahkeme kurmakta ve karar vermektedir.

Bu, hükmün öne alınmasıdır.

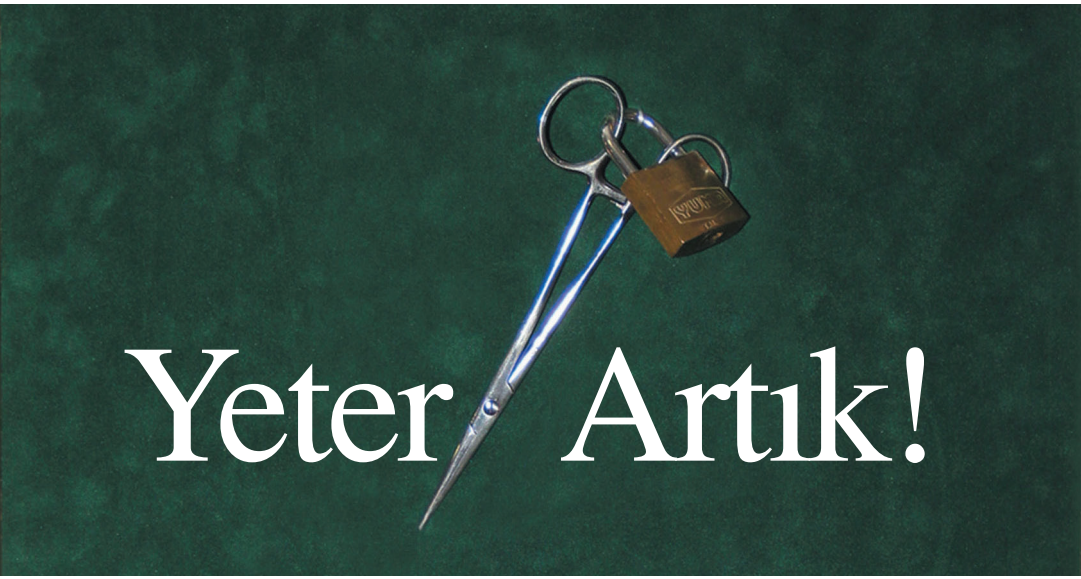
Bu, mahkemenin parti genel merkezine alınmasıdır.

Bu, Meclisin yasa yapma yetkisinin iktidar partisinin yönetim organlarına devredilmesidir.

12 Haziran seçimlerinin yıldönümü yaklaşırken her bireyi "bi-rey" olmaya çağırıyorum. 2-3 bin kişilik ankete cevap vermeye çağırıyorum. Milli iradenin ne olduğunu göstermeye çağırıyorum. Hukukun ayaklar altına alındığını haykırmaya çağırıyorum.

Mustafa Balbay'ın Silivri Cezaevi'nde el yazısı ile kaleme aldığı mektubunun ilk ve son sayfaları

Yeter Artık!

"Özgürlük ve hayatı hak edenler, onu her gün fethetmek zorunda olanlardır" der Faust'ta Goethe. Prof. Dr. Mehmet Haberal'a yazdığım başsağlığı mektubunda bu sözlere yer verdim. Hayatı ve özgürlüğü hak eden bir kimse, insanları da fetheder. İşte sizlere güzel bir anı.

Yazan: Op. Dr. MURAT MOLU

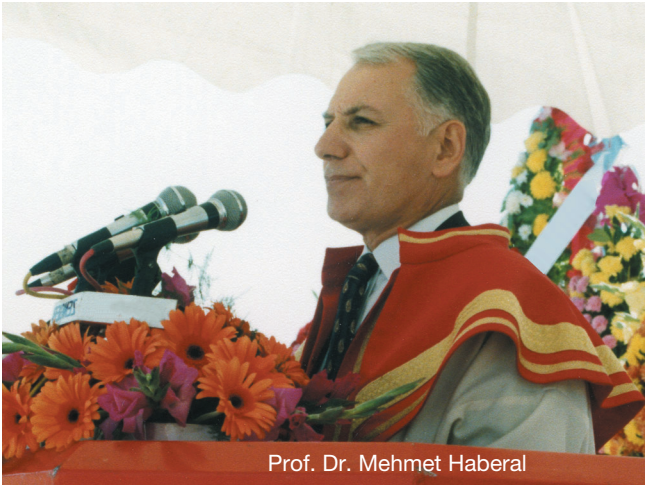
1991 genel seçimlerinden sonraydı. Ankara Numune Hastanesi'nde "Organ Nakli" konusunda Haberal Hoca konuşacak. Konferans salonu tıklım tıklım, ayakta ve salon dışında kalanlar var. Her zamanki gibi, Sayın Haberal kürsüde dimdik duruşu ve zarif vücut dili ile dinleyicileri etkisi altına almıştı bile.

Önce organ naklinin tarihçesi hakkında bir giriş yapıyor, sanki Tamburi Cemil Bey'in mahur peşrevi... Dinleyiciler nefeslerini tutmuş dinliyorlar. Türkiye'deki organ nakli çalışmaları, tecrübeleri, ilkleri ve hastalarının slayt gösterileriyle konuşmasını taçlandırıyor. Sanki, Nazım Hikmet'in "Kuvayi Milliye Destanı" ve "Memleketimden İnsan Manzaraları" şiirlerini okuyor. Sözlerini Tatyos Efendinin "Saz Semaisi" ile bitiriyor desek yeridir.

Alkışlar ve sonrası, soru sormak isteyenler sıraya giriyor. Prof. Dr. Mehmet Haberal mütevazı kişiliğiyle tüm soruları tek tek cevaplıyor. Toplantının sonuna gelindi. Haberal Hoca "Başka sorunuz var mı?" diye birkaç

kez tekrarlayıp, üzerine de "Sorunuz kalmadı mı?" sözleri, bana ısrarla beklediği bir soru olduğunu düşündürdü. Derhal ayağa kalktım, kendimi tanıtarak "Ülkemizde ve dünyada organ nakli konusunda bu denli başarılarınızdan sonra, neden böylesine bir siyasi deneyim yaşadınız?" dememle birlikte, Haberal Hoca kürsüye elini vurarak "Tamam işte, Murat ben de bu soruyu bekliyordum" demez mi!

Bildiğim kadarıyla, dünya çapında isim yapmış bir cerrah, bir bilim adamı olarak 1991 seçimlerinde "kıramadığı bir hatır" için memleketi Rize'den girdiği milletvekili seçimini kaybetmesi Sayın Haberal'ı üzmüştü. Bilimsel bir toplantı sonunda meslektaşları ile bu olayın öncesi ve sonrasındaki gerçekleri paylaşmak istemesi onun en doğal hakkıydı.

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Onun o gün orada hepimize, sanki bir çeşit hesap verircesine bir saygıyla ve tane tane anlattığı "siyasete giriş gerekçesi"ni, bugün bir kez daha anımsıyorum. Onun "Yeşil Kart" adını verdiği toplumsal sağlık projesi, dönemin DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in ilgisini çekmiş, takdirini kazanmıştı. Kısa bir süre sonra yapılacak seçimlerden birinci parti olarak çıkacağını beklenen partinin genel başkanı kimliğiyle Sayın Demirel, projenin sahibi Prof. Haberal'ı "ulusal görevini yapmaya" davet etmiş ve milletvekili seçimine katılmasını önermişti.

Amacı, partisi iktidara geldiğinde Prof. Haberal'ı Sağlık Bakanlığı görevine getirmek ve "Yeşil Kart" projesini

Murat Molu *1981'de Tarsus Amerikan Koleji'nden mezun oldu.Tıp eğitimini 1987 yılında Erciyes Üniversitesi'nde tamamladı. Şanlıurfa'da Sağlık Müdür Yardımcısı olarak zorunlu hizmetini yaptı. Ankara Numune Hastanesi'nde Genel Cerrahi ihtisasını bitirdi. Kayseri Göğüs Hastalıkları Hastanesi'ne Başhekim olarak atandı. Bir dönem İl Sağlık Müdürlüğü görevini yürüttü. 2004 yılında Kanada Ontario Shouldice Fıtık Hastanesi'nde misafir cerrah olarak bulundu. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarında görev aldı. Halen Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde görev yapmaktadır.* ***www.kemalist-iz.com*** *sitesinin kurucusu ve editörüdür.*

Op. Dr. Murat Molu'nun Başkent Üniversitesi, Ankara Hastanesi'nde sergilenen tablosu

kendisinin uygulamasını sağlamaktı. Prof. Haberal, savaşta cepheye giden bir asker saygısı ve sorumluluğuyla milletvekili adayı olmuş, seçime girmiş, fakat milletvekili seçilememişti.

Hocamızın siyasete bir ulusal görev sorumluluğuyla girdiğini o gün orada kendisinden dinledikten sonra yükselen alkışların coşkusu ve sürekliliği şu anda da kulaklarımdadır, yüreğimdedir. Değerli insan Haberal'ın bugün yaşadıkları, o günkü üzüntünün yanında şimdi sadece tatlı bir anı olarak kaldı. Hocamızın özgürlüğünün elinden alındığı o gün için yapmış olduğum tabloyu sergiledim ve güzel tepkiler aldım. Başkent'te Gürbüz Evren'e teslim ettim.

Tablomun, Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi'nde asılı olması beni onurlandırıyor. Tablodaki kilidi en kısa sürede açmak dileklerimle bir çağrı yapmak istiyorum;

Sesime kulak ver!
Haberin olsun
Eller bağlı, klempler kilitli, dudaklar mühürlü
Hastalar bitkin, yuvalar hüzünlü.
Haberin olsun
Çürüyor nakli bekleyen organlar
Çürüyor hızla insanlık.
Haberin olsun
Gündüzler toz duman, puslu
geceler uzun
Yürekler yorgun, çiçekler solgun.
Sesime kulak ver!
İçeride Haberal dimdik ayakta
Ama sen yoksun ortalıkta!
Haberin olsun
Sesime kulak ver!
Dışarıda hepimize yer var.
Artık yeter!
Haberal ve Özgürlükleri geri ver. •

Duruşma salonuna girdiğimde göz göze geldik, daha doğrusu, ben öyle zannetmiştim. Daha sonra sohbet ederken güzel yeşil gözlerinin, neredeyse çok yakın mesafeler dışında, görmediğini öğrendim.

Anneler ve Silivri

Yazan: NURAY SOMER BOZBEY

Duruşma günleri ona bazen arka sıralardaki izleyici bölümünde rastlıyordum. Çağdaş bir Cumhuriyet kadını görünümü ve tayyörünün yakasındaki özel rozeti ile dikkatimi çekmişti.

O gün eskiden oturduğumuz izleyici sıraları boştu, en önde bir beyefendi tek başına oturuyordu.

"Burası boş mu?" diye sordum.

"Burası artık tutuksuz sanıklara ayrıldı." yanıtını aldım. Bir şey söyleyemeden sadece yutkunabildim. Zaten çok küçük olan salonda izleyiciler için artık çok az yer kalmıştı... Birden salon karıştı, salona getirilen Danıştay cinayeti sanığı Osman Yıldırım, daha önce kendisinin öldürmeye azmettiği, beş kişiden ilk sıradaki Tuncay Özkan'ı yumruklamış, Yalçın Küçük'e de saldırmıştı. Duruşmaya ara verildi. Bu olay tutuklu yakınları ve dostları için özel bir fırsattı, çünkü uzaktan uzağa bağırarak da olsa, sevdikleriyle konuşabilme imkânı çıkmış, herkes ön tarafa parmaklıkların önüne gitmişti.

Arka sıralara, o annenin yanına gittim, tanışmalıydım…

O, Cumhuriyet mitinglerine katılan, Atatürk sevdalısı gazeteci evladı için oradaydı. Sözde, çocuğunun suçu sabitti ve belliydi. Göremeyen gözleri hüzünlü yaşlarla doluydu, salonda tutuklular arasındaki çocuğuna, gözleri göremediği için, bir kerecik dokunabilmek istemiş, ama kurallar gereği yasaklanmıştı!

Onu saygıyla anımsıyorum. Tıpkı, o gün tanıdığım, tutuklu eşine göstermemek için gözyaşlarını salon dışında akıtan esir komutanımızın eşi ve diğer komutan eşleri gibi…

Bu vatana kahraman evlatlar kazandıran, elleri öpülesi tutuklu anneleri, evlatlarına babalık görevini de üstlenen yürekli tutuklu eşleri, sizleri "anneler günü"nde saygıyla selamlıyorum...

Dönüş için, otobüslerimize bindik; başımı hüzünle otobüsün camına yaslayarak dışarıya baktım. Eski hapishanenin karşısında dev bir yeni hapishane inşaatı hızla yükseliyordu…!•

Oktay Akbal'ın
20.05.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Muhafazakârlık Üstüne

Şu günlerde edebiyat alanında bir tartışma var. Tartışma, edebiyat dışına da çıkıyor, siyasal bir konu oluyor. Muhafazakârlığı dinsel bir sorun olarak ileri sürenler var, tersini de yazanlar var.

Değerli bir şeyi muhafaza etmek doğal bir iştir. Hepimiz dedemizden ninemizden kalan anıları titizlikle korumuşuzdur. Onlar değerli anılarımızdır. Yaşadıkça yanımızda, içimizde taşırız onları... Kırılsın, çarpılsın, başka bir biçim alsın istemeyiz.

Sanatta muhafazakârlık ise başka bir olaydır. Elbet geçmişin şairlerini, yazarlarını sevgi ve saygıyla anmak, o yapıtların değerini bilmek, gerektiğinde onlardan yararlanmak, bize, yeni ufukların açılmasında etkili olacaklarını bilmek!..

Muhafazakârlığa sanat dışı bir anlam vermek ise yanlış bir görüştür. Bu dinsel ağırlığı olan yazılar, şiirlerle kendini gösterir. Muhafaza ettiğimiz, sevdiğimiz, yaşam boyu koruduğumuz değerlerle ilgisi yoktur.

TV'lerde karşılıklı tartışmalar yapılıyor. Hangi şair, hangi yazar muhafazakâr yapıtlar üretmişse ayrı bir önem kazanmış mı oluyor? Belki dönemin dinsel ağırlıklı iktidarınca istenen bir olay...

Muhafaza edilecek değer vardır, bir süre kullandıktan, okunduktan sonra bir kenara itilecek olan da. Gereksiz şeyleri muhafaza etmeye, yaşatmaya, kuşaklar boyu değerlendirmeye değmeyen şeyler de vardır. Zamanlar geçer, insan da, yaşam koşulları da, duyarlıklar da değişir. Yüzyıl önce beğenilmiş, önemli bir değer sayılmış, ama zamanın acımasızlığı onu okunmaz, sevilmez, hiçbir etkisi kalmamış eski anı yapmış...

Geçmiş, hepimizin geçmişidir. Sevmek, anlamak, benimsemek kadar, geçmişte yaşanmış, sonra da eskimiş, bayatlamış bir şey, elbette günün beğenisine uymayacaktır. Onu kaldırıp bir yana atalım mı, yoksa bir kenarda yaşamını sürdürmesine olanak mı sağlayalım?

Geçmiş, hepimizin geçmişidir. Sevmek, anlamak, benimsemek kadar, geçmişte yaşanmış, sonra da eskimiş, bayatlamış bir şey, elbette günün beğenisine uymayacaktır.

Yapıtlar kendilerini savunur. Bir önemi, bir değeri, bir kalıcı gücü varsa... Onu zorla korumak, gelecek kuşaklara kadar yaşamasını kolaylaştırmak yararsız bir çabadır. Yapıt, roman, şiir, öykü, resim, müzik kendi gücüyle yaşar. Varsa gücü...

Zorla korumaya çalışmak, gereksiz bir iştir. Kendini savunmayan sanat yapıtları kısa zamanda eskir, çürür, bir yana atılır. Bundan kaçınmak olanaksızdır.

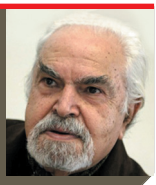
O kendini korumasını bilecektir. Gerçek değeri olan yapıtlar ölümsüzdür, yoksa kısa sürede bir yana atılır, unutulur gider. •

ATATÜRK'TEN MEDENİYET ÜZERİNE...

Biz her görüş açısından medenî insan olmalıyız. Çok acılar gördük. Bunun sebebi dünyanın vaziyetinin anlamayışımızdır. Fikrimiz, düşüncemiz, tepeden tırnağa kadar medenî olacaktır. şunun bunun sözüne ehemmiyet vermeyeceğiz. Bütün Türk ve ıslâm âlemine bakın; düşüncelerini, fikirlerini medeniyetin emrettiği değişiklik ve yükselmeye uydurmadıklarından ne büyük felâket ve ıstırap içindedirler. Bizim de şimdiye kadar geri kalmamız, en nihayet son felâket çamuruna batışımız bundandır. 5-6 sene içinde kendimizi kurtarmışsak zihniyetlerimizdeki değişmedendir. Artık duramayız. Mutlaka ileri gideceğiz; çünkü mecburuz. Millet açıkça bilmelidir, medeniyet öyle kuvvetli bir ateştir ki, ona kayıtsız olanları yakar, mahveder. ıçinde bulunduğumuz medeniyet ailesinde lâyık olduğumuz yeri bulacak ve onu koruyacak ve yükselteceğiz. Refah, mutluluk ve insanlık bundadır.

Erdal Atabek'*in*
21.05.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

93 Yıl Sonra:
19 Mayıs'ın Anlamı

19 Mayıs'ta neyi kutluyoruz? Atatürk'ü anmak mı?

Yıl 2012. Atatürk'ten geriye ne kaldığına bakalım.

Atatürk'ü unutturma çabalarını her gün görüyoruz.

Çanakkale zaferini evliyaların himmetine bağlamak.

Atatürk dönemini her yolla kötülemek.

Atatürk sevgisinin toplumsal etkisini azaltıp silmek.

Bütün bunlar neden mi yapılıyor?

Atatürk 'bağımsız Türkiye' dediği için.

'Bağımlı Türkiye'yi kabul ettirmek için.

Amerika'ya bağımlı.

Emperyalizme bağımlı.

Kapitalizme bağımlı.

***

Bütün bunlar neden mi yapılıyor?

Atatürk 'laik Türkiye' dediği için.

'Sünni Müslüman Türkiye'yi kabul ettirmek için.

Toplumu din kurallarıyla yönetmek için.

Eğitimi dinselleştirmek için.

'Dindar gençlik' yetiştirmek için.

Laik olmayı dinsizlikle eş tutmak için.

Atatürk'ün unutturulması gerekiyor.

Arkadan Atatürk döneminin kötülenmesi gelecektir.

Sonra da suçlamalar.

93 yıl sonra 19 Mayıs bu kulvara sokulmak istenmektedir.

***

19 Mayıs Gençlik Bayramı öyle mi?

Gençlik mi?

2012 gençliği küreselleşmeye feda edilmiştir.

Kültür artık 'ekran kültürü'dür.

Facebook ile Twitter atışmaları.

Chat muhabbetleri.

Cep telefonu konuşmaları.

Mesajlaşmalar.
Kültür budur.
19 Mayıs 1919 Google üzerinden ulaşılan bilgidir.
Pazar markaları.
Büyük rock konserleri.
Dünya idolleri.
Bunun yanında 'dindar ve kindar gençlik'hedefleri.
Ekseni kaymış söylemler.
Hedefsiz gençlik.
Ne yapacağını bilemeyen.
Ancak inanç yolunda anlam arayan.
Bugünün ve yarının gençliği.

***

19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın sporu mu?
Beden sağlığı için yapılan jimnastik unutulmuş.
Selim Sırrı Tarcan'ın kim olduğunu bilen yok.
Oysa, 'İsveç jimnastiği'ni ülkeye getiren öncü.

Atatürk, sağlıklı gençlik, sağlıklı toplumu hedefliyor. "Ben sporcunun zeki, çevik, ahlaklı olanını severim."
Atatürk'ün sözü bu.
2012 yılında spor da paranın elinde esir olmuş.
Spor artık kitlesel şiddetin aracısıdır.
Futbol taraftarları birbirinin yeminli düşmanı.
Takımlar birbiriyle savaşıyor.
Amatör sporların sözü bile geçmiyor. Değeri kalmamış.
Spor alanlarında harcanan para milyar dolarlar.
Reklamı, yayın satışları, formaları, biletleri ile çok büyük bir pazar.

Şimdi siz hangi sporun bayramını kutlayacaksınız?
Soru da budur, sorun da budur.

***

Atatürk, sağlıklı gençlik, sağlıklı toplumu hedefliyor. "Ben sporcunun zeki, çevik, ahlaklı olanını severim."

Şimdi, 19 Mayıs 1919'un gerçek sahiplerine düşen görev bütün bunları tartışmaktır.
Atatürk Cumhuriyeti'nin sahipleri.
Milyonlarca olduğunuzu bileceksiniz.
Milyonlarca.
Atatürk'ü yılda bir gün anmayın, her gün yaşatın.
Gençliği tuzaklardan kurtarmak görevinizdir.
Yanınızda pek çok Atatürk genci olduğunu bilin.
Sporun gerçek anlamını düşünün.
Atletizmi, amatör sporları.
Gerçek sporcu ruhunu.
Dağcıyı, bisikletçiyi, zorlukları yenmeyi.
İşte o zaman,
19 Mayıs 1919'ları anlamış oluruz.
O zaman,
19 Mayıs 1919'ları yaşatmış oluruz.
Milyonlar.
Görev başına...•

Yılmaz Özdil'in
19.05.2012 Tarihli
Hürriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

19 Mayıs

İlk badireyi henüz Boğaz'dan Karadeniz'e çıkarken atlattı... Bandırma vapuru yolcuları.

Hayırdır inşallah dedi, süvari İsmail Hakkı, bu deniz feneri de neyin nesi?

*

Senelerdir aynı rotayı kullanmasına rağmen, ilk kez görüyordu bu deniz fenerini... Bizi yolumuzdan saptırmak için koymuş olmasınlar dedi, serdümen Basri... Dürbünle baktılar. Hakikaten öyle. Deniz fenerine uysalar, daha kafadan Poyrazköy'de karaya oturacaklardı.

*

Kanmadılar Damat Ferit'in diktirdiği çakma deniz fenerine, engin ufuklara açıldılar. Az gittiler. O da ne? Olmaması gereken yerde, al sana bi deniz feneri daha, Kefken'de... Normalde üç saniyede bir, üç defa çakıp, altı saniye susması gerekirken, kalecilerin gözüne tutulan lazer gibi, devamlı yanıyor, bu tarafa gel, bu tarafa gel diye bağırıyordu adeta... Bunu buraya dikse dikse, İngiliz muhipleri dikmiştir, biz yolumuzdan şaşmayalım dedi, çarkçıbaşı Süleyman... İyi ki de öyle dedi. Dinleselerdi sahte deniz fenerini, harss diye kayalıklara bindireceklerdi.

*

Ereğli'ye yaklaşırlarken, kömürümüz azaldı dedi, ateşçi Hamdi, yanaşalım da, fulleyelim bari. Yanaşalım yanaşmasına da, burda olması gereken deniz feneri nerde birader dedi, ikinci kaptan Tahsin... Bi filika indirdiler. Meğer, Bandırma kör olsun, henüz Ereğli'ye gelmedik herhalde diye aranırken, denizin ortasında duba gibi kalsınlar diye... Ampul'ü sökülmüştü deniz fenerinin! Yurtsever balıkçıların istihbaratına göre, Amerikan mandacılarının işiydi. Hamsi takalarıyla omuzlayıp omuzlayıp yüklediler kömürü ambara, vira... Ver elini Amasra.

Buyrun burdan yakın... Kıyıda, sağ taraflarında kalması gereken deniz feneri, teee derinlerde, sol taraflarındaydı. Ulan bu kadar da adilik olmaz dedi, lostromo Hasan, Anadolu'ya paralel gidelim derken, Rusya'ya doğru sürüklenelim diye, yerini değiştirmişler deniz fenerinin be.

*

İnebolu sahili, aynı şark kurnazı numara... Ters manyel veren deniz feneri, gene ters yerdeydi. Kaçak kalkan avcıları gibi batırılalım diye umut ediyorlar galiba dedi, kamarot Halit... Tayfa Mehmet'in uzattığı cigaradan bi nefes çekip üfledi, tabip yüzbaşı Behçet, gülümsedi.

*

Ve, Sinop... İlk adım'a son kulaç'tı. Hayret! Deniz feneri yerli yerindeydi. İkinci yaver Muzaffer, bu saatten sonra, değil deniz feneri, Sinoplu Diyojen'in lambasını görsem, gene inanmam, gölge etmesinler başka ihsan istemem diyordu ki... Deniz fenerinden ateş açıldı iyi mi! Son çare, İngiliz torpidosunun namlusuna deniz feneri süsü vermişlerdi. Gel gör ki, ıskaladılar. Çekti belindeki revolveri erkân-ı harp binbaşısı Hüsrev, bastı tetiğe, bunu Hasan Tahsin'den kaparo kabul edin, öbür taksitleri Samsun'da öderiz diye haykırdı.

*

Velhasılıkelam.

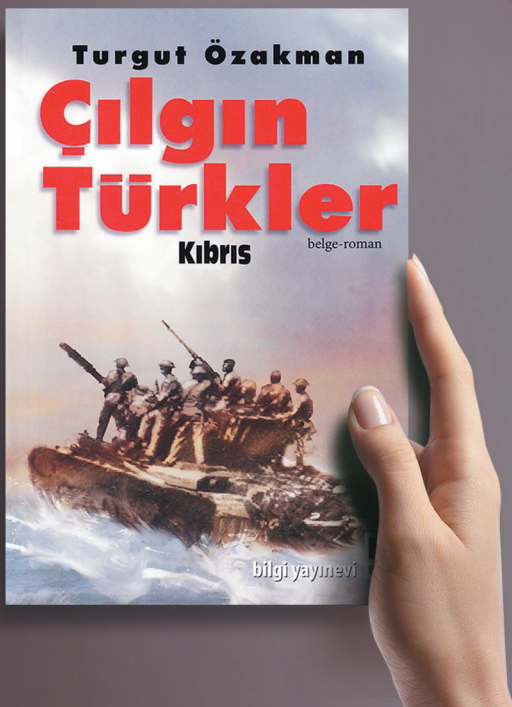
*

Siz siz olun...

Varmak için menzile, aldanmayın deniz fenerlerine, Mustafa Kemal'in gözlerindeki ışığı takip edin, karanlık gecelerde.

T. Özakman yakın tarihimizin büyük konularından biri olan Kıbrıs sorununu yazdı. Kıbrıs'ın fethinden günümüze kadarki çarpıcı olayları, direniş destanlarını, Kıbrıs'ın yüz yıllık Milli Mücadelesini ve Barış Harekâtını bir bütün olarak yine belge-roman tarzında işledi. Çılgın Türkler-Kıbrıs'ın da üçlemenin gördüğü benzersiz ilgiyi göreceğine inanıyoruz. Okumaya başlayınca hak vereceksiniz.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bekir Coşkun'un
25.05.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

İyi ki Atatürk Yoktu...

Bir asker katıldı törene...
O da sivil kamuflajlı...
Zaten yakalayıp götürdüler...

Vali gelmedi...
İstanbul'a iktidardan kim gelse gece gündüz acele havaalanına karşılamaya koşuyor da, Atatürk'ün gelişinde Taksim'e kadar zahmet etmedi...

Cumhurbaşkanı yoktu...
Başbakan yoktu...

O, 19 Mayıs'ın adını taşıyan stadyuma da gelmedi... Adını eski Roma'dan alan "Arena"da özel tören düzenledi kendine...

"Müdür" düzeyinde katıldılar bu sene... "İl Gençlik Hizmetleri Müdürü" vardı...

Neyse ki konuşmayı ambar memuru yapmadı...

CHP, illerde Atatürk anıtlarına çiçek bırakmak için izin istedi...
Vermediler... Müstahak...
Yani siz 19 Mayıs günü Atatürk'e çiçek bırakmak için AKP'den izin mi istediniz?..

Kıyafetler helalindendi...
Bu sene kızlı oğlanlı danslı gösteriler de yapılmadı...

Bir yerde denediler; YURTKUR gecesinde oğlan kıza doğru iki adım atmıştı ki maazallah, Gençlik ve Spor Bakanı gördü...
Eliyle "dur" işareti yaptı..
Arada tam 45 santim kalmıştı...
Orkestra kesti...
Zaten kız da kaçtı, paltosunu giymeye...

Bu gibi "dindar nesil" ile uygun olmayan gösteriler yerine yenileri konuldu bu yıl; bilek güreşi, erkekler arası judo, kızlar arası nakış işleme, masa topu, üç adım, birdirbir, okçuluk, gülle atma, yumurta müsabakası...

Binicilik müsabakası vardı mesela...
Ama at yoktu...

Resmi kutlamalar böyle olunca, insanlar çocuklarını ve bayraklarını alıp kendi başlarına çıkıp kutladılar 19 Mayıs'ı...

Her şeye rağmen...

Yasaklarla...

Sinsi ya da açık açık tüm engellere karşın...

Örgütsüz, öndersiz, moralsiz oldukları halde...
Olsun...

Sonuçta 19 Mayıs böyle kutlandı...
İyi ki Atatürk yoktu...

Mini Minnacık Kadın
Mavi Gözlü Bir Devi Sevdi

Yazan: MÜYESSER YILDIZ
Silivri 5-C Koğuşu

"Türkiyeliler", *Atatürk için" diktatör" diyor ya, kısadan hisse:*

Hıfzı Topuz, Hava Kurşun Gibi Ağır' da yazdı. Nazım Hikmet, Milli Mücadele'ye katılmak için Ankara'ya gider, Mustafa Kemal Paşa ile tanışır. Mustafa Kemal, Nazım Hikmet'e şunu tavsiye eder: "Gayeli şiirler yazın!.."

Yıllar sonra Atatürk cumhurbaşkanı, Nazım Hikmet namlı bir komünisttir. Şiirlerini okuduğu ilk plâk kapışılmaktadır. Plâğın ünü Atatürk'e kadar ulaşır. Atatürk dinlemek ister. Plâk bulunup getirilir, dinler. "Bu şair sizlere benzemiyor." der; ardından Nazım Hikmet'i yakından tanımak ister, talimat verir:

"Bulup getirsinler, şiirlerini bu akşam bize kendisi okusun bakalım."

Vali, polis merkezini arar; talimat verir. Polis seferber olup Nazım Hikmet'in kapısına dayanır. Alışkın ya polis görmeye, hiç şaşırmaz:

"Emniyete mi gidiyoruz? 5 dakika izin verin, çantamı hazırlayayım."der. Polis geliş sebebini izah eder:

"Aman Nazım Bey, estağfurullah; öyle bir durum yok. Reisicumhur hazretleri sizi emretmişler, şiirlerinizi dinlemek istiyorlarmış."

Rahat bir nefes alan Nazım hikmet düşünür. Ne düşünür? Gitse, bütün belalardan kurtulacak; artık başı derde girmeyecek, hapislere düşmeyecek, belki de rejimin yarı resmi şairi olacaktır.Yok, ona göre değil; polise şunu söyler:

"Reisicumhur hazretlerine benden selam söyleyin. Ben Denizkızı Eftelya değilim!"

Polis şaşkın, *şok döner. Cevap merkeze, oradan Vali Bey'e iletilir. Oradan da Atatürk'e. Hıfzı Topuz' un ifadesiyle, aynen aktarıyorum:*

"Peki Gazi ne yapacaktı? Ne yapması beklenirdi? Hele diktatör diye adı çıkmış bir devlet başkanından ne beklenirdi? Şairi zorla getirmesi mi, tutuklatması mı?"

Hayır, hiçbiri değil. Atatürk der ki:

"Aferin çocuğa! İşte şair dediğin böyle olur."

Ya, işte böyle... Gerçek sanatçı isteyen mi, kendine soytarı arayan mı? Hangisi demokrat, hangisi diktatördür?

Anladınız siz!.. C-5 koğuşunda Nazım Hikmet'in şiirine takla attırıp, dolanıp durmam ondan:

O mini minnacık bir kadındı. / Mavi gözlü bir devi sevdi. / Mini minnacık kadın / Yorulmadı devin büyük yolunda, / Ve elveda deyip özgürlüğe, / Girdi Silivri'ye / Ülkesinde yeniden sevgi çiçekleri / Açsın diye.

Silivri'den kucak dolusu sevgiler... •

Erol Çevikçe'nin
16.04.2012 Tarihli
Vatan Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Ulus Devlet İdealisti

Türkiye, küresel yayılmacılara karşı verdiği kurtuluş savaşı sonrasında ulus devletini kuran ilk Müslüman cumhuriyettir.

Bugün dünyanın ekonomik anlamda en güçlü ve en büyük ulus devleti, Çin'dir. Amerika Birleşik Devletleri ulusal çıkarları için petrol başta doğal kaynaklarını istismar etmek istediği ulus devletleri bölüp, parçalayıp yok etmek için başta savaş, her saldırgan yolu kullanmaktadır. İngiltere, ulus devlet yapısını yitirmemek için Avrupa Birliği (AB) üyesi olduğu halde, Euro para birliğine girmemiştir. Kıta Avrupa'nın iki büyük ulus devleti Almanya ve Fransa, Yunanistan gibi AB'nin diğer zayıf ülkelerini baskı altında tutmayı sürdürüyor. Komünizm sonrası Rusya, petrol kaynakları sayesinde güçlü bir ulus devlet konumunu yeniden kazandı.

Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın annesinin cenazesinin kaldırılışını TV'den izlerken, işte bunlar geçti aklımdan. Çünkü 36 yıldır yakından tanıdığım Haberal Hoca'nın Silivri'de yatmasının bir tek nedeni var; suçu, yürekli bir ulus devlet idealisti olmasıdır.

Dosyasında sözü edilen siyasal gündemli toplantılar, Kanal B TV'sindeki politik tartışma programları ve parti kurma çalışmaları, hep ulusal çıkarları öngören demokratik eylem ve söylemleri içermekteydi. Evrensel hukuka aykırı bir şekilde kurulan ve adil yargılama kurallarını çiğneyen özel mahkemelerin Ergenekon davası adı altında suçladıkları sivil kişilerin önde gelenlerinin hemen tamamı, Milletvekili Haberal gibi ulus devleti savunan isimlerdir.

Başbakan'ın da dediği gibi aydınlık içinde yatsın İlhan Selçuk gazeteci olduğundan değil, ulus devleti savunduğu için oradaydı. Mustafa Balbay

ve İktisatçı Erol Manisalı'dan da ulus devleti savunmalarının hesabı soruluyor.

Türkiye ekonomisinin dışa açılmasının yani küresel ekonomiye uyum sağlamak için yerli sanayi ve üreticiyi koruyan gümrük duvarlarının kaldırılması ve yabancı sermayeye sınırların açılması, yazılı ve görsel medyada "Turgut Özal'ın başarısı" diye yorumlanır. Oysa daha 1970'lerin ortasında patlayan petrol krizleriyle birlikte ABD kaynaklı sermaye, "küreselleşmenin" düğmesine zaten basmıştı. Türkiye, uluslararası sermayenin icra memuru IMF'nin baskısıyla, ulus devlet hedefinden geri dönmeye 24 Ocak kararları ile 1979'da Süleyman Demirel'in başbakanlığında zorlandı. Bir dizi kanun ve kararnameyle uygulanan liberalleşme adı altındaki küreselleşme politikası, yüksek oranda devalüasyonu, her alanda yabancı sermayeye kolaylıkları ve kamu iktisadi teşekküllerinin (KİT'lerin) özelleştirmesini içeriyordu.

Bu politikaya, sosyal demokrat partiler, sendikalar, küçük ve orta boy sanayiciler, küresel sermayeyle işbirliği içinde olmayan her sektördeki üreticiler ve onların sivil toplum örgütleri karşı çıktılar.

1990'ların başında, sosyalizmin Moskova'da çökmesiyle var olan denge kapitalizmin yararına hızla bozulunca, meydan küresel sermayenin yerli ortaklarına ve onların desteği ile iktidar olan partilere kaldı.

1990'ların ikinci yarısında enflasyon fırtınasına kapılan ekonomi 2000'de çöktüğünde, ülkeyi yönetenlerin başvuracağı tek kapı yine, IMF yani küresel sermayenin kontrolündeki Uluslararası Para Fonu'ydu. Son üç seçimdir ülkeyi yöneten AKP ve Başbakanı R. T. Erdoğan da 2002'den bu yana küresel sermayenin suyunda gitmeye, övünerek (!) devam ediyor.

Evrensel hukuka aykırı bir şekilde kurulan ve adil yargılama kurallarını çiğneyen **özel mahkemelerin Ergenekon davası adı altında suçladıkları sivil kişilerin önde gelenlerinin hemen tamamı, Milletvekili Haberal gibi ulus devleti savunan isimlerdir.**

Bu hızlı gelişme öncesini yaşamayan ve öğrenmeyen kuşaklar, şimdilerde bu saptamalara gülüp geçebilirler. Ancak, gelir dağılımdaki uçurum derinleştikçe, yoksulluk oranı ve genç işsizler yığını yükseldikçe bir gün gelecek onlar da, CHP Milletvekili Dr. Haberal gibi bedeli ne olursa olsun, "ulus devletçi" politikalara sarılmanın bilincine ereceklerdir. •

Ali Sirmen'in
08.05.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Anayasa Yazmak

Bektaşi derenin kıyısında oturmuş, çamurdan heykelcikler yapıyor. Oradan geçen biri sormuş:

"Ne yapıyorsun Erenler?"

"Adam yapıyorum" demiş bizimki. Beriki şaşırmış.

"Tövbe estağfurullah, demiş, olur mu öyle şey?"

"Bektaşi gülerek yapıştırmış yanıtı: "Rızkını vermedikten sonra neden olmasın ki?"

Öyledir, gereğini yerine getirmeden bir işi yapıyor görünmek kolay, güç olan gereğini yerine getirmek.

Gereğini yerine getirmeden anayasa yazmak, Bektaşi'nin rızkını vermeden insan yapmak öyküsündeki gibi kolaydır. Tabii, ne Bektaşi'nin çamurdan bebekleri insan hatta tam anlamıyla heykeldir, ne gereğini yerine getirmeden devletin engin yetkilerini anlatmak üzere kaleme alınmış olan metinler anayasadırlar. Bir anayasa yazarken dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Her şeyden önce, anayasalar siyasi iktidarları sınırlamak için kaleme alınırlar, vatandaşın özgürlüklerini sınırlamak için değil.

Magna Carta'nın (1215) dünyanın ilk anayasal belgesi olarak kabul edilmesinin nedeni hükümdarın yetkisini kısıtlayan ilk yazılı belge olmasındandır.

***

Anayasalar vatandaşların hak ve özgürlüklerini gerçekten güvence altına almalıdır, sureta değil.

Yoksa önce özgürlükleri sayıp döküp, hemen ardından ama diyerek başlayıp, sınırlamaları getirerek, o özgürlükleri kâğıt üzerinde bırakan metinler anayasa değil, amaları birbiri ardına sıraladığı için "amayasa"dır.

Anayasalar toplumun geniş katılımı ve mutabakatı ile ortaya çıkarılmış, toplumun üzerinde uzlaşmaya vardığı ve demokrasinin genel kurumlarıyla çelişmeyen metinler olmalıdırlar. Toplumun geniş kesimleri ve de-

mokrasinin temel ilkeleriyle mutabakat halinde olmayan temel yasalar anayasa değil, dayatma rejimi temel yasasıdır.

Mutabakatın anayasal metnin oluşturulması sırasında geniş katılım ile sağlanması esastır, sonradan, halkoylaması yoluyla elde edilecek çoğunluk gerçekten bu mutabakatı sağlamaya yetmez.

Kendi siyasi tarihimizde bunun iki örneği vardır.

Birincisi 1961 Anayasası. İçeriği bakımından tartışmasız özgürlükçü ve zamanına göre ileri olan 1961 Anayasası, geniş bir katılımla bir kurucu meclis tarafından yapılmış olmasına karşın, başarılı olamamışsa bunun nedeni, yapımı sırasında toplumun bir kısmını dışlamış ve dolayısıyla kendisinin de toplumun bir kısmı tarafından dışlanmış olmasıdır.

***

Anayasanın yapıldığı sırada sağlanamamış olan geniş katılım, sonradan halkoyunun metni onaylamasıyla giderilebilecek bir kusur değildir, kuralının bir örneği de 1982 Anayasası'dır. Cuntanın emriyle hazırlanan bu anayasa 1982 Kasımı'nda yüzde 91.5 oranında tasvip görmesine karşın demokratik bir meşruiyet kazanamamıştır.

Geniş katılım, toplumsal mutabakat gibi unsurlarına tam riayet edilerek hazırlanan bir anayasa metninin bütün gerekleri yerine getirmiş olması için iki husus daha şarttır.

Bunlardan birincisi, anayasanın, rejimin belli başlı kurumlarını demokrasinin temel kurallarına uygun olarak oluşturmasıdır. Yani, bağımsızlığı olmayan, yürütmenin sultasında bir yargı mekanizması oluşturan metin demokratik bir anayasa değildir. Metnin halkoylamasında oyçokluğuyla onaylanmış olması sonucu değiştirmez. Böyle bir metin halkoylamasında çoğunlukla onaylansa bile, milli iradeye uygun olduğu halde, demokratik değildir.

Yani, bağımsızlığı olmayan, yürütmenin sultasında bir yargı mekanizması oluşturan metin demokratik bir anayasa değildir.

Metnin halkoylamasında oyçokluğuyla onaylanmış olması sonucu değiştirmez.

Demokratik olmayan anayasalar olamaz mı?

Diktaların anayasaları olamaz mı?

Şekli olarak olur, ama vatandaşın temel hak ve özgürlüklerini ve bunların güvencelerini garanti altına almayan metinler anayasalar değil, yurttaşın anasını ağlatan yasalar olarak nitelenirler.

Nihayet bir anayasanın çağın ihtiyaçlarına ve getirdiği özgürlük çağrılarına yanıt vermesi gerekir ki çağdaş olsun. Çağdışı anayasalarla çağdaş demokrasiler oluşmaz.•

Emre Kongar'ın
20.05.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Kişiye Özel Davaya Özel

Bir ülkenin hukuk sistemi, yargı düzeni, hiç kuşkusuz o ülkenin "kurucuları" tarafından belirlenen "devlet yapısı" içinde yer alır.

Her devlet, kendi anlayışına göre bir hukuk sistemi, bir yargı düzeni kurar.

Böylece her hukuk sistemi ve yargı düzeni, bir anlamda içinde yer aldığı devletin varlığını, varoluş, kuruluş ideolojisini de korumaya yönelik bir işlev görür.

Din devletlerinde hukuk düzeni ve yargı sistemi din ilkelerine bağlı olarak oluşturulur…

Totaliter İslam ülkelerindeki mahkemeler, ortaçağdaki engizisyon mahkemeleri veya Osmanlı'daki şeriat hukuku gibi.

Gerek engizisyon mahkemeleri, gerekse şeriat mahkemeleri, esas olarak içinde yer aldıkları devletin dine dayalı temel yapısını korumaya yöneliktir.

Çağımızdaki demokratik ülkelerde hukuk düzeni ve yargı sistemi, temel insan hak ve özgürlükleri, demokrasi üzerine kuruludur.

Bu nedenle her şeyden önce demokrasiyi, temel insan hak ve özgürlüklerini korumaya, geliştirmeye yönelik bir biçimde işlemeleri beklenir.

***

Hukuk sistemi ve yargı düzeni anayasalarla belirlenir.

Anayasalar bir ülkenin "kurucuları" veya"politikacıları" tarafından yapılır:

Önce "kurucular" tarafından belirlenir, daha sonra "politikacılar" tarafından düzenlenir.

Bu anlamda, hukuk ve yargı, politikacıların kararlarına göre biçimlenir.

ABD gibi ülkelerde, "politikacılar", "kurucuların" iradelerine uygun, onu geliştiren az sayıda kararlarla anayasaları oluşturur.

İngiltere gibi ülkelerde bu süreç, zaman içindeki gelenek ve göreneklerin gelişmesiyle ortaya çıkar.

Azgelişmiş ülkelerde ise her iktidar kendi meşrebine göre anayasa ile oynar, kimi zaman ortalık karmakarışık olur, ortada ne demokrasi kalır, ne de insan hakları.

***

Çağdaş demokratik hukuk devletlerinde, "politikacıların", demokrasi ve insan hakları bağlamındaki hukuk sistemini ve yargı düzenini temelden bozacak, yozlaştıracak kararlar almalarını anayasa mahkemesi denetler.

Azgelişmiş ülkelerde "politikacılar" anayasa mahkemesinin yapısı ve işlevleri ile de oynadığından, mahkeme bu denetim işlevlerini yapamaz hale getirilir.

***

AKP iktidarı, karşılaştığı her olayı, siyasal iradesi önünde engel gördüğü her sorunu, yasalarda ya da anayasada değişiklik yaparak aşma davranışını benimsemiş görünüyor.

Bu nedenle sık sık, kişiye özel ya da davaya özel düzenlemeler gündeme geliyor.

Kişiye özel düzenlemelere ilişkin son örnek, MİT Müsteşarı hakkındaki hukuki işlemleri durduran yasal düzenlemedir.

Davaya ilişkin düzenlemelere son örnek ise kamuoyunda "Balyoz" olarak bilinen, askerlerin yargılandığı Silivri'deki davada, duruşmalarda avukatların varlığını zorunlu kılan hükümlerin değiştirilmek istenmesidir.

Zaten delillerin gerçekliğinin ciddi raporlar çerçevesinde tartışmalı olduğu ve bu delillerin değerlendirilmesi aşamasının atlanmasından dolayı tepkilerin oluştuğu bu davada böyle bir düzenleme, ülkedeki hukuk sistemine ve yargı düzenine karşı olan güveni iyice sarsacaktır.

Bir an önce böyle uygulamalardan vazgeçilmesi gerekir!•

AKP iktidarı, karşılaştığı her olayı, siyasal iradesi önünde engel gördüğü her sorunu, yasalarda ya da anayasada değişiklik yaparak aşma davranışını benimsemiş görünüyor.

Orhan Bursalı'nın
21.05.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Hukuk Namusu, Görmüş, Kaynak ve Çağrı

Şu kötü ünlü Balyoz davası ile ilgili yeni konuları paylaşmam gerekir. Tüm belgelerin sahte ve uydurulmuş bir darbe senaryosu olduğu ortaya çıktıktan sonra, bu ahlaksızca komplo üzerime sıçramış hissediyorum!

Balyoz iddianamesinin tamamı, CD'lerde kayıtlı "Balyoz darbe senaryosu"na dayanıyor. Bu CD'lerin hepsinin sonradan oluşturulmuş olduğu, bilimsel raporlarla belgelenmiş olmasına rağmen, 250 kişi komplonun esirleri olarak Silivri'de tutuluyor...

Yeni durum: Savcı, CD'lerin "2003" tarihinde kaydedildiğine ilişkin, TÜBİTAK'tan "bilirkişi raporu" almıştı... Görevlendirme de, bizzat savcılar tarafından ilginç bir şekilde "TÜBİTAK'ta çalışan şu şu kişiler" talebiyle gerçekleşmişti! Bilirkişiler, gerçeğe aykırı ama beklentiye uygun olarak, CD'lerin 2003 yılında kaydedildiklerini ve üzerinde oynama yapılmadığını rapor etti.

Ama ortaya çıktı ki bu CD'ler 2003'te değil, en erken 2007 sonrasında hazırlanmış ama 2003'te kaydedilmiş süsü verilmiş. Bunu yazıp çizdik. Savcı beyler, buna rağmen, kılları kıpırdamadan, aynı iddiayı sürdürüyor.

Savcıların görevlendirdikleri bilirkişilerden ikisinin (Erdem Alpaslan ve Tahsin Türköz) yeminli bilirkişi olmadığı ortaya çıktı! Yani işi aldıklarında yemin de etmemişler. Ayrıca resmen TÜBİTAK tarafından görevlendirilmemişler de!

Kanuna aykırı bir durum söz konusu, dolayısıyla isnat edilen suç/delil, aslında "düşüyor". Avukatlara diyor ki mahkeme onları çağırıp yemin ettirtebilir! Herhalde bu yemini yaptıracaklardır. Yemini yaptırırken, CD'lerle ilgili itirazlar kendilerine hatırlatılacak veya bunları yeniden incelemeleri istenecek mi? Adalet adaletse eğer, bunu istemeli!

Yoksa adaletin de, tıpkı subaylar gibi, daha baştan tutuklu olduğu kesinlik kazanır! "Sanıklardan önce adalet tutuklandı", dememeliyiz. Yargıçların bu söylentileri boşa çıkarmaları gerekiyor!

Fakat, yurttaş olarak hukuk ahlakı anlayışım, söz konusu bilirkişi raporunun yok hükmünde sayılması biçiminde. Daha da ileri gideyim: Gelip mahkemede yemin etseler bile, bu ilk rapor kabul edilemez. Çünkü bir insanın yeminli bilirkişi olarak verdiği raporla, yeminsiz verdiği raporun tıpkısının aynı olamayacağını düşünüyorum! Aksi takdirde, yasa, bilirkişilerin yeminli olmasını şart koşmazdı!

İkincisi, CD'lerin hem Türkiye'de 2-3 üniversiteden uzmanlar hem de ünlü bir Adli Tıp bilirkişi kurumu Arsenal tarafından, 2003'te yazılmamış olduklarını saptamaları karşısında, ilk raporu veren TÜBİTAK'çılara veya başka uzmanlara, CD'leri yeniden inceletmek, gerçeği sadece gerçeği aramakla görevli mahkemelerin bir numaralı görevidir!

Adalet, gerçekleri araştırmakla yükümlüdür! Bu yükümlülüğü duymayan yargı, adalet dağıtamaz!

Komplo itirafı mı?

Başından beri Balyoz'un doğru olduğunu inanç meselesine dönüştüren Alper Görmüş, dünkü Cumhuriyet'te de yer aldığı gibi, 4 Kasım 2011 tarihli yazısında (Taraf) bir durumun itirafını yapıyor.

Görmüş, 2004'te, Fethullahçı Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nca düzenlenen Abant toplantısına davet edilmiş. 10-15 kişilik bir akademisyen gazeteci grubu olarak, askeri vesayeti tartışmışlar... Diyor ki, "Toplantıda aramızdan biri, belki de askeri vesayeti ortadan kaldırmanın yegâne yolunun, başarısız kalmış bir askeri darbe girişiminin ardından eski ve yeni darbecilerin derdest edilip yargılanmaları olduğunu savundu."

Balyoz'un tamamen komplo olduğu ortaya çıktığına göre, demek ki bu komplo, "o kişi"nin bu parlak fikri üzerine inşa edilmiş! Düşündüm de Alper Görmüş bunu niye yazdı?! Bu yazı, davanın bugün geldiği noktada, tamamen bir itiraf yerine geçer!

Bu noktayı ya "boş bulunup" ya saflığından ya kendine ve davaya olan aşırı inancından veya "kendini kurtarmak" için yazdı... Bu komployu kimlerin hazırladığına bir işaret olarak. Görmüş, aynı yazıyı bugün yazar mıydı?!

***

Tabii, eski MİT'çi ve "analizci" Mahir Kaynak'ın, Fatih Camii bombalanacaktı, biçiminde topluma sunulan Balyoz haberinden hemen üç gün sonra, 23 Ocak 2010'daki Balyoz Planı yazısı da çok ilginç. Kaynak'ın "işin içinde" olma olasılığını en az kabul edelim, o zaman müthiş bir komplo öngörüsünde bulunmuş.

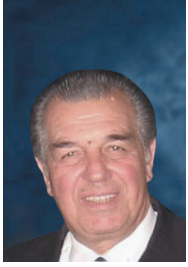
Diyordu ki "Şimdi komplo teorisi sayılabilecek bir proje sunuyorum: Silahlı Kuvvetler'den bazı dokümanlar ele geçirildi ve bunlar bir darbe hazırlığına yeniden düzenlenerek kamuoyuna sunuldu." Kaynak, tabii bu komplonun amacını da açıklıyor! Bulup okuyun!

Balyoz çoktan çökmüştür, yargıçlar bunu görmüyor mu?

Bırakın Silivri tutuklularını, herkes anasına babasına kızına oğluna eşine dostuna kavuşsun!

İtibarlarını iade edin, onurlarıyla yaşasınlar!

Bu komployu kimler yazdı, ana sorun artık budur!•

Can Pulak

Anayasa Değişecekse Eğer

Anayasa değişikliği çalışmaları hızlandı. Milletin farklı görüşlerini topluyorlar. Meclis Başkanı Cemil Çiçek bu konuda çok hassas. İstiyor ki, herkes fikrini açıklasın. Anketler yapılıyor, sorular soruluyor, ülkenin dört bir yanı taranıyor. Özellikle sivil toplum örgütlerinin taleplerine, çok değer veriliyor.

Buraya kadar iyi, ama bundan sonrası çok önemli. Anayasayı kim yazacak? Eğer AKP kadrosunun elinden çıkacaksa yeni Anayasa, milletin tümünü kapsamaz. Çünkü AKP'nin kendine göre bir bakışı var. Benim gibi düşünmeyenler, benden değildir diyorlar. Yüzde 50 meselesi yani… AKP'ye göre milletin yarısı yok. Hangi kararı alırsa, hangi kanunu değiştirirse, hep böyle davranıyor. Uzlaşmaya kapalı bir parti. Başbakan ne istiyorsa o oluyor. Muhalefet istediği kadar tepinsin, döğünsün, bağırıp çağırsın, iktidar oralı olmuyor, bildiğini okumakta devam ediyor.

Bu durumda, yeni Anayasa metninin sağlığından endişeye düşmemek mümkün değil. AKP mayalı bir Anayasa, Türkiye'nin sorunlarına çözüm getirmez. Aksine ülkeyi daha da zora sokar. Yeni Anayasa 75 milyon Türkü eşit şekilde kucaklayacaksa, mesele yok. Ama etnik kökenleri kurcalayacaksa, demokrasiyi yine siyasetin sofrasına yem yapacaksa, milli birlik ve beraberliğimizi, ülkenin bölünmez bütünlüğünü tehlikeye atacaksa, eksik olsun öyle yeni bir Anayasa.

İleri demokrasi anlayışından büyük zararlar görüyoruz.

Hem bu ileri demokrasi ne demek oluyor, anlayan beri gelsin. Demokrasi

binek aracı mı, otomobil mi, otobüs mü ki, ileri vitesi olsun... Acaba geri vitesi de var mı demokrasinin? Ülkeyi yönetenlere bunu sormak gerek. Ayrıca ileri demokrasi anlayışını, yeni Anayasaya da monte etmeye kalkarlarsa, ayıkla pirincin taşını bakalım.

Anayasa değişikliğine kalkışmak ciddi bir iştir. Değişiklik öncelikle milli mutabakat ister. Ayrıca tek devlet, tek dil ve tek bayrakta, laiklik çizgisinden sapmamakta, devleti devlet yapan kurallarla oynamamakta mutlak zaruret vardır. AKP Anayasa değişikliği isteyebilir, taslak hazırlayabilir ama bunu tek başına TBMM'ye dayatamaz. Geceyarısı kanun çıkarıyorlar ama, Anayasayı öyle kolay çıkaramazlar.

Yeni Anayasa'da herkesin katkısı olmalı. Muhalefetsiz, üniversitesiz, sivil toplum örgütsüz bir yazılım olmadıkça, yapılan çalışmaların ve alınacak sonucun bir kıymeti kalmaz. Yeni anayasa hazırlıkları aceleye gelmemeli. Anayasa'da sürat, tıpkı trafikte olduğu gibi felakettir. Onun için bir an önce Anayasa yapmak yerine, oturup enine boyuna tartışmak ve Türkiye'ye en uygun ortak modeli ortaya çıkarmak lâzım. Bu zaman alabilir, geçecek süreden ürkmek yerine, faydalanmak gerek…

Anayasa öyle zırt pırt değişmez. Şimdi düşünülen değişiklik, çok uzun süreyi kapsamalı... Hazırlıkları buna göre yapmalı, ileriyi gören bir taslak kaleme alınmalı. Başkanlık sistemine geçilmeli mi, artısı eksisi ne olur, bunları iyi hesaplamak lâzım. Mevcut Başbakanı Çankaya'ya taşımak ya da onu orada rahat ettirmekse maksat, sakın ele almasınlar konuyu. Bugün Başbakanlık sistemi sürüyor zaten, yarın Başkanlık sistemine geçilirse ne olacak sanki? Ha Ali Veli, ha Veli Ali…

Millet Anayasa'nın değişmesini istiyor mu? Önce buna bakmak lâzım.

Anayasa değişikliği öncelikle milli mutabakat ister. Ayrıca tek devlet, tek dil ve tek bayrakta, laiklik çizgisinden sapmamakta, devleti devlet yapan kurallarla oynamamakta mutlak zaruret vardır.

Büyük bir çoğunluk "olabilir" diyor. Anayasa Allah'ın emri değil ki, gerekirse elbette değişecek. Ama nasıl değişmeli ki, Türk milleti huzur ve güven içinde yaşayabilsin.

Türklükten taviz akla bile getirilmemeli. Öyle Türkiyeli filan lafları bir yana bırakılmalı. Kürt'e, Çerkez'e, Laz'a özetle tüm etnik kökenlilere prim verilmemeli. Hepimiz Türküz, ama aslımız Kürt, Laz, Çerkez, Abaza,

Arnavut, Balkan göçmeni, Tatar, Çeçen, Özbek, Kırgız, Türkmen olabilir. Bir bayrağın altında özgür ve kardeşçe, birbirimizin haklarına saygılı yaşamalıyız.

Siyasetin prim toplamak için, etnik kökenlere taviz vermesi, bu meseleleri tırmalaması ve yaraları kanatması kapılarını sıkı sıkıya kapamalıyız. Kimse kimseyi kandırmasın. Kürtçe kursları dediler, kimse gitmedi. Kürtçe televizyonu getirdiler, kimse dinlemiyor bile. Küstah bir grup çıkmış, ülkeyi iyi yönetemeyenlerin yüzünden, ortalığı kasıp kavuruyor. Yarın Lazlar çıkar da, Kürtçülük tüccarları gibi, özgürlük istemeye kalkarlarsa, Çerkezler onları izlerse, ülkenin bölünmez bütünlüğü tehlikeye girmez mi?

Kendi yurdumuzda yabancı gibi yaşamak, Türklükle dalga geçen, cadde ve sokakları esir alan teröristlerden ürkmek istemiyoruz.

Yeni Anayasayı tüm cereyanlara kapamalı, Türkiye'yi zatürreden korumalıyız. Biz yasaların eşit ve adil uygulanmasını, suçların cezasız kalmamasını, milletvekili ve bürokratların dokunulmazlık zırhının kaldırılmasını, tüm yolsuzluk, hırsızlık ve namussuzluğun hesabının sorulmasını istiyoruz.

Bürokrat ve memurların milletin hizmetinde olduklarının altının iyice çizilmesini, milletin onların emrindeymiş gibi çarpık bir görüntünün düzeltilmesini ve vatandaşa saygının ön plana alınmasını talep ediyoruz. Toplum olarak huzur ve güveni özledik. Kendi yurdumuzda yabancı gibi yaşamak, Türklükle dalga geçen, cadde ve sokakları esir alan teröristlerden ürkmek istemiyoruz. Güçlü bir devletin özlemi içindeyiz. Sandıktan çıkmış bile olsalar, devlet kadrolarının deneyimsiz, iki kazı güdemeyecek kişilerden oluşmasının, eşin dostun kayırılmasının önüne geçmek gerek.

Devlet kadrolarının siyasallaşması mutlaka önlenmeli. Yargı ve güvenlik kurumları tam bir tarafsızlık içerisinde çalışmalı. İktidarlar aklına eseni yapmamalı, önemli ve milli konularda genel mutabakata uygun hareket etmelidir. Örneğin özelleştirme diye milletin kâr getiren kurumları satılırken, milli mutabakat zarureti gözardı edilmemelidir.

Olacaksa böyle bir yeni Anayasamız olmalı, Atatürk ilke ve inkılaplarına saygılı bir düzeni yaşatmalıdır. Biz böyle bir Anayasa değişikliğinden yanayız. •

canpulak@butundunya.com.tr

Cumhuriyetimiz *öyle zannolunduğu gibi zayıf değildir. Cumhuriyet bedava da kazanılmış değildir. Bunu elde etmek için kan döktük. Her tarafta kırmızı kanımızı akıttık. Gerektiğinde müesseselerimizi müdafaa için lâzım olanı yapmaya hazırız.* **M. Kemâl Atatürk**

Cengiz Önal

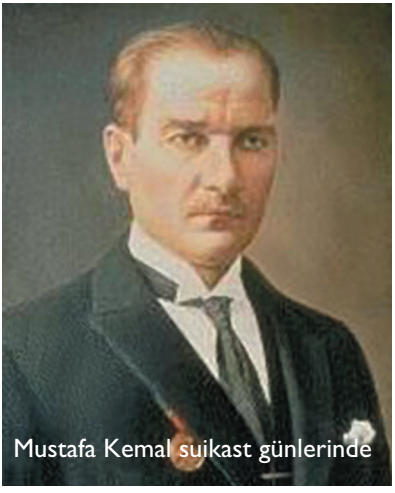
"Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacak ve Türk Ulusu emniyet ve saadetini temin eden prensiplerle medeniyet yolunda tereddütsüz yürümeye devam edecektir."

Gazi Mustafa Kemâl Atatürk

Gazi Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi

30

Büyük Devrimci Mustafa Kemâl, halkın nabzını tutmak, devrimlere ilişkin uygulamaları yerinde görmek, Cumhuriyet Rejimi'ni halka sevdirmek ve halkla bütünleşmek gibi amaçlarla uzun yurtiçi gezileri yapıyordu. Ancak, onun böylesi kısa bir sürede Ulusal Kurtuluş ve Bağımsızlık Savaşı'nı kazanması, Türk Ulusu'nu büyük zaferle taçlandırması ve Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasıyla Türkiye Devleti'nin dünyaca tanınmasını sağlaması, sözde Sevr Barış Antlaşması özentisinden bir türlü vazgeçemeyen emperyalist güçler tarafından kullanılan içerideki gerici ve işbirlikçi zihniyet odaklarını rahatsız ediyordu. Dolayısıyla bu kesim pek boş durmuyor ve bulduğuna inandığı her fırsatı değerlendirip, derhal harekete geçerek, akıllarınca her olanağı değerlendirmeye çalışıyorlardı… Karşı Devrimci bu zihniyeti bir araya getiren ortak dü-

Mustafa Kemal suikast günlerinde

şünce, Mustafa Kemâl'i bir an önce ortadan kaldırmaktı...

İşbirlikçiler ve hainler, her ne kadar sinsi ve gizli çalıştıklarını zannetseler de; bu melunların, son zamanlarda, Gazi'ye karşı bir suikast düzenleme hazırlığı içinde oldukları bir şekilde öğrenildi. Suikast için planlanan yer İzmir'di…

***

SUİKAST ÖNCESİ OLANLAR

Olayın gelişimi şöyleydi:

Suikast fikrini ortaya atanlardan İzmit milletvekili Şükrü Bey, taraftar olarak Kara Kemâl'i bulup, eski ittihatçı Abdülkadir Bey'i de yanına çekerek, onu Lazistan (Rize) Milletvekili Ziya Hurşit Bey ile tanıştırdı. Ziya Hurşit, amacı öğrenince, Abdülkadir Bey'in suikast önerisini hemen kabul etti. Silah temini işini Ziya Hurşit üstlendi. Gerekli planlama yapıldı ve Abdülkadir, Laz İsmail ve Gürcü Yusuf silahı kullanacak tetikçiler olarak belirlendi. Şükrü Bey, yaptıkları toplantılarda suikastı düzenleyeceklere sürekli moral veriyor ve Gazi'nin öldürülmesinin ardından cumhurbaşkanı seçilecek kişinin genel af çıkaracağını ve dolayısıyla takipten kurtulacaklarını söylüyordu.

Mustafa Kemal suikast girişiminde silah temin eden Ziya Hurşit

Suikastın önce Ankara'da Meclis'te, Ankara Kulübü'nde ve hatta Türk Ocağı binası önündeki mezarlıkta pusu kurularak gerçekleştirilmesi düşünülmüş olmakla beraber, buna fırsat bulamadıkları yakalananların ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu menfur saldırıyı Gazi'nin İstanbul'a gittiğinde yapmayı düşünmüşler ama bu seyahat gerçekleşmemişti.

Tertipçiler, kısa bir süre sonra, Gazi'nin Bursa seyahatini öğrenmişler ve gerekli incelemelerin yapılması için Laz İsmail de Bursa'ya göndermişlerdi. Tam bu sırada Gazi'nin İzmir'e gideceği bilgisine ulaşmışlardı. Bu gelişme üzerine hemen bir araştırma yapıp, olayın doğruluğunu teyit edildikten sonra, suikastın İzmir'de yapılmasını kararlaştırmışlardı. Suikast Kemeraltı'ndaki Hükümet Caddesi kavşağında yapılacaktı. Bu kavşak dar ve dönemeçli olduğundan, Mustafa Kemâl'in bulunduğu araç burada yavaşlamak zorundaydı. İleridekı bir yazıhanenin önüne de bir otomobil park etmişti. Gazi'nin aracı kavşağa geldiğinde önce Laz İsmail ile Gürcü Yusuf tabanca ile ateş edeceklerdi. Gerekirse bomba bile kullanacaklardı. İş bittikten sonra da, oto-

mobille kaçacaklar ve Konak İskelesi'nde hazır bekleyen Giritli Şevki'nin motoruyla Sakız Adası'na gidilecekti.

***

SUİKAST GİRİŞİMİNİN ÖĞRENİLMESİ ve GELİŞMELER

Mustafa Kemâl, Haziran-1924 ayında Batı Anadolu'da yine bir yurt gezisi sırasında ve Balıkesir'den İzmir'e gitme hazırlığında iken, İzmir Valisi Kâzım(Dirik) Paşa'dan14 Haziran 1926' da bir telgraf aldı. Telgrafta hazırlanan suikast planından bahsediliyor ve İzmir'e hareketinin mümkün ise ertelenmesi arz ediliyordu. Mustafa Kemâl İzmir seyahatini geçici bir süre erteledi...

Yapılan çalışmalar sonucunda suikastı yapacak olan Ziya Hurşit ve suç arkadaşları 14/15 haziran gecesi kaldıkları otelde, suikast silahlarıyla birlikte yakalandı. Suikastın elebaşları, Gazi Mustafa Kemâl'in İzmir'e gelişinin ertelenmesinden kuşkulanan ve suikastçıları motorla kaçıracak olan Giritli Şevki adındaki kişinin, durumu İzmir Valisi Kâzım Paşa'ya ihbar etmesiyle ortaya çıktı.

Gazi durumu yerinde görmek üzere, 16 Haziran'da İzmir'e geldi. Suikast girişimi de, kamuoyuna 19 Haziran 1926'da duyuruldu. Bu, halkın üzerinde adeta şok etkisi yaptı ve geniş yankılara yol açtı. Halk bir yandan Gazi'ye sevgi ve bağlılık telgrafları gönderiyor, bir taraftan da olayı lanetleyen toplantılar düzenliyordu. İzmirliler ve çevre köy, ilçe ve illerden gelenler, Gazi'nin İzmir'de kalmış olduğu Naim Palas otelinin önüne gelerek, gün boyu ve gece de sabahlara kadar sevgi ve bağlılık gösterilerinde bulunuyordu. İstanbul'daki yabancı elçiler ve delegeler, suikast hazırlığından duydukları üzüntüyü dile getiriyorlar-

Yurdun dört bir yanında suikastı lanetleyen mitingler yapılmaya başladı.

dı. Yurdun dört bir yanında suikastı lanetleyen mitingler yapılmaya başlandı... Mustafa Kemâl, İzmir'de yerleştiği Naim Palas otelinden, suikastın amacının ne olduğunu ve tertipçilerin kimlerden meydana geldiğini ve hangi kişi, kurum ve güçlerden destek aldıklarını ayrıntılarıyla öğrenmiş ve operasyonları bizzat yönetmişti. Halkın sevgi ve bağlılık gösterilerine karşı aydınlatıcı bir açıklama yapmak gerekti… Gazi, yaptığı açıklamada, olayın şahsından ziyade, kutsal Cumhuriyet'e ve onun yüksek ilkelerine karşı olduğunu belirterek, gösterilen sevgiyi; "Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır; fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır. Türk Ulusu emniyet ve saadetini temin eden prensiplerle Medeniyet yolunda tereddütsüz yürümeye devam edecektir." sözlerini içeren bir açıklamayla cevapladı.

***

İSTİKLAL MAHKEMESİ SUİKASTİ SORUŞTURUYOR

Mustafa Kemâl, Ankara'da bulunan İsmet Paşa ile yaptığı bir haberleşmede, olayın "Geniş bir tertip olduğunu" belirterek, İstiklal Mahkemesi'nin İzmir'e gönderilmesini rica etti. Her ihtimale karşı Ankara'da teyakkuz halinde olunmasını ve İsmet Paşa'nın da kendisine dikkat etmesini hatırlattı. Hemen hazırlıklara başlanıp, bir İstiklâl Mahkemesi Heyeti İzmir'e gönderildi. Mahkeme İzmir'e gelir gelmez 26 Haziran'da çalışmalarına başladı. Yoğun bir soruşturma, sorgulama ve duruşma trafiği yaşanmaya başlandı. Duruşmalar 13 Temmuz'a kadar devam etti. Birçok kişi olayla ilgili olarak tutuklandı. Tutuklananlar arasında Mustafa Kemâl'in Ulusal Savaşım'daki yakın silah arkadaşları Ali Fuat (Cebesoy) Bey, Kâzım (Karabekir) ve Refet (Bele) Paşalar da vardı. Ziya Hurşit'in suç ortağı olan iki kişi, İttihat ve Terakki'nin fedailerinden olup, Ulusal Savaşım'da Kocaeli mıntıkasında faaliyette bulunan emekli jandarma Yüzbaşı Sarı Efe Edip Bey'in adamlarıydı. Ziya Hurşit'i, ona Şükrü Bey göndermişti. Şükrü Bey, İttihat ve Terakki'nin ileri gelenlerindendi. Bir ara Maarif Bakanlığı da yapmıştı.

İşe Şükrü Bey'in karıştığı öğrenilince olay, eski İttihatçılardan olup daha sonra Terakkiperver Cumhuriyet Partisi'ne girenlere ve dolayısıyla da Partiye sıçradı. Cavit Bey, Dr. Nazım Bey, İsmail(Canbolat) Bey, Gazi'nin eski arkadaşı Ayıcı Arif Bey, İttihat ve Terakki'nin örgütçüsü Kara Kemâl Bey ve tanınmış fedaisi Abdülkadir, Rüştü Paşa, Nail Bey, Halis Turgut, Cafer Tayyar Paşa olayla ilgili görüldüler.

***

SONUÇ

Yargılama sonucunda, Ziya Hurşit, İzmir Mebusu Şükrü, Eskişehir Mebusu Ayıcı Arif, Saruhan Mebusu Abidin, İstanbul Mebusu İsmail (Canbolat), Erzurum Mebusu Rüştü Paşa, eski Trabzon Mebusu Hafız Mehmet, Sarı Efe Edip, Sivas Mebusu Halis Turgut, Çopur Hilmi (Emekli Teğmen), Veteriner Albay Rasim idama mahkûm oldular ve karar infaz edildi.

Kara Kemâl ve Abdülkadir gıyaplarında idama mahkûm oldular. Kara Kemâl saklandığı yerde intihar etti. Abdülkadir Bulgaristan'a kaçmaya çalışırken yakalandı ve idam hükmü infaz edildi.

Kâzım Karabekir, Ali Fuat, Refet, Cafer Tayyar ve Mersinli Cemal Paşalarla mebuslardan Faik, Sabit, Halit, Feridun Fikri, Kamil, Zeki, Bekir Sami, Besim, Necati, Münir Hüsrev, eski Erzurum mebusu Necati, eski mebus Nafiz Beyler beraat etti. Cavit Bey, Ergani Mebusu İhsan, Ardahan eski mebusu Hilmi, Mersin eski mebusu Selahattin (Çolak), Sivas eski Mebusu Kara Vasıf, Erzurum eski mebusu Hüseyin Avni, İzmir eski valisi Rahmi, İstanbul mebusları Rauf ve Adnan beylerin Ankara'da ayrıca yargılanmaları uygun görüldü…

İzmir Suikastının elebaşlarından Ziya Hurşit ve arkadaşları İstiklal Mahkemesinde yargılanıyor.

İttihatçıların lideri konumunda olan Cavit Bey, Ardahan eski mebusu Hilmi, Dr. Nazım, Yenibahçeli Şükrü'nün kardeşi Nail, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasını zorla değiştirme girişiminde bulundukları gerekçesiyle idama mahkûm oldular. Eski Başbakan Rauf (Orbay) Bey ile İzmir eski valisi Rahmi 10 yıl sürgün cezası aldı. Bu dava İttihatçılığın tasfiyesiyle sonuçlandı.

***

İstiklal Mahkemesi'nin kararlarından da anlaşılabileceği gibi, suikast olayının arkasında, eski İttihatçılar vardı. Bunlar, aynı zamanda, Terakkiperver Cumhuriyet Partisi'nin de mensubu olduklarından, parti dolaylı olarak olaya bulaştırılmış oldu. Atak ve girgin bir kişi olan, şahsi sebeplerle de hareket ettiği anlaşılan Ziya Hurşit kullanılmıştı. Amaçları, kendilerince emanetçi kabul ettikleri, Cumhuriyetin banisi Gazi Mustafa Kemâl'in canına kıymak ve dolaysıyla da özlemini çektikleri iktidarı ele geçirmekti. Ancak, planları başarısızlığa uğramış, bu çirkin girişim Devrim karşıtlarının muhalefet sahnesinden ayrılmaları ve Cumhuriyetin İttihatçıları tasfiye etmesiyle sonuçlanmıştı.

Bundan sonra, Gazi Takrir-i Sükûn Yasasının da varlığından yararlanarak, "Türk Ulusu'nu medeni dünyada layık olduğu yere yükseltmek ve Türkiye Cumhuriyetini sarsılmaz temelleri üzerinde her gün daha ziyade yüceltmek faaliyetine" daha da artan bir hız ve kararlılıkla devam etti. •

cengizonal@butundunya.com.tr

Hakimiyeti Milliye

YAZILARI

ULUSAL ÜRETİM GÖREVİ

Bugünkü neslin devrimlere karşı olan görevi, yalnız nazari olarak sadece özgürlüğü savunmaktan ve yeniliklere taraftar olmaktan ibaret değildir.

Özgürlük ve yenilenmenin zevki, ancak gelişmiş bir toplumda, mutlu bir halk arasında anlaşılır.

Devrimlerde bir de ulusal üretim görevimiz vardır. Bu görev özellikle ve sadece hükümetin sırtında olmaz, olamaz. Ulusal üretimden her vatandaş sorumlu olduğunun bilinciyle hareket etmelidir. Yurdun dört bir yanındaki ekonomik ve ulusal kurumlar, siyasi ve toplumsal kesimler ve sonuçta bütün Türk Ulusu, ulusal üretimi artırma konusunda çaba göstermeye zorunludurlar.

Hiçbir memlekette toplumsal düzenlemeler yalnız başına yürüyemez. Tarımsal ve ticari düzenlemelerin de beraber yürütülmesi gereklidir. Aksi takdirde, yapılan düzenlemelerin temeli çürük olur.

Demek oluyor ki, devrimlerin savunulması her vatandaş için nasıl ulusal bir şeref görevi ise, düzenlemelerin, dolaysıyla memleket servetinin arttırılması da o derecede önemli bir görevdir.

Buna içinde bulunduğumuz zaman diliminden bir örnek verelim:

Fransa başbakanı M. Poincare, maliye bakanı sıfatıyla mecliste düzenlemeler konusuna dokunarak şöyle demişti:

"Bir memlekette yürürlükte olan vergi sisteminin, üretilen servetlerin adilane tarzda taksimine engel olmamasını istemek, temin etmek çok iyi bir harekettir. Fakat şurasını da unutmamak gerekir ki, taksim edebilmek için, her şeyden önce, o serveti bulmak, üretmek gerekir!"

M. Poincare, bundan sonra Fransa'da üretim usullerinin eskimişliğinden, yeni teknik ve metodik çalışma şartı ile Fransa üretimini önemli miktarda artırmak olanağından bahsetmiş-

tir… Türkiye'nin üretim durumunu bugüne kadar sürdürülmüş bakış açısı ile incelemek acı bir şeydir. Üretim çalışmalarında çok ilkel usullere saplanmış, kalmış bulunuyoruz. Memleketin verimlilik yeteneği ile üretimimiz arasında kıyaslama yapabilmek mümkün değildir. Ulusal üretimi geliştirmek için, üretimle ilgili her alanda modern usullere yönelmeli ve tekniğin bütün imkânlarından olabildiğince yararlanmalıyız. Topraklarımızın üstünde ve altında yatan servetten başka halkımızın çalışkanlığı da ayrı bir nimettir. Ancak bu nimetten asla yararlanamıyoruz.

Halbuki yapılacaklar konusunda ulusumuzu yeterince bilgilendirip, aydınlatınca; vatandaşlarımızın üzerine düşen sorumluluğun gereğini derhal yerine getireceğinden kimsenin kuşkusu olmasın.

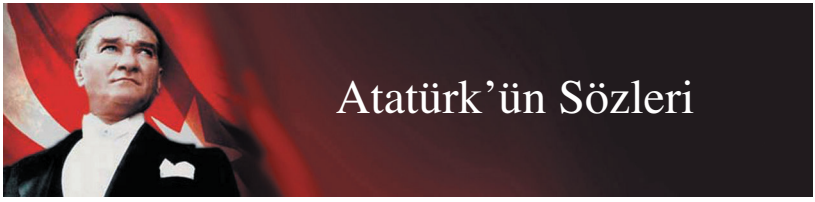
Ancak bu noktada dikkatli olmalı ve vatandaşlara fazla bir yük yüklemeden, yalnız eskimiş usulleri değiştirmek suretiyle iyi sonuçlar alabileceğimizin bilincinde olmalıyız.

Topraklarımızın üstünde ve altında yatan servetten başka halkımızın çalışkanlığı da ayrı bir nimettir. Ancak bu nimetten asla yararlanamıyoruz.

Yeni usullerde çalışma vasıtalarını hazırlamak… Çalışmalarda en yüksek randımanı verecek usul ve tekniği memlekete getirmek kaçınılmaz bir gerçektir.

İşte hükümetin üretimi artırma işindeki görevlerinden bir kısmı da bunlardır. Hükümet gerekeni yapınca vatandaşın desteğini yanında bulacağından endişe duyulmamalıdır… •

Hâkimiyeti Milliye Gazetesi
22 Mart 1929

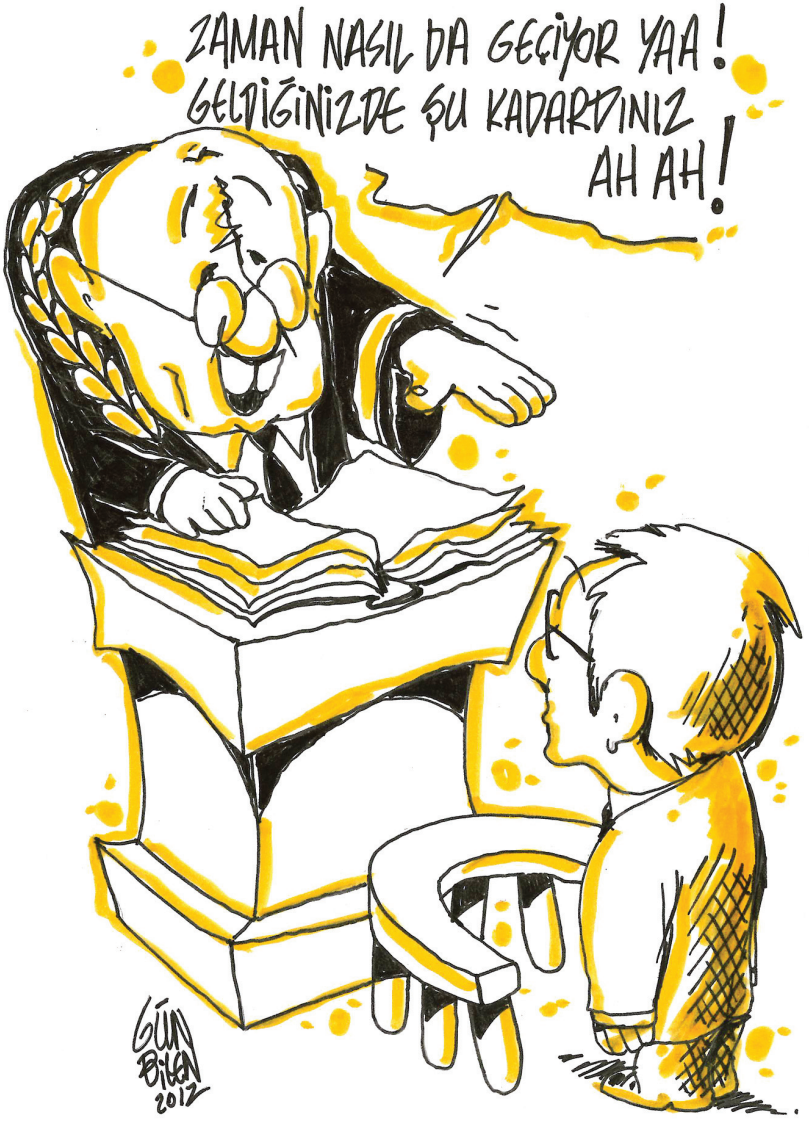
● **Bir başka çağdan kalma adetlerinizde**, *alışkanlıklarınızda direnirseniz, cüzzamlılar, paryalar gibi tek başınıza kala kalırsınız. Benliğinize bağlı kalın ama, gelişmiş uluslar için gerekli olan şeyleri Batı 'dan almasını bilin. Yoksa, bilim ve yeni düşünceler sizi bir lokmada yiyip bitirebilirler.*

● **Bir ulus, bir toplum** *yalnız bir kişinin çabası ile adımcık bile atamaz.*

FIRÇALAYARAK

Serdar Günbilen

Gürbüz Evren

Dünyanın Saygı Duyduğu Bilim Adamı Prof. Dr. Mehmet Haberal

Özgürlüğünden mahrum edilişinin 3. Yılı nedeniyle, Kanal B'de hazırlayıp sunduğum Bekleme Odası adlı programda, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı, Bütün Dünya Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Mete Akyol ile konuştuk.

Daha doğrusu, ben sordum, değerli büyüğüm Mete Akyol Haberal'ın bilinmeyen yanlarını anlattı. Programa hazırlanırken yaptığım araştırmalarda ve Mete Akyol ile konuşurken edindiğim bilgilerde (Çoğunun bende kalmasını istediği için yazamıyorum), bugüne kadar tanıdığım Haberal'ın çok ötesinde, hayranlık duyulması gereken bir bilim adamı

gerçeğiyle karşılaştım. Bu nedenle de, izleyicilere sunduğum bilgi bantlarında, "Dünyanın saygı duyduğu bilim adamı" ifadesini kullandım. Bu ifadeye fazlasıyla layık olan Haberal'ın bana göre en önemli özelliği, "Mütevazı" kişiliğidir.

En umutsuz vakalarda hastaların yaşamlarını kurtaracaksınız, ama buun bilinmesini ve medyada yer almasını istemeyeceksiniz.

Türkiye'de ve dünyada ilklere imza atacaksınız, her biri tıp alanında devrim niteliği taşıyan bu yenilikleri kamuoyu öğrendiğinde bile sessiz kalmayı tercih edeceksiniz.

Türkiye'deki bilim adamlarına pek nasip olmayan ödüller alacaksınız, bunları çalışma odasında saklayıp, reklamını yapmayacaksınız.

Hastaneler kurarak, işyerleri açarak, onbinlerce kişiye şifa dağıtacak, iş vereceksiniz, ama bundan da hiç bahsetmeyeceksiniz.

Üniversite ve okullar kuracak, yüzbinlerce çocuğa ve gence kaliteli eğitim olanağı tanıyacaksınız, binlercesine karşılıksız burs vereceksiniz, bunları da duyurmayacaksınız.

Milyonlarca fidan dikip, bozkırda orman kuracaksınız, yine sessizliği seçeceksiniz.

Yabancı bilim adamları önünüzde saygıyla eğilecek, yaptıklarınızdan övgüyle bahsedecek, ama kamuoyunun bunları bilmesi için çaba harcamayacaksınız.

Başkalarının küçük bir başarıyı allayıp pullayıp, şov yaptıkları ülkemde, sizin gibi "Dünyanın saygı gösterdiği bilim adamı"nın bu kadar mütevazı olmasını, kusura bakmayın ama kabul edemiyorum.

Bu nedenle, 13 Nisan 2012 tarihli

Prof. Dr. Mehmet Haberal 30 Ağustos 2000 tarihinde 5600 tıp adamının katıldığı Roma'daki XVIII Organ Nakli Topluluğu Uluslararası Kongresi'nde, "Organ nakli çalışmalarındaki gelişmelere katkıları ve konunun dünya çapındaki öncülerinden biri olması nedeniyle" verilen özel gümüş milenyum ödülünü alırken. *(Milenyum Madalyası altta)*

programı izlememiş olanları da düşünerek, Haberal hakkında, Mete Akyol'dan ilk kez dinlediklerimi aktarıyorum.

Ağustos 2000'de, Dünya Transplantasyon Derneği'nin Roma'daki kongresinde, organ naklinin gelişimine yaptığı katkıları nedeniyle ilk kez bir Türk ve Müslüman bilim adamına "Milenyum Madalyası" verildi. Bu Türk Haberal'dır. Söz konusu ödül, o zamana değin dünyada sadece 14 kişiye verilmiştir. Haberal, bu 14 kişiden biridir.

Böyle bir onuru, Türkiye'ye Haberal'dan başka yaşatan var mı?

4 Ekim 2010'da, Amerikan Cerrahlar Birliği, 97 yıllık tarihinde ilk kez bir Türk cerrahı "Şeref Üyeliği"ne seçti. Bu cerrah Haberal'dır. Böyle bir onuru Türkiye'ye Haberal'dan başka yaşatan var mı?

Haberal'ın, farklı bölgelerde, 10 hastane ile poliklinikler ve diyaliz merkezleri kurduğunu öğrenenler şaşırıp kalıyor. O zaman soralım, bırakın özel girişimcileri, hangi bakan, hangi başbakan, bunca sağlık kurumunu tek başına kurabilmiştir?

Hastanelerden birinin öyküsünü kısaca paylaşayım.

4 Ekim 2010'da, Amerikan Cerrahlar Birliği, 97 yıllık tarihinde ilk kez bir Türk cerrahı "Şeref Üyeliği"ne seçti. Bu onuru Türkiye'ye kazandıran Prof. Dr. Haberal tutuklu bulunduğundan verilen Onur Ödülü Plaketini onun adına, kardeşi Prof. Dr. Ali Haberal teslim aldı.

Atatürk'ün annesinin doktoru, "İzmir'de bir hastane olsaydı, Zübeyde Hanım kurtulurdu." demiştir. Yıllar sonra bunu öğrenen Haberal çok duygulanır ve Başkent Üniversitesi İzmir Zübeyde Hanım Hastanesi'ni Karşıyaka'da kurar. Bu hastane, Haberal'ın

Atatürk sevgisinin örneklerinden biridir.

Mete Akyol'un anlattığı bir olay var ki, etkilenmemek mümkün değil. Haberal, işadamı Vehbi Koç'un cenazesine katılmak için İstanbul'a gider. Mezarlıktan ayrılırken, Mete Akyol, "Ailesine başsağlığı dilemeyecek misin?" diye sorar. Haberal ise Vehbi Koç dâhil aileden kimseyi tanımadığını söyler. Mete Bey, "Öyleyse niye cenazeye geldin?" diye sorar. Yanıtı şöyledir, "Üniversite eğitimi için Ankara'ya geldiğimde, Maltepe'deki Vehbi Koç Yurdu'nda kaldım. Musluklardan akan sıcak suyla düzenli duş alabilme ve kendime ait bir odada ders çalışabilme olanaklarıyla bu yurtta tanıştım. Cenazeye de bunları unutmadığım için geldim."

Haberal, 14 saat olan böbrek saklama süresini, geliştirdiği yöntemle, 111 saat 54 dakikaya çıkarmıştır. Bu devrim gibi yeniliği, Türkiye'de kaç kişi biliyor ki?

Bu durum, Haberal'ın, "Sefa sürmek için vefalı olmak gerekir" sözünün örneklerinden biridir.

Organ naklinde zaman önemlidir. Bulunan organın alıcıya yetiştirilmesi, zamana karşı yarış şeklinde geçer. Haberal, 14 saat olan böbrek saklama süresini, geliştirdiği yöntemle, 111 saat 54 dakikaya çıkarmıştır. Bu devrim gibi yeniliği, Türkiye'de kaç kişi biliyor ki?

Anımsayın, *malum medya* Haberal'a iftiralar atarken, işi inançsızlığa kadar götürmüştü. Haberal'ın, cuma namazına gittiğini ve bunu sadece şoförünün bildiğini Mete Akyol'un ağzından dinledik. Din konusunda benim de tanık olduğum özellikleri var. Çantasında Kuran taşır, çalışanlarına, özellikle de gençlere hadis, sure ve ayetlerden örnekler vererek tavsiyelerde bulunur, bayram namazlarını kaçırmaz, oruç tutar, kurban keser. Bunları yakın çevresi dışında bilen yoktur. Toplumumuz, ne yazık ki, ibadeti kamera ve objektiflerin önünde yapanlara aldanır, gerçek Müslümanları ise iftiralara inanarak yanlış tanır. Halkın büyük bir bölümü, Haberal'ın ulusal ve uluslararası bilimsel kongreler düzenlemesini, Türkçe ve İngilizce bilimsel yazılar yayımlamasını, İngilizce, Türkçe kitaplarının bulunmasını, ulusal ve uluslararası ödüller almasını anlamayabilir. Bunların teknik konular olduğunu kabul ederim. İşte bu nedenle, Haberal'ın, herkesin anlayabileceği bir hizmetini aktaracağım.

Hazreti Muhammet'in, "Yarın kıyamet kopacağını bilseniz bile bir fidan dikin." şeklindeki hadisini bilirsiniz. Her fidan yeni bir yaşamdır. Haberal, 3 milyon 426 bin 562 fidan dikmiştir. Bunlar sadece Başkent Üni-

versitesi'nin Bağlıca Yerleşkesi arazisine dikilenlerdir. Türkiye'de, 3-5 fidanla kameralara poz veren anlı şanlı isimlerin haberlerinin halkın beynine kazınırcasına verildiğini düşündüğümüzde, diktiği fidanlarla 3 milyon 426 bin 562 yeni yaşam başlatmış Haberal'ın, bu büyük hizmetini görmeyen gözleri açmak gerekir.

En çok içimi yakan da, öğrendiğim kimi önemli olayları yazamamaktır. Haberal'ın, *görevimi yaptım* mütevazılığıyla tedavi edip açıklamadığı isimleri bileseniz, "Dünyanın saygı duyduğu bilim adamı"na yapılanlara isyan edersiniz. En üst düzey devlet yöneticilerini, bakanları ve eşlerini ameliyatla, organ nakli ile yaşama döndürdüğünü öğrendiğinizde, "Karşılığı bu mu olmalıydı?" dersiniz.

Haberal, 3 milyon 426 bin 562 fidan dikmiştir.
Bunlar sadece Başkent Üniversitesi'nin Bağlıca Yerleşkesi arazisine dikilenlerdir.

Toplumdaki değişimin, gündem üzerinde yapılan değerlendirmelerin en iyi gözlemlenebileceği yerlerden biri de camilerdir. Bir siyaset bilimci olarak, Türkiye'nin bu gerçeğini hep dikkate alırım.

Cuma namazlarını farklı camilerde kılarım. Geçtiğimiz 2010 yılı Haziran ayında, Ankara'da, Esenboğa Havalimanı yolu üzerindeki Pursaklar'da, bir camiye gitmiştim. Namaz öncesi, cami dışında bekleyenlerle sohbet etmeyi severim. Cami önündeki banklara oturmuş bir grubun yanına gittim ve selam verip kendimi tanıttım. Sohbet sırasında Kanal B'de çalıştığımı söylediğimde, "Haberal'ın kanalı değil mi?" diye sordular. Sonra da "malum medya"da, Haberal'a atılan iftiraların etkisiyle konuşmaya başladılar. Bir süre dinledim. Sonra, "İzin verin, ben de size farklı şeyler söyleyeyim." dedim. Malum televizyon kanallarında yapılanların iftira, yalan ve dedikodu olduğunu, bunların dinimizce günah sayıldığını, hadisler ve ayetlerden örneklerle anlattım. Din bilgimden etkilenmiş olacaklar ki, susmuş beni dinliyorlardı. Haberal'ın tıp alanında yaptığı ilkleri, kurduğu hastaneleri, yardımlarını bildiğim kadarıyla anlattım. Duyduklarından etkilenmişlerdi.

"Kimin Yeşil Kartı var?" diye

Halkımızın uzun yıllar yararlandığı Yeşil Kart uygulaması, Prof. Dr. Haberal'a ait bir projedir.

sordum. Hepsi de Yeşil Kart sahibi olduklarını söylediler. Bu kez de, "Yeşil Kartı kime borçlu olduğunuzu biliyor musunuz" diye sordum.

"Hükümet veriyor" dediler.

"Yanlış biliyorsunuz, Yeşil Kartın mimarı Haberal'dır. 1991'de sunduğu bir projedir." diyerek, kartın hikâyesini anlattım. Gözleri faltaşı gibi açılmıştı. İçlerinden biri, uzun bir "Abooovvv" çekti ve "Essah mı diyon oğlum?" diye sordu. O sırada ezan okundu. İçeri girdik, namazımızı kıldık. Çıkışta kapıda tekrar buluştuk. Abooovvv çekenin ismi Hacı Necati imiş.

"Oğlum, bize Haberal'ı çok kötü anlattılar. Senin anlattığına hiç benzemiyor. Düşündüklerimden utandım" dedi. En yaşlı olanı ise "Namaz kılarken söylediklerin aklımdan çıkmadı. Yeşil Kart meselesi de, kafamı iyice karıştırdı." dedi.

Bunun üzerine, Haberal'a, merhum Başbakan Ecevit'in Cumhurbaşkanlığı teklifinde bulunduğunu, ama Haberal'ın, "Dışarıdan seçilmem demokrasiye uygun düşmez, TBMM içinden bir ismin seçilmesi doğru olur" yanıtını verdiğini anlattım. Artık iyice ikna olmuşlardı. Son sözü Hacı Necati söyledi. "Peki, Haberal yaptıklarını millete niye anlatmadı ki?"

İşte bu soru söylemek istediklerimi öyle güzel anlatıyor ki. Eğer milletimiz Haberal'ın başta Yeşil Kart projesi olmak üzere, onun hizmetlerinin onda birini bilseydi, her şey çok farklı olurdu. Haberal gerçeğini, üç yıldır, gittiğim her yerde, özellikle de "malum medya"nın etkisindeki çevrelerde, dinleyenleri ikna edecek tarzda anlatıyorum. Aldığım tepki de hep, "Haberal yaptıklarını millete niye anlatmadı ki?" oluyor. Madem o anlatmadı, Haberal'ı samimi duygularla seven, sayan herkes, bilmeyenlere "Dünyanın saygı duyduğu bilim adamı" gerçeğini anlatmalıdır. •

gurbuzevren@butundunya.com.tr

Eğer milletimiz Haberal'ın başta Yeşil Kart projesi olmak üzere, onun hizmetlerinin onda birini bilseydi, her şey çok farklı olurdu.

Ünlü Tiyatro Oyuncusu Gülriz Sururi'den...

"Size Bir Mektup Var"

Yazan: GÜLRİZ SURURİ

Gençlik yıllarımda *demokrasinin hemen ülkemize yerleşeceğini sandığım o saf dönemlerimde, sosyal adaletin peşine düşmüştüm. Ancak yanlış anlaşıldık, komünist diye damgalamaya çalıştılar.*

Oysa ben sadece ülkemde sosyal adalet isteyen masum bir genç oyuncuydum. Nereden bilirdim "Güzel Günler Göreceğiz Çocuklar" türküleri söylediğimiz günleri arayacağımızı, o yetinmek istemediğimiz demokrasiye, altmış yılda bir türlü kavuşamayacağımızı.

Yıllar süratle iyi ve kötü anılar biriktirerek geçti. Ben değiştim, geliştim, ülkem değişti, geliştiği ise nereden bakıldığına bağlıdır. Bugün ben o gençliğimde beğenmediğim demokrasiye çoktan razı iken, Cumhuriyetin bize tanıdığı hakları yeniden, yeniden kazanmak için mücadele vereceğimizi, nereden bilirdim?

Katıldığımız Cumhuriyet mitinglerinde, elimizdeki pankartlarda; çağdaş eğitimin her gün yediği darbeler, Türkiye üzerine oynanan oyunlar, yargının saygınlığını kaybediyor oluşu, laik Cumhuriyetimizin tehlikede oluşu, onlar bizler diye kutuplaştırılmamız gibi sorunlar dile getiriliyordu.

Bu gün bu sözleri ne kadar kanıksadığımızın farkında mısınız?

Bildiğiniz gibi bugün Cumhuriyetimiz büyük bir sınavdan geçiyor. Evlerden çıkıp meydanlarda çoğalmalıyız. Bir araya gelmeliyiz.

Bize katılmayanların hala büyük bir rehavet içinde olduklarını düşünüyorum.

Eğer toplumun her kesimi için adalet, eşitlik, demokrasi istiyorsak, seyirci kalamayız. Sokağa çıkmak istemeyenler internet, sosyal medya yoluyla çokluğumuzu, kararlılığımızı göstermelidir.

Biliyorum ki bir ülkede devamlı yanlış işler yapılıyorsa benim kendi doğrularımla yaşamam zorlaşır. Buna seyirci kalamam. Kimsenin de kalmaması gerektiğini düşünüyorum. Bana iyi bir şey sunuluyormuş edasındaki dayatmalara pabuç bırakmam.

Çünkü para yitirilirse, bir şey yitik demektir. Umut yitirilirse, çok şey yitik demektir. Yürek yitirilirse, her şey yitik demektir.

Ben hayatımda en çok bir Cumhuriyet kızı olmakla övündüm. Hala bu dünyayı insanların, ülkemizi ise Cumhuriyet kızlarının cennete çevirebileceklerine inanıyorum ve yeter ki seyirci kalmayalım diyorum.

Yaşasın çağdaş yaşamın çağdaş Cumhuriyet kızları.

Cengiz Özakıncı

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE İLK KEZ!

İngiliz Devlet Arşivlerinden Gizli Belgelerle

Kanıtlıyoruz: Dersim'de Zehirli Gaz Kullanılmadı

Türkiye'ye yöneltilen suçlama; özetle şöyledir: *Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 1937 yılında, "Seyit Rıza"nın başını çektiği Dersim isyanını kanla bastırmış; yöre halkını kundaktaki bebeklerine, hamile kadınlarına, yaşlılarına varıncaya dek meydanlara toplayıp üzerlerine ağır makinalı tüfeklerle kurşun yağdırarak ve de zehirli gaz kullanarak soykırıma uğratmış; bir bölümünü de maden ocakları vs. çalıştırmak amacıyla sağ bırakıp çalışma alanlarına sürmüş, buralardan ayrılmalarını yasaklamıştır. Bu işgal, ilhak ve soykırım; 1937-1938 yıllarında, Cumhurbaşkanı Atatürk'ün, Başbakan İnönü'nün, Başbakan Celal Bayar'ın, Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak'ın, General Abdullah Alpdoğan'ın buyruklarıyla, Türk Ordusu tarafından gerçekleştirilmiştir. İhsan Sabri Çağlayangil*

(Cumhurbaşkanı Yardımcısı), Muhsin Batur (Genelkurmay Başkanı) gibi Türkiye Cumhuriyeti devlet adamları, uygulanan soykırımın tanıkları olup, yıllar sonra yayınlanan anılarında "Dersim'de zehirli gaz kullanılarak 7'den 70'e soykırım yapıldığı"nı ikrar ve itiraf etmişlerdir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, soykırım suçundan dolayı uluslararası yargı organlarınca yargılanmalı; o tarihteki devlet yöneticileri soykırım suçlusu olarak damgalanmalı, adı "Tunceli"ye dönüştürülen beldenin "Dersim" olan önceki adı geri verilmeli; geçmişte yapılan bu soykırım için özür dilenmeli, topraklar kendilerine geri verilip tazminat ödenmeli; "Halkların Kendi Kaderini Tayin Hakkı" (özerklik, bağımsızlık, vs.) tanınmalı, "Dersim"in 1937-1938 öncesi özgür, bağımsız, demokratik yönetim yapısına yeniden kavuşmalıdır…

Bu suçlamaların gerçeğe aykırılığını, Bütün Dünya dergisinin, Ocak 2010, Ocak 2012 ve Şubat 2012 sayılarında yayımlanan "Dersim Dersi" başlıklı yazılarımla kanıtlayarak göstermiştim.

İngiliz Devlet Arşivlerinin gizli belgelerinden, gizliliği kaldırılarak internet üzerinden araştırmaya ve telif hakkı ödenerek yayınlanmaya açılan belgelerde yaptığım araştırmada; "Dersim'de Zihirli Gaz Kullanıldı" suçlamasının gerçeğe aykırı ve iftiradan ibaret olduğunu kanıtlayan belgelere ulaştım; bunların telif ücretini ödeyerek satın aldım; ve işte şimdi yayımlıyorum:

BELGE 1:

24 Mayıs 1938 - Türkiye, İngiltere'den zehirli gaz savaşı konusunda uzman istiyor.

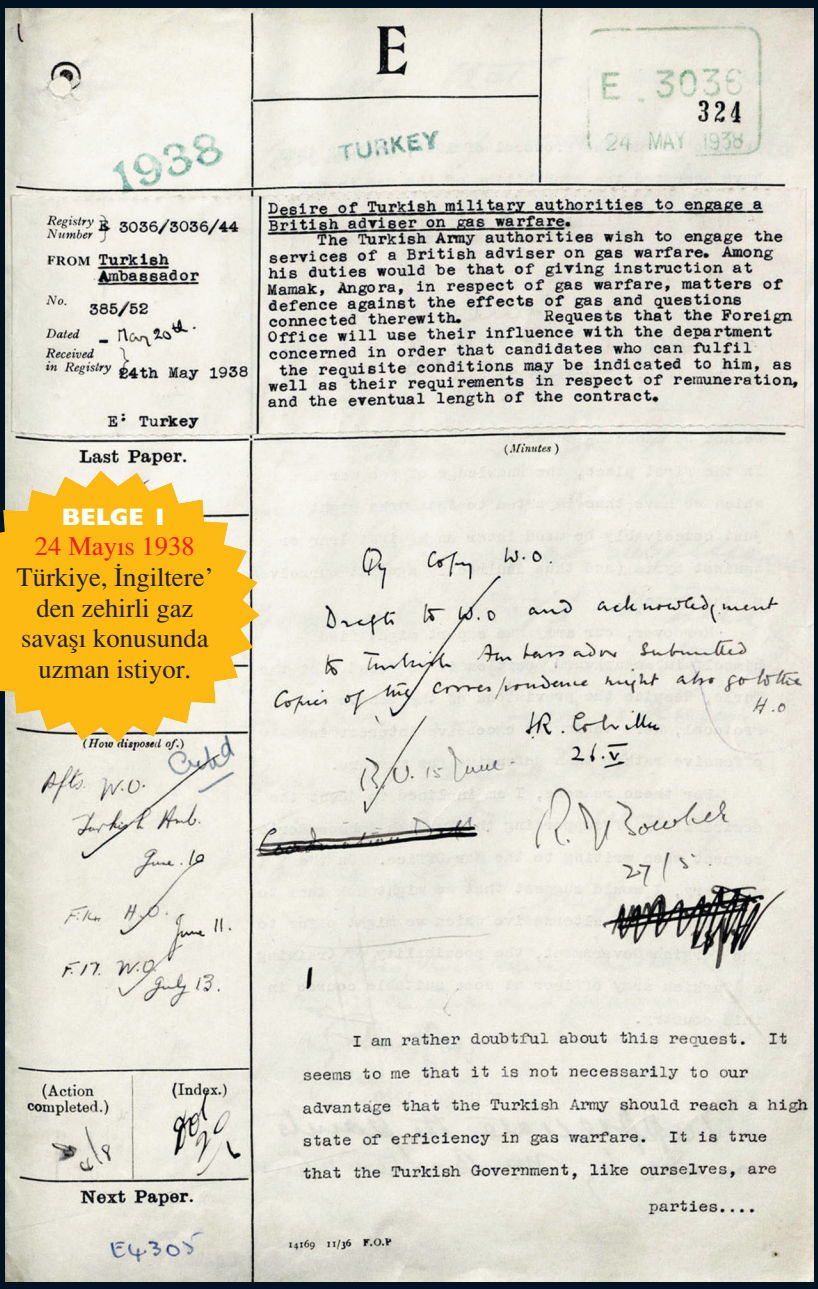
BELGE 2:

9-11 Ocak 1939 - İngiltere, Türkiye'nin 24 Mayıs 1938'de istediği Zehirli Gaz Savaşı uzmanını, en erken 1939 Nisan ayından sonra Türkiye'ye gönderebileceğini bildiriyor.

Dünyada ve Türkiye'de ilk kez şimdi yayımladığımız bu belgeler, 1937-1938 yıllarında Türkiye'de, zehirli gaz ve de zehirli gazın silah olarak nasıl kullanılacağı konusunda uzman kimsenin bulunmadığını; Türkiye'nin ilk kez 1938 yılı ortalarında İngiltere'ye başvurararak zehirli gaz savaşı konusunda İngiliz uzman isteminde bulunduğunu; İngiltere'nin Türkiye'yi 1939 yılı ortalarına dek oyaladıktan sonra, bu istemi 1939 yılı ortalarında kabul ettiğini göstermektedir.

Sonuç: "Dersim'de zehirli gaz kullanılarak soykırım yapıldığı" ileri sürülen 1937-938 yıllarında, Türkiye'nin elinde zehirli gaz olmadığı gibi, zehirli gazın silah olarak nasıl kullanılacağını bilen uzman da yoktur. "Dersim Harekâtı"nda zehirli gaz kullanıldığı suçlaması; uydurmadır.

Bu belgelerden sonra bir daha Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni, Atatürk'ü, İsmet İnönü'yü, Celal Bayar'ı, Fevzi Çakmak'ı, Abdullah Alpdoğan'ı, "Dersim"de zehirli gaz kullanmakla suçlayacak olanlar; iftira suçunu işlemiş olacaklardır.

E

1938

TURKEY

E 3036
324
24 MAY 1938

Registry Number E 3036/3036/44

FROM Turkish Ambassador

No. 385/52

Dated 20th May.

Received in Registry 24th May 1938

E: Turkey

Last Paper.

Desire of Turkish military authorities to engage a British adviser on gas warfare.

The Turkish Army authorities wish to engage the services of a British adviser on gas warfare. Among his duties would be that of giving instruction at Mamak, Angora, in respect of gas warfare, matters of defence against the effects of gas and questions connected therewith. Requests that the Foreign Office will use their influence with the department concerned in order that candidates who can fulfil the requisite conditions may be indicated to him, as well as their requirements in respect of remuneration, and the eventual length of the contract.

(Minutes)

BELGE I
24 Mayıs 1938
Türkiye, İngiltere'den zehirli gaz savaşı konusunda uzman istiyor.

(How disposed of.)

Aft. W.O. Cyld
Turkish Amb. June 10
F.O. June 11.
F.17. W.O. July 13.

(Action completed.)

(Index.)

Next Paper.

E4305

Copy W.O.
Draft to W.O. and acknowledgment to Turkish Ambassador Submitted
Copies of my correspondence might also go to the H.O
H.R. Cobbold
26.V
R.V. 15 June
R.V. Vansittart
27/5.

I

I am rather doubtful about this request. It seems to me that it is not necessarily to our advantage that the Turkish Army should reach a high state of efficiency in gas warfare. It is true that the Turkish Government, like ourselves, are parties....

14169 11/36 F.O.P

1. Belge ilk sayfa

parties to the Gas Protocol of 1925, whereby they have accepted the prohibition of the use in war of asphyxiating, poisonous or other gases. It is equally true that in these days, despite the provisions of the Geneva Gas Protocol, it is necessary for an army to do a certain amount of gas training, particularly of a defensive nature. Nevertheless, if we provide an army gas expert to give courses on gas warfare to the Turkish Army, shall we not be exposing ourselves to some criticism? In the first place, the knowledge of gas warfare which we have thus imparted to the Turks might just conceivably be used later on against Iraq or against Syria (and thus indirectly against ourselves or the French).

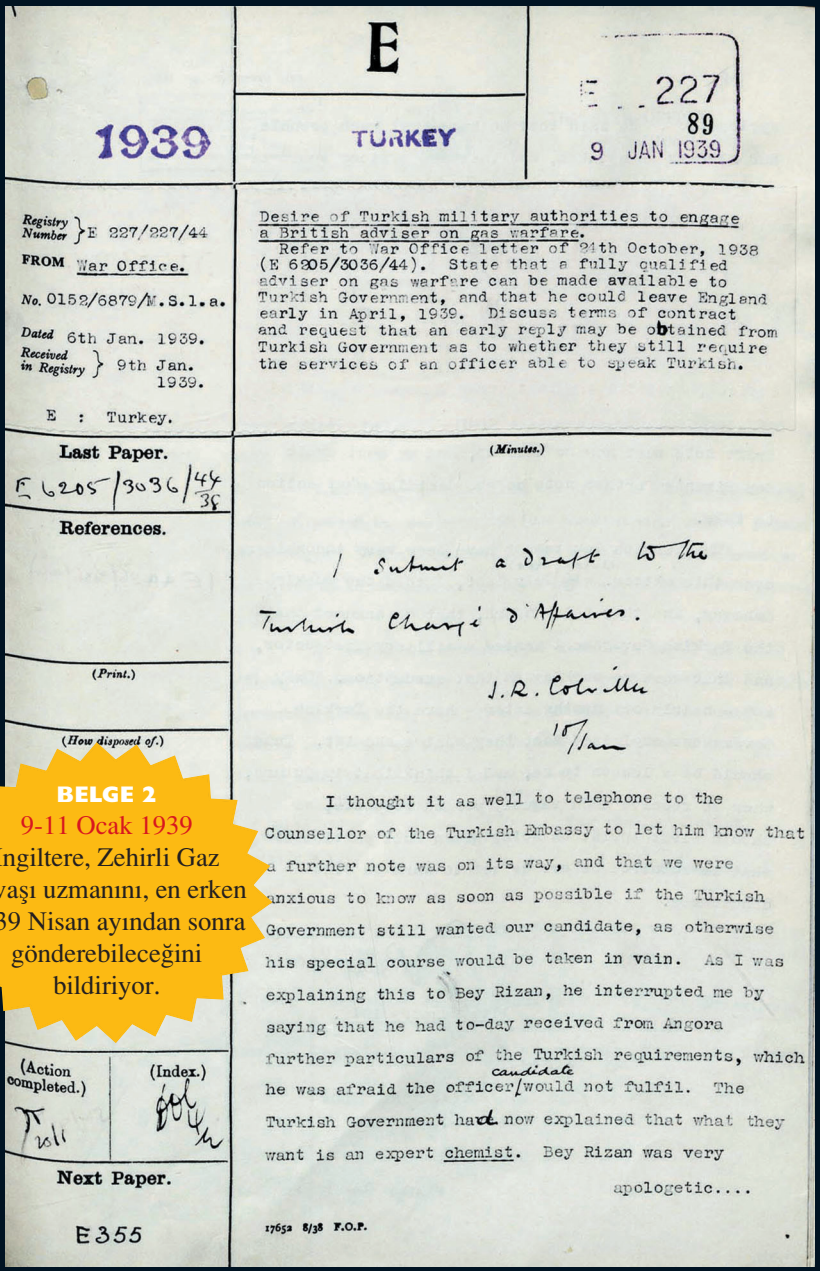
Moreover, our army gas expert might find himself in an awkward position if he found that the Turks, despite the provisions of the Geneva Gas Protocol, were taking an excessive interest in offensive rather than defensive gas warfare.

For these reasons, I am inclined to doubt the desirability of supporting the Turkish Ambassador's request when writing to the War Office. On the contrary, I would suggest that we might ask them to consider, as an alternative which we might offer to the Turkish Government, the possibility of training a Turkish army officer at some suitable course in this country.

30th May 1938.

I appreciate the points made by Mr Baxter: but

1. Belge'nin devam sayfası

1939

E

TURKEY

E 227
89
9 JAN 1939

Registry Number } E 227/227/44
FROM War Office.
No. 0152/6879/M.S.1.a.
Dated 6th Jan. 1939.
Received in Registry } 9th Jan. 1939.
E : Turkey.

Desire of Turkish military authorities to engage a British adviser on gas warfare.
Refer to War Office letter of 24th October, 1938 (E 6205/3036/44). State that a fully qualified adviser on gas warfare can be made available to Turkish Government, and that he could leave England early in April, 1939. Discuss terms of contract and request that an early reply may be obtained from Turkish Government as to whether they still require the services of an officer able to speak Turkish.

Last Paper.
E 6205/3036/44
38

References.

(Print.)

(How disposed of.)

(Minutes.)

I submit a draft to the Turkish Chargé d'Affaires.

J.R. Colville
10/Jan

I thought it as well to telephone to the Counsellor of the Turkish Embassy to let him know that a further note was on its way, and that we were anxious to know as soon as possible if the Turkish Government still wanted our candidate, as otherwise his special course would be taken in vain. As I was explaining this to Bey Rizan, he interrupted me by saying that he had to-day received from Angora further particulars of the Turkish requirements, which he was afraid the officer/candidate would not fulfil. The Turkish Government had now explained that what they want is an expert chemist. Bey Rizan was very apologetic....

17652 8/38 F.O.P.

(Action completed.) 10/1

(Index.)

Next Paper.

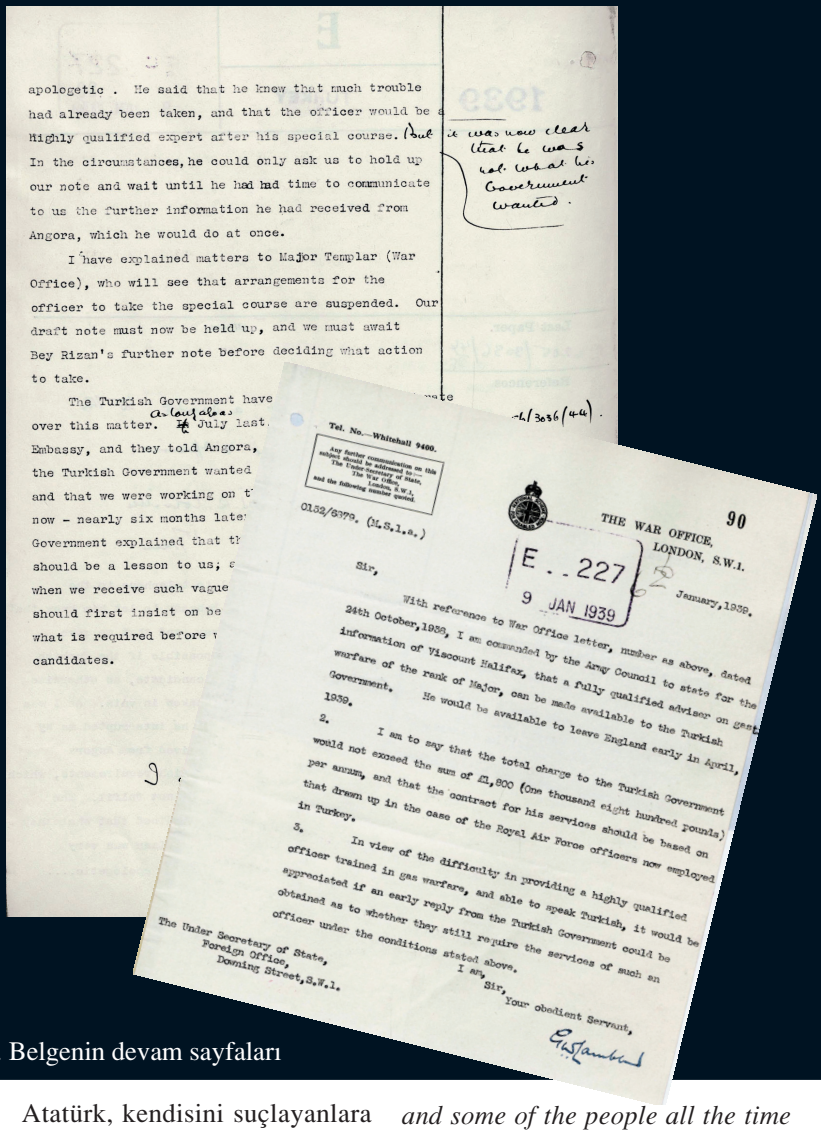
E 355

BELGE 2

9-11 Ocak 1939

İngiltere, Zehirli Gaz Savaşı uzmanını, en erken 1939 Nisan ayından sonra gönderebileceğini bildiriyor.

2. Belge ilk sayfa

apologetic . He said that he knew that much trouble had already been taken, and that the officer would be a Highly qualified expert after his special course. But In the circumstances, he could only ask us to hold up our note and wait until he had had time to communicate to us the further information he had received from Angora, which he would do at once.

I have explained matters to Major Templar (War Office), who will see that arrangements for the officer to take the special course are suspended. Our draft note must now be held up, and we must await Bey Rizan's further note before deciding what action to take.

The Turkish Government have over this matter. July last. Embassy, and they told Angora, the Turkish Government wanted and that we were working on t now - nearly six months late Government explained that th should be a lesson to us; a when we receive such vague should first insist on be what is required before candidates.

it was now clear that he was not what his Government wanted.

Tel. No.—Whitehall 9400.
Any further communication on this subject should be addressed to— The Under-Secretary of State, The War Office, London, S.W.1, and the following number quoted.

0152/8379. (M.S.1.a.)

THE WAR OFFICE,
LONDON, S.W.1.

90

E..227

9 JAN 1939

January, 1939.

Sir,

With reference to War Office letter, number as above, dated 24th October, 1938, I am commanded by the Army Council to state for the information of Viscount Halifax, that a fully qualified adviser on gas warfare of the rank of Major, can be made available to the Turkish Government. He would be available to leave England early in April, 1939.

2. I am to say that the total charge to the Turkish Government would not exceed the sum of £1,800 (One thousand eight hundred pounds) per annum, and that the contract for his services should be based on that drawn up in the case of the Royal Air Force officers now employed in Turkey.

3. In view of the difficulty in providing a highly qualified officer trained in gas warfare, and able to speak Turkish, it would be appreciated if an early reply from the Turkish Government could be obtained as to whether they still require the services of such an officer under the conditions stated above.

I am,
Sir,
Your obedient Servant,

The Under Secretary of State,
Foreign Office,
Downing Street, S.W.1.

2. Belgenin devam sayfaları

Atatürk, kendisini suçlayanlara Abraham Lincoln'e atfedilen şu sözle yanıt vermiştir:

"Herkesi bir defa, bazılarını her zaman aldatabilirsiniz. Ama herkesi her zaman aldatamazsınız." *(You can fool all the people some of the time and some of the people all the time but you cannot fool all the people all the time.)*

Bir de atasözümüz vardır:

"Yalancının mumu, yatsıya kadar yanar." •

cengizozakinci@butundunya.com.tr

Hazırlayan: YİĞİT EREN GÜNEY

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınayın.

1 Tabldot (Fr.)
a-Yağlı ezme
b-Yıllık
c-Seçmesiz yemek
d-Elektronik devre

2 Otorizasyon (Fr.)
a-Yetkilendirme
b-Buyrukla yöneten
c-İnatçılık
d-Dilde özleşme

3 Mola (İta.)
a-Din adamı
b-Duraklama
c-Kale çizgisi
d-Ayakkabı fırçası

4 Partikül (Fr.)
a-Kokulu gaz
b-Parçacık
c-Petrol atığı
d-Biyoloji ile ilgili

5 Fraksiyon (Fr.)
a-Bölüntü
b-Duyuru
c-Yaşam öyküsü
d-Kırık çizgi

6 Gurme (Fr.)
a-Gürcü kızı
b-Gösterişli
c-Matematikçi
d-Tatbilir

7 Patik (Rum.)
a-Kollu giysi
b-Pastırma ustası
c-Çocuk ayakkabısı
d-Kale direği

8 Sensör (Fr.)
a-Rüzgar, yel
b-Algılayıcı
c-Sentetik madde
d-Bilimsel söz

9 Sansasyon (Fr.)
a-Güçlü heyecan
b-Ses uyumsuzluğu
c-Karmakarışık, dağınık
d-Doyumsuzluk

10 Detay (Fr.)
a-Ayrıntı
b-Karşıt
c-Düşsel
d-Özgeçmiş

11 Akya (Rum.)
a-İri başlı vida
b-Bir tür büyük balık
c-İnce puro
d-Küçük kutu

12 Anima (Lat.)
a-Adı bilinmeyen
b-Duygusal gelgit
c-Yazılı belge
d-Ruh, öz

13 Daniska (Alm.)
a-Açık yürekli
b-Yapay reçine
c-En iyi
d-Yarış atı

14 Orya (Rum.)
a-Aptal, budala
b-Sağlam başlık
c- İskambilde karo
d-Büyük çanta

15 Rişi (İng.)
a-Raşitizm hastalığı
b-Mirasyedi
c-Renk körlüğü
d-İnzivaya çekilmiş kişi

(İta.) İtalyanca, (İng.) İngilizce, (Rum.) Rumca, (Fr.) Fransızca, (Alm.) Almanca, (Lat.) Latince

Yanıtlar: 151. sayfada

Sanat devlet için görev, birey için haktır.

"Efendiler, biz hepimiz mebus olabiliriz, vekil oluruz. Hatta Reisicumhur olabiliriz. Ama hiçbirimiz sanatkâr olamayız... Böyle de olunca sanatkâr el öpmez, sanatkârın eli öpülür."

Yazan: ATİLA SAV

Atatürk, Darülbedayi'nin *(İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları)* Ankara turnesinde 1 Nisan 1930 günü Türkocağı *(şimdiki Resim ve Heykel Müzesi)* Sahnesinde izlediği oyundan sonra sanatçıları kabul etmiş. Toplantıda söylediği bu sözler Atanın sanata sanatçıya verdiği değeri gösteriyor. *(Vasfi Rıza Zobu. O Günden Bugüne. Sayfa 321 v.s. Milliyet Yayınları, İstanbul 1977)*

Aynı görüşmede Muhsin Ertuğrul'a "Benden bir isteğiniz var mı?"

diye sormuş. Aldığı yanıt: "Bir tiyatro konservatuvarı" olmuş.

Cumhuriyetin Başkentte kurulan ilk eğitim kurumu "Musiki Muallim Mektebi"dir. Bilindiği gibi öğretmen yetiştirmek üzere kurulan bu okul daha sonra Devlet Konservatuvarı'na dönüşmüştür. Cumhuriyetin çok değerli sanatçıları, bestecileri bu okuldan yetişmiştir. Devlet Tiyatrosu da bu Kurumdan doğmuştur. *(1949)*

***

Darülbedayi *(Güzellikler Yurdu)* 1914'te İstanbul Şehremini *(Belediye Başkanı)* Operatör Cemil Paşa'nın girişimiyle kurulmuştu. İlk oyun 1915'te sahnelendi: "Çürük Temel"

Yüzyıla yaklaşan kurumlaşma sürecinde Türk Tiyatro Sanatının gelişmesine büyük katkılar yapan kuruluş şimdi kapatılacak mı? *(Özelleştirme ne demek?)* Sanatçıları belediyeden para alıp, birşey üretmeyen kişiler gibi görmek ve göstermeye çalışmak isteyenlere Atatürk'ün sözlerini anımsatmak gerek. Atatürk bir başka deyişinde "Cumhuriyetin temeli kültürdür" de demişti. Devlet adamı, politikacıdan farklı bir şey.

SANATI SEVMEK HAKKI

Anayasının 27. Maddesi "Herkes bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir." 64. Maddesi ise "Devlet sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gerekli tedbirleri alır." diyor. Anayasa "herkes" derken kentli, kasabalı, köylü ya da kadın-erkek çocuk-ergin ayırımı yapmıyor. Yani İstanbul halkı tümüyle bu hakkın sahibi. Aynı konu 10 Aralık 1948 tarihli B.M. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde de yer almıştı. 27. Madde şöyle:

"Herkes, topluluğun kültürel faaliyetine serbestçe katılmak, güzel sanatları tatmak, ilim sahasında ilerleyişe iştirak etmek ve bundan faydalanmak hakkına haizdir."

Bildirge güzel sanatları tatmak diyor. Demek "tadı" da var. Bunu ilim sahasındaki ilerleyişten yararlanmakla bir tutuyor. Bilgisayar veya cep telefonundan yararlanmak kadar bir "hak". Benzer kurallar, Türkiye'nin taraf olduğu birçok uluslararası antlaş-

Darülbedayi'de sergilenen ilk oyun, Çürük Temel'den bir sahne

mada da var. Anayasa'nın 90. Maddesine eklenen son tümce ile iç hukuka giriyor. Düşünce ve ifade, din ve vicdan özgürlüğü, adil yargılanma hakkı gibi.

Demek ki, "Sanat devlet için görev, yurttaş *(birey)* için haktır." Devlet eğitim ve öğretim için okul, sağlık için hastane, sosyal güvenlik için sosyal sigorta kurumu kurduğu gibi, kültür kuruluşları *(müze, tiyatro v.b.)* da kurmalıdır.

DEVLET TİYATROLARI KAMU HİZMETİ GÖRMEKTEDİR

5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kanunu'nun gerekçesinde Devletin tiyatroyu bir kamu hizmeti saydığı için kurulmuş olduğu belirtilmiştir. Danıştay da bir genel kurul kararında aynı gerekçeyi benimsemiştir. Bir kanunla kurulan Devlet Tiyatrosu ilkin Milli Eğitim Bakanlığına bağlı idi. Tiyatro, opera, bale aynı kuruluşa bağlı idi. Sonraları opera ve bale ayrıldı. Bölgelerde tiyatrolar kuruldu. Kültür bakanlığı ayrı bir bakanlık oldu. Bugün Kültür Bakanlığı'na bağlı kurumlar sanatsal açıdan özerk, yönetsel olarak Bakanlığa bağlı. Her yıl iki milyona yakın seyirci gösterileri izliyor. Hemen her gösteri dolu salonlara. Keşke olanaklar genişletilse, daha çok seyirciye sanat "tadı" verilebilse.

SANAT FAYDALI MI?

Çağımızda sosyal devlet, sosyal faydayı ölçüt alıyor. Örgün eğitimin yanısıra yaygın eğitim yöntemiyle de yurttaşın *(bireyin)* akıl ve kültür düzeyini geliştirmeye çalışıyor.

Teknoloji uygarlığın ürünüdür. Ama uygarlık teknolojiden ibaret değildir. İnsan aklının gelişmesi kültür ve sanatla bağlantılı. Yüzyıllardır olduğu gibi çağımızda da insan aklı, bağımsız düşüncenin arayışında. Zaman zaman sanatçılar, ya da sanata destek veren hayırsever (!) iş adamları tiyatronun devlet işi olup olmadığını tartışmaya açar. Sonuçta bir sosyal fayda sağlanmaz, nedense. Oysa "politikacı" işe karışınca tartışma çok daha keskinleşmiş görünüyor. Özelleştirme tezini destekleyenlere verilen

5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kanunu'nun gerekçesinde Devletin tiyatroyu bir kamu hizmeti saydığı için kurulmuş olduğu belirtilmiştir.

Yazarımızı Tanıyalım: *Atila Sav, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Serbest avukatlık, Ankara Barosu ve 1980 - 1983 tarihleri arasında Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı, tiyatro eleştirmenliği, yazarlık, SODEP kurucu üyeliği, XX. dönem Hatay Milletvekilliği, TBMM Anayasa Komisyonu Başkanlığı ile 33. Hükümet'te TBMM dışından Enerji ve Tabii Kaynaklar ile Çalışma Bakanlığı yapmıştır. Türk Hukuk Kurumu, Dil Derneği, Anadolu Kulübü, Türk Parlamenter Birliği, Sanat Kurumu gibi kuruluşların üyesidir.*

bilgilerde bir yanlışlık var. Başta Avrupa'nın gelişmiş ülkeleri *(Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika, İsviçre, Avusturya v.b.)* de devlet *(ya da federe devletler)* tiyatroya doğrudan, ya da destekle tiyatroyu beslese de kurumlar sanatsal açıdan özerk ve bağımsızdırlar. Rusya federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti gibi ülkelerde ise doğrudan bağ vardır.

Gelişmiş Avrupa ülkelerinde tiyatro kurumları sanatsal açıdan özerk ve bağımsızdırlar.

Doğru deyim "ödenekli tiyatro" dur. Bir kamu kaynağı ile desteklenen tiyatro da devletten yardım görüyordur. *(Örneğin Anadolu Üniversitesi ya da başkaca üniversitelere bağlı tiyatro toplulukları ile şehir -belediye tiyatroları böyledir.)*

DARÜLBEDAYİ'YE GELİNCE

Hükümetin, Cumhuriyetin kültür, sanat, eğitim ve sağlık gibi kurumlarına olumsuz müdahaleleri karşısında karamsarlığa kapılanların içi biraz rahat (!)layabilir. Çünkü bu kez tartışılan İ.E.T.T. (Darülbedayi) Cumhuriyet kurumu değil. 1914'de Osmanlı Devleti'nin son yıllarında ilerici, aydın düşünceli bir belediye başkanı *(Şehremini)* Operatör Cemil Paşa'nın öncülüğünde kurulmuş bir sanat kurumu. İki yıl sonra da yüzüncü yıl dönümünü kutlayacak. *(İnşallah)* Doksan sekiz yıl önce İstanbul beşyüzbin nüfuslu bir Payitaht. Kültür ve sanat merkezi. Bugün nüfusu otuz kırk kat artmış. Yüz yıla yaklaşan süreçte yüze yakın Türk yazarının, onun üç katı kadar da dünya yazarının yapıtlarını seyirciye sunmuş. Yalnız İstanbul'da değil, turnelerle yurdun birçok köşesine de aydınlık götürmüş. Zaman zaman yönetim sıkıntısı geçirmiş, ama her zaman *(İşgal yıllarında bile)* seyircisini karanlıkta bırakmamış, gösterilerini sürdürmüş. Şehir Tiyatroları Yönetmeliği görevi şöyle belirliyor: "İ.B.Ş.T.nun bir temel hak olarak Anayasa'dan güvence altına aldığı sanatın ve özellikle tiyatronun toplumsal görevine uygun olarak halkın kültürel üretiminin, çağdaş eğitiminin, sanat düzeyinin ve bilincinin yükseltilmesine katkıda bulunmak..... amacıyla kurulmuştur."

Bu görev anlayışını benimsememek olanaksız. Ama hizmet düzeyini yükseltmek, alanı genişletmek için eleştiride bulunmak, değerlendirme yapmak mümkün. Bu ise Hükümetin görevi değil. Çünkü İstanbul Belediyesi "yerel yönetim" Anayasa'nın 122. Maddesinin deyimi ile "mahalli idare". Anayasaya göre, mahalli idareler "...halkının mahalli, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri"dir.

Aynı maddeye göre "mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden gönetim ilkesine uygun

olarak kanunla düzenlenir." Yani yerel yönetimler özerk *(bağımsız)*dır. Daha önce belediye başkanlığı yapmış olsa da başbakanın bu konudaki görüşü bağlayıcı olamaz. Olmamalı.

Şimdilerde bir "hemşehri" olarak görünüşünü açıklayabilir. Konunun bakanlar kurulunda görüşülmesi ve bağlayıcı bir karar alınmak istenmesi yanlıştır.

Bazı kişiler *(özel nitelikte yandaş yazarlar)* oyun seçiminde bazı siyasal eğilimlerin ağır bastığını söylüyormuş. Bu siyasal bir açı. Sanatsal değerlendirme değil. Doksan yılı aşan süreçte Şehir Tiyatroları oyun dağarında Türk yazarlarının her eğilimi var. Halit Ziya Bey'den Reşat Nuri Güntekin'e; Nazım Hikmet'ten Necip Fazıl'a; Aziz Nesin'den Çetin Altan'a; Haldun Taner'den Turgut Özakman'a; Musahipzade'den Adalet Ağaoğlu ve Ülker Köksal'a kadar. Listedekilerin hepsini saymak zor. Ama oyunları ile repertuvara giremeyenlerin ilkin özeleştiri yapmaları gerek. Yazdıklarını bir kez daha okumalı.

Sanatı sansür de, sanatı güdümleme manevraları da uzun ömürlü olamıyor. Tarih tanık. Yalnızca uygulayıcıları küçültüyor. Kurum ise -ne yazık ki- zarar görüyor, sarsılıyor.

İmparatorluktan Cumhuriyete devredilen yüzyıllık bir sanat kurumu kolay kolay ortadan kaldırılamaz. Bu tür yanlışların sorumluluğu, yapanı ezer. İkinci Dünya Savaşı süresince her gün bombalanan başkentlerde tiyatrolar, değil çalışmaya son vermek, bir gece bile perde kapatamamıştı.

Muhsin Ertuğrul "Bir tiyatro açılırsa bir cezaevi kapanır." dermiş. Acaba cezaevlerini de özelleştirmeli mi?•

ATARÜK'ÜN SANAT VE KÜLTÜR HAKKINDA SÖZLERİ

- *Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.*
- *Biz cahil dediğimiz zaman mektepte okumamış olanları kasdetmiyoruz. Kastettiğimiz ilim, hakikatı bilmektir. Yoksa okumuş olanlardan en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmeyenlerden de hakikatı gören hakiki âlimler çıkabilir.*
- *Türk Milleti, ancak varlığını derin ve sağlam kültür sınırlarıyla çizdikten sonradır ki onun yüksek kapasitesi ve fazileti milletlerarasında tanınır. Türk Milletine doğuştan rengini veren bu devrimlerden herbiri çok geniş tarihi devirlerin övünebileceği büyük işlerden sayılsa yerindedir.*
- *Kültür dediğimiz zaman bir insan cemiyetinin, devlet hayatında fikrî hayatında, iktisat hayatında yapabilecekleri şeylerin tamamını kastediyoruz ki, medeniyet de bundan başka bir şey değildir.*

Tiyatro Bir Okuldur

Yazan: YAHYA AKSOY

Son günlerde gündeme gelen ve siyasetçilerin dillerinde dolaşan "tiyatro" konusu, yalnız sanatçıların değil tüm halkın konusudur.

Bir halk okulu olan tiyatrolardan 7'den 70'e tüm insanlar yararlanır. Tiyatro, hayatın kendisi ve ayrılmaz bir parçasıdır. Dinlendirir, düşündürür, anlatır, güldürür, ağlatır, uygular, öğretir, göze, kulağa, ruha, mantığa seslenir , bireyle ve toplumla bütünleşir, umut, heyecan, sevgi, saygı ve hoş görü aşılar, yaşar ve yaşatır…

TİYATRO BİR OKUDUR, 7 'DEN 70 'E HERKES ORADA OKUR.

Tarih boyunca insanlığın ortak sesi olan tiyatro bütün yönleriyle görkemli bir anıt gibi geleceği aydınlatan bir meşale gibi doruklarda kalır. Onu alaşağı etmek isteyenleri de konuları arasına alır ve işler. Yaşamın her yönünü konusu, zamanı, mekânı ve aktörleri ile sahneler.

Sanatçılar heyecanla, tutkuyla, özveriyle, özgün olarak sahnelere kan verirler ve sahnelerde can verirler. Sahneler hayat, hayatlar sahne olur

ses verir ve ders verirler. Sanatçılar sahnede hem öğretmen, hem öğrencidirler. Uygulamalarını sahnede halkı yanlarına alarak temsil sürelerini tamamlarlar.

Tiyatrodaki söz yağmuru gönülleri, akılları, ruhları ve bedenleri yıkar, arıtır, durular, kurular ve hayata insanları yollar. Hayattan alır hayata verir, insandan alır insana verir, toplumdan alır topluma verir. Halkın gözü, kulağı, sesi, nefesi, heyecanı ve umut kaynağıdır tiyatrolar.

Sümerlerin kralı Gudea' yi, uygarlık anıtlarıyla dolu antik Babil'in adalet dağıtan yöneticilerini, Olimpos tanrılarının mahkemelerini, Aristophanes'in "Eşek Arıları" oyununu, Sokrates'in baldıran zehrini içerkenki sahnesini, Hz.Ömer'in adaletini, ünlü sosyal bilimci Thomas More' nin yargılanışını, geleceğin dâhisi Galileo Galile'nin yargılanışını, Frs. Kraliçesi Marie Antoinette'nin yargılınaşını, Mithat Paşa'nın yargılanışını, Nazilerin Nürnberg davasını, Russel -Uluslararası Savaş Suçluları Mahkeme duruşmalarını ve daha nice sosyal, siyasal, kültürel, tarihi konuyu tiyatrolar olmasaydı sahnelerde göremeyecek ve unutacaktı insanlık.

Tiyatrolar insanlığın ve tarihin belleği ve hafızasıdır. Bu hafızayı yitirenler yanlış dalgalara kapılır ve esen rüzgârlarda savrulup giderler.

Tiyatro, dinlemeyi, düşünmeyi, davranışlarda saygılı olmayı, öfkeye esir olmamayı, sevgi ve hoşgörünün insanı mutlu edeceğini, görmeyi, bakmayı, söz sanatının yüceliğini, onur ve erdemin insanlar için değişmez gerçekler olduğunu ve daha nice insani değeri öğretir, yerleştirir, geliştirir. Haksızlığı eleştirir, adaleti yüceltir. Sosyal ve kültürel yaşama umut, heyecan ve verim katar. İnsanların bakış açılarını geliştirir. Destanları, ağıtları, şarkıları, türküleri, masalları ve halk hikâyelerini yaşatır. Davranış güzelliğine, çevre bilincine, dünyaya ve doğaya bakış açısına açılar katar.

Tiyatro, hayattan alır hayata verir, insandan alır insana verir, toplumdan alır topluma verir. Halkın gözü, kulağı, sesi, nefesi, heyecanı ve umut kaynağıdır.

Tarih boyunca uygarlıkların temelinde tiyatro ana kaynak olmuştur. Bunların kanıtı asırlar ötesinden gelen ve hâlâ ayakta duran antik tiyatrolardır. Tiyatronun ana vatanı sayılan Anadolu'da gördüğümüz binlerce kişilik **Aspendos, Milet, Efes** ve **Priene** Antik tiyatroları dünyaya tiyatro selamı vermektedir. Bunlar günümüz insanına yol gösteren uygarlık simgeleridir.

Aspendos

Milet

Efes

Bakanlık görevlerim nedeniyle bu konularla yakından ilgilendim ve çalışmaların içerisinde aktif görevler aldım.

Özel tiyatrolara maddi yardımlar, tiyatro sahnelerinin çoğaltılması, sanatçıların sözleşmeli personel olmaları ve diğer mali hakları, devlet sanatçı belgeliği, DT Anadolu turneleri ve özel tiyatroların yaz turneleri için salon ve sahne sağlanması, gibi konularda 1978-79-80'lerde dönemin Kültür Bakanı ve çok değerli bilim ve kültür adamı rahmetli Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı zamanında önemli ve öncelikli adımlar atılıp yasal düzenlemeler yapıldı ve uygulamalara geçildi.

Sanatçılar, bilim ve kültür adamları ve halkımız bugün Kışlalı'yı rahmet, minnet ve şükranla anmaktalar.

Yapıcı ve yaratıcı olanlar unutulmaz anılır ve yıkıcı olanlar unutulurlar.

Tiyatroya ve onu ayakta tutan sanatçılara kıymak geçmişe ve geleceğe kıymaktır. Antik çağlarda bile toplumun ve insanlığın savaş ve barış ortamında bile kültür ve sanat hayatında tiyatroların temel işlevleri nedeniyle öncelikle ele alındığı görülür. Bu en önemli halk okulunun değerini bilenler ona saygı, sevgi, bilgi ve bilinçle yaklaşmışlar, korumuş, kollamışlar ve geliştirmişlerdir. 7'den 70'e herkesin okulu **tiyatrolara** sanatçılardan önce halkın sahip çıkması gerekir.

Toplumumuzun kültürel yapısında bu bilgi ve bilinç vardır. Tiyatrolar yaşasın ve yaşatılsın. •

Yahya Aksoy *1943'de Boğazlıyan Oğulcuk Köyü'nde doğdu. İki ayrı fakülte ve bir akademi bitirdi. Ankara İl Md. Yayımlar D. Bşk. Güzel Sanatlar Genel Md. Yrd. Halk Kültürlerini Ar. Ve Gel. Genel Md. Görevlerinde ve UNESCO Milli Komisyonu Yönetim Kurulu Üyesi olarak kültür, sanat ve halk kültürü alanında hizmetler verdi. Ulusal ve uluslararası kongre ve seminerler düzenledi. Şiir, makale, deneme ve araştırmaları dergi, gazete televizyon ve antolojilerde yayımlandı. Basın hayatında 30 yılını tamamlayan Aksoy, BSGM Anadolu Basını Makale Dalı Özendirme Ödülü, Türk Folkloru Üstün Hizmet Ödülü, İndiana Üniversitesi Kültürel İşbirliği Teşekkür Belgesi, Türk Ed. Ve Şiiri Onur Ödülü, Halk Ozanları Onur Ödülü, Seymenler Ankara Onur Hemşehriliği Beratı sahibidir.*

Sinan Meydan

Genç Cumhuriyetin Dersim'e yönelik operasyonu hakkında sonuçlarından söz edilirken olayların nedenlerinden hiç söz edilmemektedir. 1937-1938'e uzanıp, Dersim İsyanı'nın ardındaki gerçeklerin son bölümünü sunuyoruz.

Daha önce kamuoyuyla paylaşılmayan belge ve bilgilerle yeni bir Dersim Dosyası: 5

Dersim Yalanları ve Gerçekleri

"Dersim'de Aşırı Güç Kullanımından Atatürk Sorumludur" Yalanı

Cumhuriyet tarihi yalancıları Dersim harekâtı söz konusu olunca sözü döndürüp dolaştırıp Atatürk'e getirir ve Dersim harekatındaki "aşırı güç kullanımından" Atatürk'ün sorumlu olduğunu iddia ederler. Onlara göre Atatürk bir "Kürt düşmanıdır" ve bu harekat sırasında Dersim'de Kürtlerin katledilmesini istemiştir! Cumhuriyet tarihi yalancılarının bu iddiasını çürütmek isteyenler ise "Atatürk'ün o sırada hasta olduğunu, dolayısıyla Dersim harekatından sorumlu olmadığını, harekatın sorumluluğunun İsmet İnönü, Fevzi Çakmak ve Celal Bayar'a ait olduğunu iddia ederler.

Dersim- Atatürk ilişkisine geçmeden önce, Atatürk'ün bir "Kürt düşmanı" olmadığını çok iyi bilmek gerekir.

"Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir" diyen Atatürk, Türkiye'deki bütün etnik unsurları "Türk milleti" tanımı içinde gören, hiçbir etnik unsura karşı en ufak bir "düşmanlık" beslemeyen bir anlayışa sahiptir.

Atatürk, bu isteğini tam anlamıyla gerçekleştirebilmek için öncelikle, Doğu'daki kemikleşmiş "feodal yapıyı" kırması gerektiğine inanmıştır.

Bu gerçeklerden sonra, şimdi Atatürk'ün Dersim harekâtındaki rolüne geçebiliriz.

Öncelikle, "bağımsız" ve "çağdaş" bir "ulus devlet" kurmak isteyen Atatürk, bu isteğini tam anlamıyla gerçekleştirebilmek için öncelikle, Doğu'daki kemikleşmiş "feodal yapıyı" kırması gerektiğine inanmıştır. Ancak emperyalizmin kıskacındaki feodaller, bölge halkını kışkırtarak Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı ayaklandırmıştır. Atatürk de bin bir güçlükle kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak için bu ayaklanmaları bastırmıştır.

Buradan tekrar konumuza dönecek olursak: Öncelikle "Hangi Dersim harekâtı?" diye sormak gerekir; çünkü birincisi 1937'de, ikincisi de 1938'de olmak üzere iki Dersim harekâtı vardır.

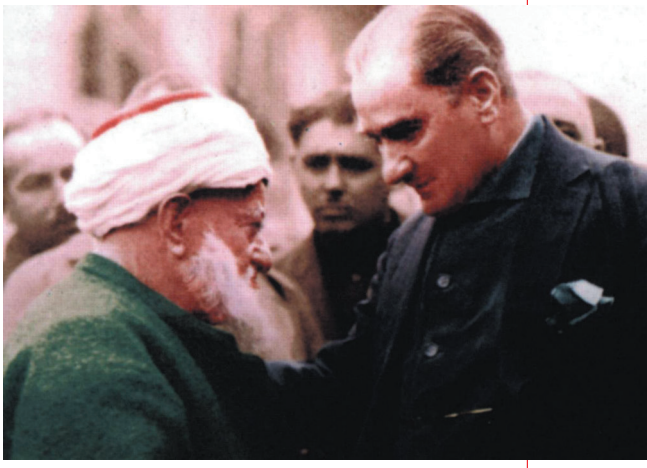
Konuya soğuk kanlı olarak baktığımızda Atatürk'ün her iki Dersim harekâtından da sorumlu olduğu, ancak harekat sırasında "aşırı güç

kullanımından" hiçbir şekilde sorumlu olmadığı anlaşılmaktadır.

I. Dersim harekâtından önce Atatürk, Seyit Rıza'yı "ikna etmek" için Cemal Bardakçı, İzzettin Paşa ve Abdullah Alpdoğan Paşa'yı görevlendirmiştir. Onlar aracılığıyla Seyit Rıza'ya ulaşarak, ondan, "Dersim'de kışkırtıcılık yapmamasını" istemiştir.

Ancak, Seyit Rıza Cumhuriyet'e meydan okumaya devam etmiştir.

Atatürk, 1935 yılında Meclisi açış konuşmasında Dersim'de yapılacak "ıslahat programını" açıklarken, "…Milletimizin layık olduğu yüksek medeniyet ve refah seviyesine varmasını alıkoyabilecek hiçbir engel düşünmeye yer bırakılmadığını ve bırakılmayacağını huzurunuzda söylemekle bahtiyarım. Tunceli'deki icraatımız neticeleri, bu hakikatin yakın ifadesidir. " demiş ve "İleri hükümetçiliğin şiarı, halkı kudretine olduğu kadar şefkatine de samimiyetle inandırabilmesidir. Büyük, küçük bütün Cumhuriyet memurlarında bu zihniyetin en geniş ölçüde inkişafına önem vermek çok yerinde olur." diyerek de asker ve memurlardan halka "şefkat göstermesini" istemiştir. Atatürk sözlerini "Cumhuriyetin feyzinden yurdun diğer evlatları gibi oradakiler de tamamıyla istifade edeceklerdir." diye bitirmiştir.

Görüldüğü gibi Atatürk, Dersim harekâtını tasarlarken hiç kimseye "Gidin Dersimlileri katledin!" dememiştir; tam tersine "İleri hükümetçiliğin şiarı, halkı kudretine olduğu kadar şefkatine de samimiyetle inandırabilmesidir. Büyük, küçük bütün Cumhuriyet memurlarında bu zihniyetin en geniş ölçüde inkişafına önem vermek çok yerinde olur." diyerek, hükümeti isyanı bastırırken "şefkatli olunması" konusunda uyarmıştır.

İsyanın büyümesi üzerine 4 Mayıs 1937'de Ankara'da yapılan hükümet toplantısına Cumhurbaşkanı Atatürk de katılmıştır.

4 Mayıs 1937'de, Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı, Atatürk'ün başkanlığında yaptığı toplantıda alınan kararları içeren "uya-

rı" bildirileri hazırlamış ve bu bildiriler "uçaklarla" bölgeye atılmıştır.

Atatürk, manevi kızlarından Sabiha Gökçen'in bu harekata katılmasını istemiştir. Dünyadaki ilk kadın savaş pilotu olan Sabiha Gökçen, anılarında, Atatürk'ün isteğiyle Dersim harekâtına katıldığını ve Atatürk'ün kendisine bir de tabanca verdiğini belirtmiştir.

Özetle, 1937'deki I. Dersim harekâtı Atatürk'ün bilgisi dahilinde yapılmıştır.

Atatürk'ün sorumlu olduğu I. Dersim harekatı sonrasında yargılanan 72 kişiden 27'sinin idamı istenmiş, ancak sadece 7'si idam edilmiştir.

1937 tarihli İngiliz Büyükelçiliği raporuna göre I. Dersim harekâtı sonrasında İsyancılardan 265'i öldürülmüş, 20'si yaralı ele geçirilmiş, 27'si yakalanmış, 849'u da teslim olmuştur. Bu sırada 1 subay 28 asker şehit olmuş, 3 subay 46 asker de yaralanmıştır. Genelkurmay kaynağı "Türkiye Cumhuriyeti'nde Ayaklanmalar" adlı kitapta belgelere dayanılarak verilen arakamlar da bu rakamlara çok yakındır.

Görüldüğü gibi Atatürk'ün doğrudan sorumlu olduğu I. Dersim harekâtında 50 bin ile 100 bin arasında değil, sadece 265 isyancı öldürülmüştür.

1937'deki I. Dersim harekâtı sonrasında yakalanan Seyit Rıza, Elazığ'da yargılandıktan sonra 6 isyancıyla birlikte idam edilmiştir. Ancak Seyit Rıza idam edilirken başına zorla bir fötr şapka giydirilmiş ve idamdan sonra bu haliyle bir de fotoğrafı çekilmiştir. Bütün bunlar, Atatürk'ten habersiz, bazı işgüzarlar tarafından yapılmıştır.

Atatürk'ün Dersim harekâtındaki rolünü doğru bir şekilde ortaya koyabilmek için özellikle 1937'deki I. Dersim harekâtına bakmak gereklidir; çünkü 1938'deki II. Dersim harekatında Atatürk hastadır; harekâttan haberdardır, ama harekâtı çok yakından takip etmesi olanaksızdır.

1937'deki I. Dersim harekatında elebaşlarından Seyit Rıza ve onun etkileyerek ayaklandırdığı 6 aşiret reisi yakalanarak asılmıştır, ama isyancı tüm aşiretler etkisizleştirilememiştir. Bu nedenle çok kısa bir süre sonra, 1938'de II. Dersim İsyanı çıkmıştır. İşte tam da bu noktada "Atatürk, 40 bin ile 100 bin arasında Dersimliyi katletti!" diyen Cumhuriyet tarihi yalancılarının maskesi düşmüştür.

Çünkü, eğer bu iddia gerçekten doğru olsaydı, I. Dersim harekâtından çok kısa bir süre sonra II. Dersim İsyanı çıkmazdı!

1937'deki I. Dersim harekâtından kısa bir sonra, Dersim'de yeni bir isyanın patlak vermesi ve 1938'de II. Dersim harekâtının düzenlenmesi, I. Dersim harekatı sonunda çok büyük kayıplar yaşanmadığını ve dolayısıyla "aşırı güç kullanılmadığını" kanıtlamaktadır.

I. Dersim harekâtına göre, II. Dersim harekâtı çok daha şiddetli ol-

muştur. Bu harekât sırasında yer yer "aşırı güç kullanıldığı" da doğrudur.

II. Dersim harekâtı1938 yazında gerçekleştirilmiştir. Elimizdeki belge, bilgi ve nüfus istatistiklerine göre II. Dersim harekâtı sırasında da 1500 ile 2500 civarında isyancı öldürülmüştür.

"Bu süreçte artık Kemâl Atatürk'ün hastalığı iyice ağırlaşmıştı ve süreci kontrol edebilecek durumda değildi. Böylece onun Alevilere karşı olan koruma kalkanı da ortadan kalkmış durumdaydı."

II. Dersim harekatı sırasında, 14 Ağustos 1938 tarihinde 4. Genel Müfettişlik tarafından isyan bölgesindeki aşiretlere yönelik "uyarı bildirisi" yayınlandığı tarihte Atatürk'ün hastalığı ortaya çıkmış ve tedavi süreci başlamıştır.

Hastalığı süratle ilerleyen Atatürk, 10 Kasım 1938'de vefat etmiştir. Rıza Zelyut'un dediği gibi: "Bu süreçte artık Kemal Atatürk'ün hastalığı iyice ağırlaşmıştı ve süreci kontrol edebilecek durumda değildi. Böylece onun Alevilere karşı olan koruma kalkanı da ortadan kalkmış durumdaydı."

"Yurtta barış dünyada barış" diyen, "Zorunlu olmadıkça savaş bir cinayettir" diyen, bir çınar ağacına bile kıyamayarak köşkünü birkaç metre kaydıran Atatürk'ü insan hayatına kasteden "katliamcı bir ırkçı" olarak göstermek son derece yanlış, "ahlâksız" ve "aşağılık" bir tavırdır.

Dersim yalancılarının Dersim harekâtından en çok sorumlu tuttukları bir diğer isim de İsmet İnönü'dür. Evet! 1937'deki I. Dersim harekâtından Atatürk cumhurbaşkanı, İsmet İnönü de baş-

Atatürk, 10 Kasım 1938'de vefat etmiştir.

bakan olarak doğrudan sorumludur. Ancak 1938'deki II. Dersim harekâtından, daha doğrusu harekâtın oluşum biçiminden ne Atatürk ne de İnönü "doğrudan" sorumlu değildir. Çünkü, daha önce ifade etti-

Suçlamalar doğru ise, Tunceli yani Dersim, niçin yıllar boyu Atatürk'ün partisine oy vermiştir?

ğimiz gibi o sırada Atatürk hastadır. İnönü ise Atatürk tarafından başbakanlıktan alınmıştır. 25 Ekim 1937'de Celal Bayar Hükümeti kurulmuştur, yani II. Dersim harekâtı sırasında başbakan İsmet İnönü değil Celal Bayar'dır. Bilindiği gibi aynı Celal Bayar bir süre sonra CHP'den ayrılıp DP'yi kuran ekipte yer almıştır.

Bu konuyu, yıllar önce Ahmet Taner Kışlalı'nın sorduğu şu soruyla bitirelim:

"Dersim ayaklanması nedeni ile Atatürk'ü ve Kemâlizmi suçlamaya çalışanların öncelikle şu soruyu yanıtlamaları gerekir: 'Suçlamalar doğru ise, Tunceli yani Dersim, niçin yıllar boyu Atatürk'ün partisine oy vermiştir? Türkiye'de Kemalist partiye, ya da başka bir partiye verilen oyların yüzde 70'leri aştığı başka bir il var mıdır?' İşte Dersim gerçeği!... Gerisi, 'laf-ı güzaf'!"

Dersim harekatı sonrasında Tunceli'nin Doğu'nun parlayan yıldızı olduğu bir gerçektir. 1940'lardan itibaren hızla değişen Tunceli, kısa zaman içinde Türkiye'nin en aydınlık insanlarının yaşadığı, okuma yazma oranı en yüksek ili haline gelmiş, aydın Tunceli halkı "din" veya "faşizm" propagandası yapan sağ partilere değil, sosyal demokrat partilere oy vermiştir. Dersim'deki ölümlerin baş sorumlusu genç cumhuriyet ve Atatürk değil, Kürtleri kışkırtan Seyit Rıza ve diğer aşiret reisleridir. Bu gerçeği en iyi gören yine Dersim halkı olmuştur.

Dersim harekâtı dünyanın gözleri önünde gerçekleşmiştir

Yine Özakıncı'nın yerinde tespitiyle, Haziran 1938'de başlatılan II. Dersim harekatı, Ağustos 1938'de yabancı ülkelerin Türkiye'deki bütün yabancı ülke askeri ataşelerinin çağırıldığı ve gelip izledikleri "Üçüncü Ordu Tunceli Askeri Manevraları"yla birleştirilmiş ve tüm dünyanın gözleri önünde gerçekleştirilmiştir. Askerlerin Dersim dağlarında mağaralarında isyancı arama tarama çalışmaları, yabancı ülkelerin askeri ataşeleriyle gazete muhabirleri, tarafından notlar alınarak, fotoğraflar

çekilerek izlenmiş, harekâtın sonuçlandırıldığı 16 Eylül 1938'e dek Dersim'in bütün dağları, dereleri, tepeleri, mağaraları, yabancı devlet görevlilerinin gözleri önünde adım adım taranmış, çatışmalar da yabancıların gözleri önünde olup bitmiştir.

İngiliz askeri ateşe Yarbay A. Ross, 5 Eylül 1938 günü İngiltere'ye gönderdiği 119 nolu kapalı raporunda, harekatın sona ermesinden on bir gün önceki durumu şöyle anlatmıştır:

"Türkler şimdi de 3 milyon liralık bir yapım programına giriştiler. Biri Tunceli'nin batısından diğeri doğusundan geçip Erzincan'ı Elazığ'a bağlayan ve çeşitli noktalardan birbirine bağlanarak bölgesel bir ulaşım ağı oluşturan iki yolun yapımı sürmektedir. Şu ana dek toplam uzunlukları 684 metre tutan dokuz köprüyle birlikte, 420 km yol yapılmış ve telefon hatlarına 5.000 km. eklenmiştir. Mareşal Fevzi Çakmak bana, Mansur (veya Murat) nehrinin kaynağında bir barajdan muhtemelen hidroelektrik enerjisi de elde edileceğini söyledi. Genelkurmay Başkan Yardımcısına ve diğer Türk subaylarına göre, son derece güzel bir yer olan Tunceli bölgesinin ilerde 'ikinci bir İsviçre' haline getirilmesi amaçlanmaktadır. Ama bana kalırsa bölgenin erişilmez yapısı ve Türkiye'yi gezen yabancılara çıkartılan güçlükler bu düşün gerçekleşmesini ciddi bir biçimde engelleyecektir."

Cumhuriyet tarihi yalancılarınca binlerce masum insanın katledildiği söylenen Dersim harekâtı hakkında yabancı basında ve dış ülkelerde bu yönde hiçbir yazıya ve belgeye rastlanmamıştır. Eğer Dersim'de gerçekten de bir Kürt katliamı yapılmış olsaydı Atatürk Türkiyesi'ni bir kaşık suda boğmak isteyen emperyalist ülkeler bunu propaganda malzemesi yapmazlar mıydı?•

sinanmeydan@butundunya.com.tr

● Bugünkü hükûmetimiz, devlet teşkilâtımız doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet teşkilâtı ve hükûmettir ki, onun ismi Cumhuriyettir. Artık hükûmet ile millet arasında mazideki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millettir ve millet hükûmettir. Artık hükûmet ve hükûmet mensupları kendilerinin milletten ayrı olmadıklarını ve milletin efendi olduğunu tamamen anlamışlardır.

Hazırlayan: BİRSEN ERKUTUN

1-Valiler hangi bakanlığa bağlı olarak çalışırlar?
a-İçişleri Bakanlığı
b-Başbakanlık
c-Danıştay
d-Milli Savunma Bakanlığı

2-Atletizm yarışlarında son 100 metrede yapılan atak nasıl adlandırılır?
a-Dekatlon b-Triatlon
c-Olimpik d-Sprint

3-Mimar Sinan'ın ustalık eseri Selimiye Cami'nin sembolü olan çiçek hangisidir?
a-Gül b-Lale
c-Sümbül d-Menekşe

4-Her satır ve sıraya tekrarlanmadan rakam yerleştirme esasına dayanan Japon bulmacasına ne ad verilir?
a-Kaju b-Tetris
c-Sayı avı d-Sudoku

5-UEFA, 1954 yılında Avrupa'nın hangi ülkesinde kurulmuştur?
a-Fransa b-Almanya
c-İsviçre d-İngiltere

6-Ağrı ilimizin eski adı hangisidir?
a-Karaköse b-Çapakçur
c-Kuniye d-Kapışehri

7-Bir müzik parçasının hangi hızla çalınması gerektiğini gösteren alet hangisidir?
a-Senfoni
b-Metronom
c-Origami
d-Kronometre

8-Watergate Skandalı sonucunda başkanlıktan çekilmek zorunda kalan ABD'li siyasetçi hangisidir?
a-George Bush
b-Ronald Reagan
c-Richard Nixon
d-John Kennedy

9-İstiklal Marşı'mızın bestekârı kimdir?
a-Osman Zeki Üngör
b-Mehmet Akif Ersoy
c-Falih Rıfkı Atay
d-Aşık Veysel

10-Padişahların imza olarak kullandıkları mühürlerine ne ad verilir?
a-Yağkut b-Beyze
c-Zülfe d-Tuğra

11-İlk Atatürk heykeli nereye yapılmıştır?
a-Çankaya
b-Sarayburnu
c-Dolmabahçe
d-Kavaklıdere

12-Bilecik ili coğrafi olarak hangi bölgede yer almaktadır?
a-Ege Bölgesi
b-İç Anadolu Bölgesi
c-Marmara Bölgesi
d-Karadeniz Bölgesi

13-Gezegenlerin birbirine uyguladığı çekim kuvveti hangi yasayla adlandırılır?
a-Anayasa
b-Newton Yasası
c-Einstein Yasası
d-Evrim Teorisi

14-Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetini tanıyan ilk ülke hangisidir?
a-Rusya b-Almanya
c-A.B.D. d-Hindistan

15-Bilinen ilk Türkçe yazılı belgeler olan Göktürk Yazıtları (Orhun Abideleri) bugün hangi ülke sınırları içerisindedir?
a- Moğolistan
b-Türkmenistan
c-Rusya
d-İran

16-CHP için "ortanın solu" söylemini ilk olarak hangi siyasetçimiz belirtmiştir?
a-Süleyman Demirel
b-Fahri Korutürk
c-İsmet İnönü
d-Celal Bayar

17-2002 Dünya Kupası'nda hiç gol atamayan takım hangisidir?
a-Uruguay b-Belçika
c-Hollanda d-Fransa

18-Türkiye'ye radyoaktif madde girişi için lisans veren kurum hangisidir?
a-TMO b-TAPDK
c-TAEK d-ASELSAN

Yanıtlar: 151. sayfada

Deniz Bölükbaşı

Şimdi Bambaşka Bir Savaşım Veriyor

"Dev adamlar sporu"nun oyuncularına bile tepelerinden bakabilecek denli, onlardan bile daha dev bir adamdır, Deniz Bölükbaşı.

Yazan: METE AKYOL

İlk gördüklerinde kimi kişilerin onu basketbolcu sanmalarının nedeni, boyunun uzunluğundan kaynaklanan bu dev görünümüdür. Fakat onun "geçmiş zaman"ını ve "şimdiki zaman"ını bilip, kendisini yakından tanıyan kişilerin gözünde ve gönlünde Deniz Bölükbaşı, hiçbir zaman bedensel yapısıyla değil, fakat her zaman beyinsel ve yüreksel yapısıyla bir dev adam olarak yer almıştır.

Belirli bir zamanda ve çeşitli mekânlarda kuşandığı "Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçisi" kimliğindeki "büyük" tanımlamasını ise, bu beyinsel ve yüreksel yapısıyla haketmiştir.

Masasının üzerindeki kitapları ise, birer kale taşı görünümleriyle, onun

Ünlü siyasetçilerimizden Osman Bölükbaşı, Deniz Bölükbaşı'nın babasıydı

bu yapısının simgeleri olarak yer alıyor. "Yalnızca biri benim değil, bunların" diyor. "İşte, şu en baştaki. Babamındır, o kitap."

En baştaki sırasından alıp, gösterdiği kitabın adı,"Türk siyasetinde Anadolu Fırtınası: Osman Bölükbaşı." Türk siyasal yaşamının emekleme günlerindeki sancılarını yüreğine gömen ve bu sancılarını, o günlerin koşullarında sık sık girmek zorunda bırakıldığı cezaevlerinde "yürek acısına katık yapan" genç bir siyaset adamının, babası merhum Osman Bölükbaş'nın Türkiye için verdiği savaşımının öyküsünü açıklıyor bu kitapta Deniz Bölükbaşı.

"Kitabı yayına ben, 'Oğul Bölükbaşı' hazırladım ama" diyor. "İçindeki öyküler ve anıların tümü, 'Baba Bölükbaşı'ya, babam merhum Osman Bölükbaşı'ya aittir."

O kitabın yanıbaşındaki başka bir kitaba uzanıyor: "Bir de bu var ama bu kitabımı, adından da belli oluyor ya, İngilizce yazdım" diyor. "Zaten mesleksel konuları içeriyor..."

"Adı?"

"Ege'de Türk ve Yunan İhtilafı".

Deniz Bölükbaşı'nın, şimdilik, son kitabı "Siyaset İskelesi", "Kitaplar cephesi"nin, şimdilik, son sırasında yer alıyor. Yedi yüz sayfayı aşkın "Siyaset İskelesi"nde deneyimli diplomat ve eski milletvekili, bu kez politika dünyasında yakından tanık olduğu çoğu acı, ekşi, buruk, pek azı tatlı, fakat tümü örnek oluşturucu olayları ve bu olaylar içinde yakından tanıdığı olduğu "politikacı" ve "insan" oluşumlarını anlatıyor.

Deniz Bölükbaşı biri babasının anıları olmak üzere tüm deneyimlerini topladığı kitaplarıyla çalışma odasında.

"Dışişleri İskelesi" adlı kitabında ise bu deneyimli diplomat, ustalık bölümünü büyükelçi olarak geçirdiği ve Rusya'dan Almanya'ya, Yunanistan'dan Portekiz'e açılan "Dışişleri" dünyasındaki yaşamını, o yaşamın önemli olaylarını ve kahramanları "meslektaşları"nı tanıtıyor. Ege gizli müzakereleri, Kıbrıs, Ermeni dosyası, "soykırım" yalanı, uluslararası hukuk yolları, AB hayal yolculuğu ve sanal müzakere süreci, azınlık tartışmaları, etnik bölücülük ve PKK terörü, ABD'nin Irak'ı işgali, 1 Mart Tezkeresi, Fener Rum Patrikhanesi, Heybeliada Ruhban Okulu, Yunanistan'la ilişkiler, Batı Trakya Türk azınlığı, Türk Boğazları gibi özellikle son yüzyılımızda tümümüzün yaşam gündemini oluşturan olayları Deniz Bölükbaşı, "bilme-mize olanak olmayan" yüzleriyle açıklıyor.

Deniz Bölükbaşı

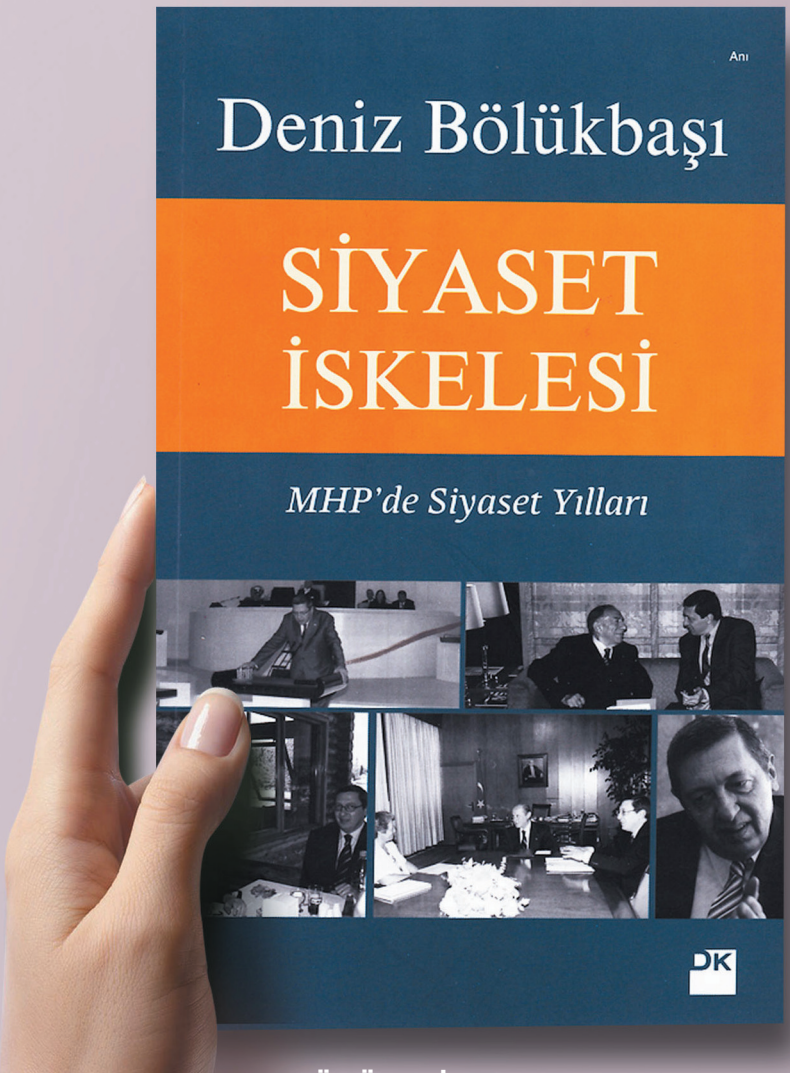
Yalnızca tarihsel bir olayın öncesini ve sonrasını değil, "dev ülkeler karşısındaki kişisel cephe savaşımı"nın öyküsünü de anlattığı "1 Mart Vakası: Irak Tezkeresi ve Sonrası" adlı kitabında ise Türk halkı, bilgi ve uzak görüş sahibi yurtsever bir diplomatını yakından tanıması yanısıra, ülkemizin önde gelen örnek politika adamlarından merhum Osman Bölükbaşı'nın, "bir oğul yetiştirmekteki üstün başarısı"na da tanık oluyor.

Arkasındaki Türk ulusundan aldığı güç ve üstün kişisel birikimiyle yaşamı süresince diplomasi alanında yabancılara karşı verdiği sayısız savaşımlarda tümümüzü gururlandıran başarıların sahibi, kısa süren iç politika yaşamında ise dost bildiği kişilerle savaşan dev adam Deniz Bölükbaşı, şimdi Türk ulusu karşısında ve bu kez bir hastane odasında, yeni bir "savaşım" daha veriyor.

Deniz Bölükbaşı, şimdi Türk ulusu karşısında ve bu kez bir hastane odasında, yeni bir savaşım daha veriyor.

Akciğerinin bir bölümünden zorunlu olarak yoksun bırakılmasına karşın bu kahraman dövüşçümüzün bu savaşımındaki başarısının bilmemiz olanaksız öyküsünü ise, hastaneden çıkar çıkmaz yazmasını beklediğimiz "Kanser İskelesi" adlı kitabında okumayı umuyoruz ve diliyoruz. •

Devlet Bahçeli'nin Başbakanlık'ta özel danışmanı, MHP Ankara Milletvekili ve Genel Başkan Yardımcısı olarak görev yapan emekli Büyükelçi Deniz Bölükbaşı MHP'deki siyaset yıllarını anlattığı kitabında siyasi gündemde bugün de tartışılan önemli konulara ışık tutuyor. DSP, MHP, ANAP koalisyonundan, günümüzdeki siyasi komplolara kadar tüm gelişmelere tanıklık eden Bölükbaşı, kitabıyla ülkemizin gerçeklerine ışık tutuyor.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bir "Teşekkürler" Yazısı

Tanığı olmazsanız ya da bir yakınınızın başına gelmezse; sizin için okunup / seyredilip geçilen bir haber olmaktan öteye geçmez. Oysa hepsinin bir hikayesi vardır.

Yazan: RAMAZAN TEKİNARSLAN

Biraz kulak verirseniz, o hüznün içerisine sizi de çeker. O saatten sonra artık ne yapabilirim diye düşünmeye başlarsınız.

Organ nakli bekleyen insanlardan bahsediyorum. Onun hikayesi de böbrek yetmezliği teşhisi konulduktan sonra başlıyor. Bir taraftan hayata tutunma çabası, bir taraftan çoluk çocuk ne olacak kaygısı.Ertelenen hayaller, çaresizlik hissi ile alışılmaya çalışılan yeni bir yaşam biçimi. Kabullenmesi zor gelen bir duygu sağanağı altında geçen bir bekleme süreci. Hem uzaklardan hem de en yakınından çıkıp gelen küçük dayı.

Sunay Çelik 45 yaşında, öğretmen. 2005 yılından beri böbrek yetmezliği yaşıyor ve iki yıla yakın bir süredir de diyalize giriyordu. Geçen onca yıldan sonra küçük dayı Aydoğan Ünal, kendisinden büyük ve hasta olan yeğenine böbreğini vermek için onun yanına geliyordu.

Salih Tekinarslan'ın arabası ve teşekkür afişleri

9 Nisan 2012 tarihinde Başkent Üniversitesi'nde böbrek nakli yapıldı. **Prof. Dr. Mehmet Haberal**'ın öğrencilerinden **Prof. Dr. Gökhan Moray ve ekibi** çok başarılı bir operasyonla, başta belirttiğim o hüznü yaşama sevincine dönüştürdü.

Bu sevince ortak olmak isteyen bir kişi daha vardı. Kırşehir'de özel olarak hazırladığı iki fotoğrafa da isimleriyle beraber "Teşekkürler" yazdırmıştı. Fotoğrafları arabasının arka camına yapıştırıp, Kırşehir'den Ankara'ya gelmişti. Fotoğraflardan biri organ naklini Türkiye'de ilk defa yapan ve insanları yeniden yaşama dönmesinde aracı olan **Prof. Dr. Mehmet Haberal**, diğeri de nakli gerçekleştiren **Prof. Dr. Gökhan Moray**'dı.

Fotoğrafları hazırlayan ve kendince dayısı Sunay Çelik'i sağlığına kavuşmasına aracı olanlara teşekkür eden ise Salih Tekinarslan'dı. •

Ramazan Tekinarslan, *Kargın /Kırşehir'de dünyaya geldi. Yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü'nde tamamlayıp, bilgisayar sektöründe çalışmaya başladı. Yazın hayatına 1990 yılında, Pencere Dergisi'nde şiir yazarak başladı. Daha sonra şiir ve düzyazılarını Patika, Fayton ve Rüzgar Yaşam Seçkisinde yayınladı. İlk şiir kitabı Yağmur Asker 2005 yılında, Dipli/Dipsiz Notlar deneme kitabını 2010 yılında yayımlandı.*

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Yağlı yemekler kalın bağırsak kanseri riskini artırır.

Geniş ve yeşil yapraklı sebzeler, somon, fasulyeler ve portakal ileri yaşlarda beliren göz hastalıklarına karşı koruyucudur.

D VİTAMİNİ

Beyin damarlarını tıkayan maddeleri temizler ve erken bunamayı önler.

Depresyon

Depresyona karşı kullanılan ilaçlar hamile kadınların çocuklarında beyinsel gelişimi engeller.

UYKUSUZLUK

Uykusuzluk daha fazla yemek yeme ihtiyacına yol açar.

ARKADAŞLIK

Çocuklarda yakın arkadaşlık stres hormonlarını azaltır ve kişisel güvenceyi uyarır.

BAŞ DÖNMESİ

Ayağa kalkıldığında yaşanan baş dönmesi bir kalp rahatsızlığının belirtisi olabilir

Derin Nefes

Bir süre derin nefes almak stresi azaltır

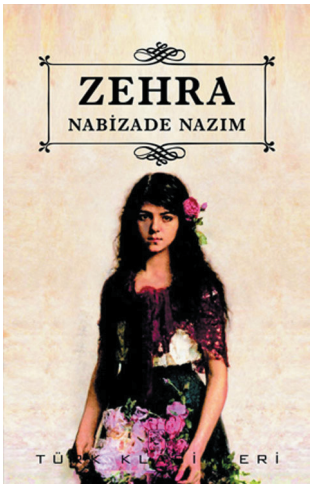

Konur Ertop

Eski İstanbul'da geçen bir kıskançlık, öç, ölüm öyküsü ve

Nabizade Nazım

Nabizade Nazım, bizde gerçekçi akımın ilk temsilcilerindendi. "Kara Bibik" adlı uzun öyküsü ile, yine bizde ilk kez, dikkatini köy insanına yöneltmişti. Nabizade gerçekçi edebiyatta yazarların olaylara renkli gözlükle değil, kendi gözleriyle bakacağını açıklar.

Bu edebiyatta canlandırılan kahramanların gerçekte nasıl düşünmeleri gerekiyorsa öyle düşündüklerine, nasıl konuşmaları bekleniyorsa öyle konuştuklarına işaret eder. Asker kökenli yazarlardandır. 19. yüzyıl sonunda yaşamış, çağdaşlarını çok aşan görüşler savunmuştur. Ahmet Mithat Efendiyle bir tartışmasında, romancının geniş bilgi sahibi olması gerektiğini, yaşamı bütün yönleriyle kucaklaması gerektiğini öne sürmüştür. Ayrıca, romancının anlattığı çevreyi çok yakından tanıması, o çevreyi görüp incelemesini bekler. Kendisine örnek aldığı yazar ise Emil Zola'dır.

"Zehra", bu gerçekçi yazarın, psikolojik durumları da geniş biçimde ele aldığı romanıdır. Yapıt kişiliklere, insan ilişkilerine, döneme, çevreye ilişkin zengin ayrıntılar taşımaktadır. Romanda gündeme getirilen konu, kıskançlıkla bunun yarattığı intikam duygusudur.

Yapıtın kahramanı Zehra, tüccar Şevket Bey'in kızıdır. Şevket Bey, yanında çalışan kâtip Suphi ile kızını evlendirir. Genç çiftin başlangıçtaki güzel günleri Üsküdar'da Suphi'nin annesiyle

birlikte yaşadıkları kiralık köşkte geçer. Osmanlı toplumunda esir ticareti o tarihten 40 yıl kadar önce yasaklanmışsa da cariye alım satımı son bulmuş değildi.

Anne Münire Hanım'ın, Zehra'ya yardımcı olsun diye bir cariye alması, evdeki yaşamı değiştirecektir. Kafkasya'dan kaçırılarak getirilmiş güzel cariye Sırrıcemal'i, çocukluğundan beri aşırı kıskanç yetişmiş Zehra'nın kocasından kıskanması, kaçınılmaz bir sonuç olur!

Zehra'nın Sırrıcemal'i kıskanması, ona karşı kötü davranması, Suphi'inin genç kıza yakınlık duymasına yol açar.

Zehra'nın Sırrıcemal'i kıskanması, ona karşı kötü davranması, Suphi'inin genç kıza yakınlık duymasına yol açar. Bu yakın ilgi, genç adamın cariyeye gönül vermesine değin ilerler. Aralarındaki ilişki sonucu hamile kalan Sırrıcemal'i, ikinci eş olarak nikâhlar. Bakırköy'de ayrı bir eve çıkarlar.

Kayınpederi ölen Suphi, ticarethanenin başındadır. Eşinden ayrılmasına karşın, kaynanası Münire Hanım'la birlikte birlikte oturmayı sürdüren Zehra, eski kayınvaldesine çok kötü davranmaktadır. Suphi'den öç almak için Ürani adlı bir hayat kadınını, onun başına musallat eder. Suphi'nin Sırrıcemal'den de kopmasına yol açan Ürani, genç adamın elindekini avcundakini yiyip bitirince onunla birlikte sürdürdükleri yaşama son verir.

Zehra'nın eşinden ayrılmasına neden olan Sırrıcemal, Suphi'nin Ürani'ye kapılıp gitmesini kaldıramaz, çocuğunu da düşürdükten sonra, kendini öldürür.

Suphi Ürani'yle birlikte vur patlasın çal oynasın yaşarken, yazıhanesine uğramaz olmuş, işleri orda çalışan üç kâğıtçı Muhsin çekip çevirmiştir. Görevle Zehra'nın evine gidip gelen Muhsin genç kadın üzerinde iyi bir etki yaratmış, Zehra onunla evlenmiştir. İşsiz, parasız kalan, Ürani'nin terkettiği Muhsin

bir ara tulumbacılar arasında yaşar, ancak o çevrede de dikiş tutturamaz. Ürani, paralı birini bulup onunla yaşamaya başlamıştır. Muhsin kıskançlık sonucu, ikisini birden öldürür. Kanıt bulunamadığı için aklanırsa da serseri yaşamı yüzünden Trablusgarb'a sürülür. Zehra'nın erken ölümü de pek ağır pişmanlık, vicdan acısı içinde gerçekleşecektir!

Yapıtı ilk kez yeni harflerle yayımlayan Mustafa Nihat Özön, romanın psikoloji bakımından taşıdığı derinliği açıklarken, kahramanların "rüyaları" üzerinde durur:

"Suphi'nin Zehra'yı ilk gördüğü gecenin rüyası, Zehra'nın kocası hakkında ilk şüphesinden sonraki gündüz rüyası, Sırrıcemal'in Bakırköy'deki rüyası roman kahramanlarının yaşayışlarındaki hallerin şuuraltı dalgalarını canlı olarak gösteriyor; bugün bile yeni sayılan böyle bir bildirme aracını yazar daha o zaman sezmiş bulunuyor."

Romanda Zehra'nın kıskançlığının, gördüğü baskı karşısında Sırrıcemal'in Suphi'ye sığınma ihtiyacının, Suphi'deki merak acıma, hoşlanma duygularının adım adım nasıl geliştiğini görürüz:

"Gizli bir ses kulağına 'Defediver, defediver' diye fısıldamaktaydı. (...) Artık gece gündüz Sırrıcemal'in her halini göz hapsinde tutmaktaydı. Gün geçtikçe, Sırrıcemal'de ilk belirtileri görmeye başladı. Kızcağızın gittikçe hüznü artmakta, gittikçe düşünceli görünmekteydi. Bu duruma karşı Zehra'nın sevincine sınır mı olur? Zavallı Sırrıcemal'in hali adeta bir hastaydı.

Yapıtı ilk kez yeni harflerle yayımlayan Mustafa Nihat Özön, romanın psikoloji bakımından taşıdığı derinliği açıklarken, kahramanların "rüyaları" üzerinde durur.

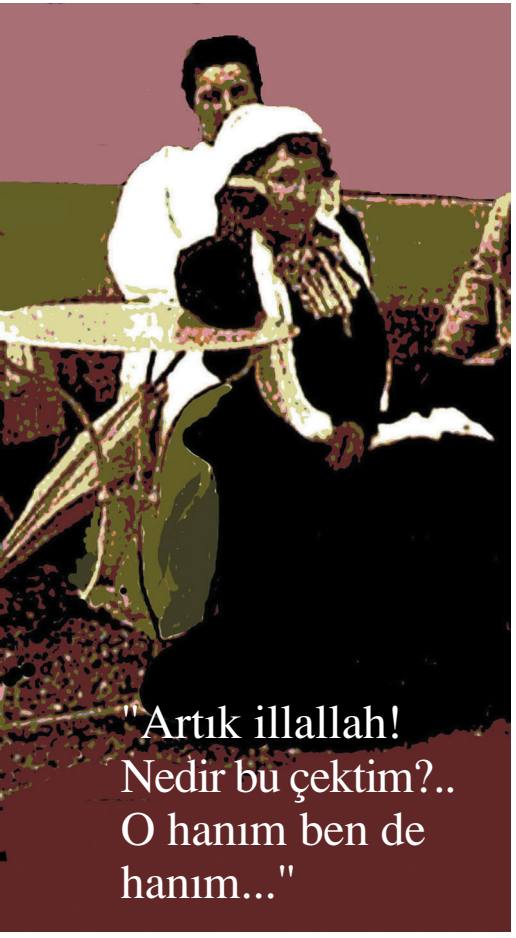
İnsanlardan kaçar, saatlerce bir noktaya gözlerini dikerek durur, pek az yemek yerdi.

Suphi'ye gelince: Karısının hırçınlığı sırasında onu kendi haline bırakmayı daha hayırlı görerek o yolda ağzını açmazdı."

Nabizade, gerçekçi roman için zorunlu saydığı yöntemi, kendisi de ustaca uygulamıştır. Evin hanımı Zehra ile cariye Sırrıcemal arasında gelişen kıskançlık boyunca hizmetkâr kadınlar arasında çekişmenin alıp yürümesini anlatan sayfalarda, bu çevreye ilişkin altkültürü yansıtan çizgiler, şive taklidinden de yararlanılarak yansıtılmıştır:

"Yemekten en önce Sırrıcemal kalkmış, kaşığını alıp el yıkamaya gitmişti. Nazikter (dadı), homurdanarak aşçı arap kadına dedi ki:

"Bu kör olasıca Sırrıcemal yok mu! Vallah!.. Billah!.."

"Artık illallah! Nedir bu çektim?.. O hanım ben de hanım..."

Arap elindeki kemiğin iliğini emmekle meşgul olduğu sırada önem vermeksizin dedi ki:

"Ey noolmuş Sırrıcemal'i?"

Nazikter hiddetle başını sallayarak dedi ki:

"O yok olasıca yok mu?.. Başıma hanımlık taslıyor... Sofurayı bir gün kaldırmıyor..."

Arap kadın hâlâ kemiği emmekle uğraşarak:

"Aman Naziter sen de... Ne ister zavalı kızı..."

Nazikter kendi kendine söyler gibi bağırarak:

"Artık illallah! Nedir bu çektim?.. O hanım ben de hanım..."

Kızgınlıkla kalktı, gitti. Aşçı kadın iliğini emdikten sonra sahanları tepsiye toplayıp mutfağına indi. Sofra olduğu gibi kaldı."

Romancı, 1890'lar İstanbul'unun yaşam alanlarından (Boğaziçi, Beyoğlu, Şehzadebaşı...) türlü ayrıntılara yer vermiştir. Örneğin ünlü komik Abdürrezzak Efendinin tiyatrosunda (Handehane-i Osmani) bir temsili geniş biçimde anlatmıştır. Tepebaşı gazinosundaki balo gecesi eski İstanbul'un Batı tarzı eğlence yaşamından canlı çizgiler taşır. Şehzadebaşındaki tiyatro gösterisi de romanın belge değeri taşıyan bölümlerinden birini oluşturur.

Abdürrezak Efendi'nin "Bigünah (Günahsız) Kadın" oyunundaki gösterisini aktaran bölüm, doğaçlama tiyatronun yazıya geçirilmiş az sayıdaki örneklerinden birini oluşturmaktadır.

Oyunda gönlünü başkasına kaptıran Sürüri Bey, karısından kurtulmak için evinin mahzeninde bir mezar kazdırır. Duvarcıların parasını ödemesi istenen komik uşak, ustaları kandırıp paraya konmaya çalışır:

"Duvarcılarla Abdürrezak Efendinin hesaplaşması da pek tuhaf oldu. Üç kişi, üç duvarcı... etti altı. Allah Allah, adam üç iken altılaştı. Pekiy altı kere altı kaç eder?

Zavallı duvarcılar da bilmiyorlar. Altı kere altı beş... Beşe beş elde var hiç, ayak da üç!.. Hesap kitap, netice duvarcılar yüzer para borçlu çıkıyorlar. Heriflerde bir hayret. Ayol her birisine onar lira vermesi için beyden emir almıştı. Hani ya? Öyle ama hesap öyle gösteriyor. Bir kere daha hesap... Olmayacak. Abdürrezak Efendi onardan otuz lirayı heriflere vermeyecek.

O istiyor ki yirmi dokuzu kendisinde kalsın. Duvarcılar birer çeyrek almaya razı olmuyorlar. İçlerinden birisi keseyi kapıyor, öteki fesini alıyor, üçüncüsü entarisini, kuşağını soyup gidiyor. Abdürrezak Efendi alık alık bakıyor da elini bile kımıldatamıyor. Aklı başına gelince seğirtiyor ama ne fayda ki perde de kapanıyor."

Suphi'nin parasızlık günlerinde sığındığı tulumbacı koğuşunu, o çevredeki yaşamı anlatmak için Nabizade, tulumbacılar arasına girip, onların kahvelerine giderek öğrenmeye çalışmıştır. Tulumbacıların yangına gidişinin anlatımı, bu bilgilere dayanır:

"Fenerci öne düştü. Suphi omuzdaşlar arasında gitmekteydi. Sandık 'koyun ayağı' gitmekte, şuradan buradan 'misafirler' gelmekteydi. Fenerci:

"Yalama var!" diye haykırdı.

Takım dikkatle yürümeğe başladı. Bozahane yokuşu'nu bu gidişle çıktılar. Suphi hem koşuyor, hem Ürani'yi düşünüyordu. Boğaziçi'ndeki, Beyoğlu'ndaki yaşayışla şu tulumbacılık ömrünü mukayese etmekteydi. Kıyafetinden utanmakta, eski hatıralara hayıflanmaktaydı.

Taksim Meydanı'nda takım değiştirildi. Geriden Beyoğlu Caddesi'nden bir sandık söktü. Herkesi bir çarpıntı aldı. Reis 'takım açtırdı', sandık kuş gibi uçmaktaydı."

"Zehra" romanı bütün nitelikleriyle Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ilgisini çekmiş, bu çok güç beğenir edebiyat adamı, son döneminde romanı sahne yapıtı olarak işlemeyi tasarlamıştır!

Tanzimat Edebiyatı Profesörünün, "İki Aşk Arasında" adını vereceği oyunda Nabizade'nin izleklerinden hangilerini öne çıkarıp işleyeceği bilinmiyor.

Belki bir gün yapıtı bir TV dizisi olarak "beyaz cam"a yansıtmayı düşünenler de görülecektir!•

konur ertop@butundunya.com.tr

"Büyük kişilerin iradeleri, zayıfların ümitleri vardır."
Çin Atasözü

Yaşar Öztürk

Aydınlanmanın filozofu, ilk romantik:

Rousseau

İstanbul'da sarayda saatçilik yapan Isaac Rousseau, eşinin özlem dolu çağrısı üzerine Cenevre'ye geri döndü. 10 ay sonra da bir oğlu dünyaya geldi. 300 yıl önce 28 Haziran 1712 günü doğan çocuk; Edgar Quinet'in "Tohum ağaç için ne ise Rousseau da Fransız devrimi için odur", Napoleon'un "Rousseau olmasaydı Fransız devrimi olmazdı" dediği kişiydi.

Jean Jacques Rousseau henüz on günlük iken, annesini lohusa hummasından yitirdi. Rousseau o yılları şöyle yazdı: "Doğuşumla gelen felaket yaşayacaklarımın ilkiydi!.. Babamın bu kayba nasıl dayandığını bilmiyorum. Fakat hiç bir zaman avunmamış olduğunu çok iyi biliyorum. Karısını elinden alanın ben olduğumu unutmamakla beraber, onu hâlâ bende gördüğünü zannediyordum. Beni öptüğünde iç geçirmelerinden, titreyen kolları arasında sıkmalarından bana olan sevgisine acı bir hasretin karıştığını hissetmediğim hiç bir an olmadı. Bana, 'Annenden söz edelim' dediği zaman, 'Demek yine ağlaşma var baba' derdim ve bu söz bile onun gözyaşlarını akıtmaya yeterdi.

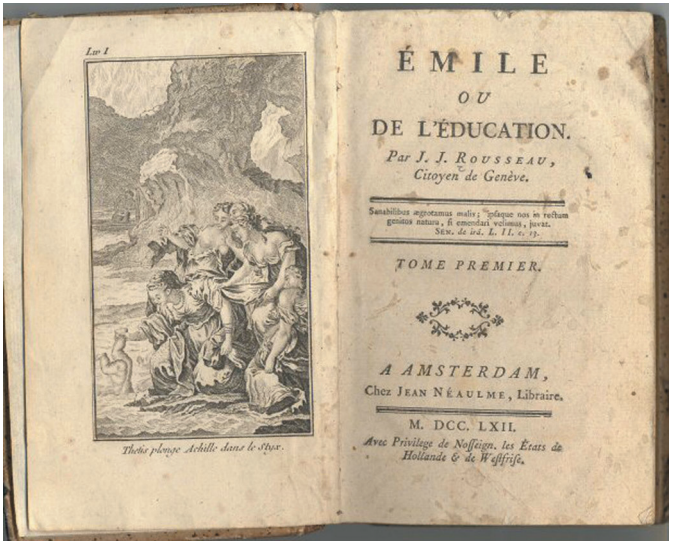
Annem romanlar bırakmıştı. Babamla ben akşam yemeğinden sonra onları okumaya koyulurduk. Konu ilkin eğlenceli kitaplarla beni okumaya alıştırmaktan ibaretti. Fakat az bir zaman sonra, ilgimiz o kadar kuvvetlendi ki onları hiç ara vermeden sıra ile okuyor ve gecelerimizi böyle geçiriyorduk. Ara sıra babam sabah kırlangıçlarının ötüşlerini işiterek mahcup bir sesle: 'Haydi yatmaya gidelim. Ben senden daha çocuğum' derdi."

Rousseau 10 yaşındayken bu kez babasız kaldı. Huysuzlaşıp birini yaralayan babası oğlunu bir papazın pansiyonuna yatılı verip Cenevre'den bir daha dönmemek üzere ayrıldı. Kaldığı pansiyonda uğradığı bir iftira yüzünden yollara düşen Rousseau, ölünceye kadar anne, aile, kent, ülke arayıp durdu. Özel öğretmenlikten uşaklığa kadar her işte çalıştı. Yaşamın sert çehresini de tozpembe dünyanın dayanılmaz cazibesini de gördü. Cahil bir çamaşırcı, bir hizmetçi kadına bağlandı. 20 yıl süren beraberliğinden beş çocuğu oldu. Beşini de yetiştirme yurduna verdiler. Yıllar sonra beraber yaşadığı kadın ile evlenen Rousseau, çok istemesine karşın çocuklarının izini bulamadı, bulduramadı. "Babalık ödevlerini yerine getiremeyecek bir adamın baba olmaya hakkı yoktur. Çocuklarını kendisi besleyip büyütmeyen bir babayı ne yoksulluk haklı gösterebilir ne de işinin çokluğu." diyerek özeleştiride bulundu.

> Bütün dünya onu "aklın vaizi" olarak bilse de, Rousseau "aklın düşmanı"ydı.

Bütün dünya onu "aklın vaizi" olarak bilse de, Rousseau" aklın düşmanı"ydı. Duygu adamıydı. Yaşadığı günlerde siyasal düşünceleri geniş ölçüde değer görmese de, ölümünden kısa bir süre sonra Fransız devriminin

esin kaynağı ve ateşleyicisi oldu. Bu dipten gelen dalga, Avrupa'yı altüst etti. Günümüzde onu siyasal düşüncenin önde gelen adı olarak bilsek de, Rousseau çok yönlü biriydi. Yaşamını yapıtlarından çok, çoğalttığı müzik notalarından elde ettiği paralarla sürdürdü. İyi bir besteci, iyi bir müzik sözlüğü yazarı, antropolog, tutkulu bir botanikçi, doğaseverdi. Kaleme aldığı yapıtları yayımlandığında o dönem en çok okunan, elden ele dolaşan kitaplardı. "İtiraflarım"ı St. Augustinus'tan beri en dikkate değer öz yaşam öyküsü, "Emile" ise eğitim ve pedagoji üzerine Platon'un "Devlet"inden sonraki en önemli çalışma sayıldı.

Liv I.

Thetis plonge Achille dans le Styx.

ÉMILE

OU

DE L'ÉDUCATION.

Par J. J. ROUSSEAU,
Citoyen de Genève.

Sanabilibus ægrotamus malis; ipsique nos in rectum genitos natura, si emendari velimus, juvat.
SEN. de ira. L. II. c. 13.

TOME PREMIER.

A AMSTERDAM,
Chez JEAN NÉAULME, Libraire.

M. DCC. LXII.
Avec Privilege de Nosseign. les Etats de Hollande & de Westfrise.

Rousseau'nun Emile adlı eserinin ilk baskılarından biri

Özellikle "Emile" Türk eğitimcilerden kimilerinin elli kez okuduğunu söylediği Türk eğitim tarihinde derin izleri olan bir yapıttı. Akademinin açtığı yarışmaya gönderdiği "Bilim ve Sanatlar Üzerine Söylev" onu bir gecede pek tanımayan mektup yazarından, aydınlanmanın en ünlü ve şiddetle eleştirilen düşünürü durumuna getirdi.

"Bilim ve sanattaki gelişmeler ahlâki yaşamda bir gelişme sağlamış mıdır?" sorusuna yanıtı olumsuz olan Rousseau, düşüncelerini şöyle açıkladı:

"Bilim ve sanatın ahlaki gelişmelere, aynı zamanda da toplumun gelişmesine hiç bir katkısı yoktur ve hatta toplumsal yozlaşmaya neden olmaktadır. Bilim ve sanat sadece toplumdaki adaletsizliği örtbas etmeye yaramaktadır. Eğer insan doğanın kendisine bahşettiği gibi özgür olsaydı, herkes eşit olacaktı ve kimsenin bilim ve sanata da ihtiyacı olmayacaktı. Dürüstlük, masumiyet ve yoksulluk mutluluğumuzu sağlayan yegâne varlığımızdır."

Rousseau, doğaya geri dönüşü başlangıçtaki basit koşullara geri dönüp barış içinde bir arada yaşama düşüncesini dile getiriyordu. Büyük tartışmalara yol açan düşünceleri Akademiyi ikinci bir tartışmaya sürükledi:

Eşitlik sorunu!

İkinci yanıt daha da can alıcıydı. Eşitsizliği, doğadan kaynaklanan sağlık, bedensel güç, akıl, yaş gibi fiziksel ve doğal eşitsizlikler; insandan kaynaklanan politik-ahlâki eşitsizlik diye ikiye ayırdı. İnsanların çoktan terk ettiği doğal düzen döneminde, doğa güçleriyle uyumlu ve ahenk içinde yaşadığını yazan Rousseau, "Bir toprak parçasına yerleşerek 'Burası benim' demeyi ilk akıl eden ve çevresinde söylediklerine inanacak saflıkta insanlar bulan ilk kişi toplum yaşamının gerçek kurucusudur." dedi. Ona göre toprak mülkiyeti zulmün başlangıcıydı. Bundan sonra zengin ve fakirin ortaya çıkmasını sağlayan yasaların koyulması, devletin oluşmasına giden mantıki bir yol izledi. Bu yanıt da yeni bir soruyu doğurdu: Toplumsal yoksulluk nasıl önlenebilir?

Rousseau buna da yeni kitabıyla cevap verdi: Mustafa Kemal'in özenle okuyup işaretler koyduğu "Toplum Sözleşmesi."

Yapıtı onun adıyla özdeşleşen bir sözle, özgürlük çağrısıyla başlıyordu:

"L'homme est né libre, et partout il est dans les fers. *(İnsan özgür doğar ama her yerde prangaya vurulur.)*

Rousseau anarşistler gibi devletsizliği değil, modern insan için belirli bir devlet gücünün gerekliğini ve bu gücün insanların doğal özgürlüğüyle uyum içinde olmasını savunuyordu. Ona göre devlet ancak anlaşarak, herkesin onayıyla kurulabilir. Bu anlaşma halkın iradesini oylamayla temsil eden toplum sözleşmesidir. Çoğunluğun aldığı karar herkesin uyması gereken genel iradedir ve böylece toplum sözleşmesi meydana gelmiş, devlet oluşmuş olurdu.

Ancak Rousseau, çoğulcu yönetim sisteminin kötüye kullanılmasını önleyecek önlemlerin de alınmasını özellikle vurguluyordu. Ona göre totaliter hedefler için "çoğunluğun iradesi" azınlığı baskı altına almak amacıyla ileride kötüye kullanılabilirdi. Bunun dışında bireyin toplumdaki yerine de farklı bir yaklaşımı vardı Rousseau'nun. Bireyin haklarının yönetimi artık tek bir hükümdara değil, ortak bir kanuna bağlanarak böylece yönetimdeki keyfiyet ortadan kaldırılabilirdi.

Ona göre totaliter hedefler için "çoğunluğun iradesi" azınlığı baskı altına almak amacıyla ileride kötüye kullanılabilirdi.

İlkel insanın 'Aimez-moi *(Sev beni)*' sinin barbarların 'Aidez Moi *(Bana yardım et)*' ile yer değiştirdiğini ve sonunda uygar insanın 'Donnez de L'argent *(Para ver)*'ine dönüştüğünü vurgulayan Rousseau, insan ve onun oluşturduğu toplumun yanılgılarına dair görüşlerini ifade etti: "Doğa hiç bir zaman bizi aldatmaz, bizi aldatan daima kendimiziz. Biz sadece yöne-

tenlerin bizi yaptığı gibiyiz. Ve bu yüzden kusurlarımız insan doğasından değil, aksine kötü yönetilmiş olmamızdan kaynaklanmaktadır.

Yaratanın yanından çıktığı anda her şey çok güzel. İnsanların elinde ise her şey yozlaşıyor. İyi yasalar daha iyilerinin meydana gelmesine yardım ederler. Kötü yasalar da daha kötülerinin yapılmasına neden olur. Toplum içindeki insan, hep kendi dışında yaşar. İnsan doğal olarak iyidir, ahlâkı ve düzeni sever. Ortak irade herkesten gelip herkese uygulanabilendir. İngiltere'nin insanları kendilerini özgür olarak görürler. Ama bu tamamıyla bir yanılsamadır. Sadece parlamento üyelerini seçme sırasında özgürdürler. Hoşa giden anlık özgürlük aslında özgürlüklerini kaybetmelerine yarıyor. İnsan elde ettiğinden çok umduğu şeyden zevk alır, mutlu olmadan önce mutlu olur. Şefkatten daha büyük bir bilgelik bulabilir misiniz?

İnsanların elinde ise her şey yozlaşıyor. İyi yasalar daha iyilerinin meydana gelmesine yardım ederler. Kötü yasalar da daha kötülerinin yapılmasına neden olur.

İnsanın kalbinde mutluluğa olan susuzluk hiç bir zaman söndürülememiştir. Nefret de sevgi gibi taraftarlarını çabuk kanan insanlardan seçer.

Yeniden kalplerinizin içine girin. Boş bir özenti uğruna mahvettiğiniz meziyetlerin tohumlarını orada bulabilirsiniz. Mantığınızın yaptığı yanlışları düzeltmek için vicdanınıza başvurun. Daima içinizden gelen sesi dinleyin. Az bilgili olan insanlar genellikle çok konuşurlar, oysa çok bilen insanlar daima az konuşurlar.

Hayatınızı ancak hakikate kurban ediniz! "

Yaşamının son yılları korku dolu günlerdi. Nedeni ise "Korsika için Anayasa", "Polonya Hükümeti" ve özyaşam öyküsü "İtiraflar" adlı çalışmaları yüzünden uğradığı tepkiler, tehditlerdi.

Goethe'nin "çocuk eğitiminin doğadan doğan İncil'i" dediği Emile ve Toplum Sözleşmesi yasaklandı, toplatıldı. Doğduğu kentte Cenevre'de yapıtları yakıldı. Bir kentten ötekine kaçan Rousseau mahkeme tarafından gıyabında kaçak ilan edildi ve vatansız kaldı. Takma adlarla ve kılık değiştirerek yaşamak zorunda kaldı. Tüm bu baskı ve korkutmalara karşı çağında hiç kimse ihtilâlcilerin bayrağı olan eşitlik, kardeşlik ve özgürlük sözlerini ondan daha açık ve seçik dile getirmedi. Yaşamının tam da ihtilaller yüzyılının sınırında olduğunu söyleyen Rousseau, hiç bir zaman önermediği ihtilallerin Avrupa'daki monarşileri dağıtacağını biliyordu. Ona göre tüm insanlığın özgürlüğü için tek bir insanın bile kanı dökümemeliydi. Tahmin ettiği ihtilaller başladığında ülkelerin

birçoğu programlarını ve anayasalarını onun felsefesinin ateşli ışığında düzenledi.

Boyun eğmeyen bir kişiliği vardı. Bir zamanlar yazdığı operasının krala sunulmasına bir sakal ve kötü peruk takarak tepki gösteren Rousseau, daralan çevresi ve ilerleyen yaşının verdiği korku ile İngiltere'ye, dostu filozof Hume'un yanına gitti. Sırtında bir Ermeni hırkası, başında kürk bir başlıkla geri döndüğü Paris'te, sefalet ve açlık içinde, yaşadığı sürece düşman olduğu Voltaire'in iki ay önce öldüğünü bilmeden 2 Temmuz 1778 günü yaşama veda etti.

Aydınlanma soluksuz kaldı. Ansiklopedinin son filozofu, ilk romantik ölmüştü.

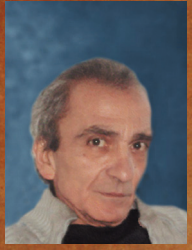

Hesap gününde "Ben bu adamdan daha iyiyim" demeyi düşündüğü Voltaire, Rousseau'nun doğduğu kente yerleşmiş ve itibar görmüştü. Rousseau ise sürgündü. 11 yıl sonra Fransız Devrimi gerçekleşince meclis, devrimin ateşleyicisi bu iki filozofun Fransız büyüklerinin yattığı Pathéon'a yan yana gömülmesine karar verdi. Bir süre sonra mezarlarını gizlice açanlar ikisinin de kemiklerini kaçırıp attılar. Ancak ne Rousseau'yu ne de Voltaire'i unutturmayı başaramadılar.

Akılcılığın filozofu Kant'ın evinin duvarında sadece Rousseau'nun portresi asılıydı. "Neden?" diye sorulduğunda, yanıtı şöyle idi:

Tahmin ettiği ihtilaller başladığında ülkelerin birçoğu programlarını ve anayasalarını onun felsefesinin ateşli ışığında düzenledi.

"İnsanı insan yapanın sadece aklı değil yüreği olduğunu bildiği için... Sevdiğim için araştırıyorum. Bilgiye olan açlığımı hissediyorum. O dönemde insan onurunun bu açlığa bağlı olduğunu düşünüyordum. Rousseau bana doğru yolu gösterdi. Bu hayali öncelik kayboldu. İnsanları onurlandırmayı öğreniyorum..." •

Mümtaz İdil

Şogun ve Samurayların Sonu

30 Ocak 1867 tarihinde Japon imparatorluk sarayı son derece telaşlı bir gün yaşıyordu. Güneşin Oğlu İmparator Komei, 36 yaşındayken aniden ölmüştü.

Batılı devletler, 1863 yılında donanmalarını Japonya açıklarına yığdılar.

Birçok Japon onun zehirlendiği konusunda hemfikirdi. İktidarı elinde tutan Şogun Tokugawa Yoşinobu, imparatorun ölümünde karanlık bir nokta olduğundan kuşkulananların başında geliyordu. Yüzyıllardır Tokugawa sülalesinin yetiştirdiği şogunlarla yönetilen Japonya'da, bir şeylerin değiştiği izlenimi uyanmıştı.

Yoşinobu'ya göre son derece sağlıklı bir yaşam süren İmparator Komei'nin birkaç gün içinde, üstelik de genç yaşta ölmesini doğal karşılamamıştı. Tabii o sıralarda kendisinin "son" Şogun olduğunu da bilemezdi...

Japonya, 1867 ile 1877 yılları arasında tarihinin en karmaşık dönemlerinden birini geçiriyordu. İmparatorluk sürekli patlak veren siyasi olaylara, hükümet darbelerine ve isyanlara maruz kalıyordu.

İmparator Komei

14 yaşındaki Mutsuhito 1864 yılında 122'nci imparator olarak Güneş İmparatorluğu'nun tahtına oturduğunda, ülke 276 eyalete bölünmüştü. Bu eyaletler, her biri belirli silahlı kuvvete sahip asilzadelerin elindeydi. Bunlara "daimyo" adı veriliyordu. Sayıları 180 kadardı. İmparator Meiji veya Büyük Meiji diye anılan Mutsuhito zamanında Japon imparatorları birer sembol olarak tahtta oturuyorlardı. Ülke, Tokugawa ailesinden gelen ve babadan oğula miras kalan Şogunlar tarafından yönetiliyordu. Son hükümdar da, Yoninobu'ydu.

Tokugawa sülalesinin kurduğu Yoşibu Şogun yönetimi, 17. Yüzyılın başlarında yönetime gelmişti. 1860'lı yıllara, yani Avrupa'nın uzakdoğu ülkeleriyle ilgilenmeye başlamasına kadar hanedan feodal bir yapı içinde kendi kendini idare ediyordu.

Batılı devletler, 1863 yılında donanmalarını Japonya açıklarına yığdılar. Bu bir yıldırma hareketiydi. Ardından da, kapütilasyonlar geldi. İktidarı elinde tutan Tokugawa sülalesinden

Şogun batılıların mallarını ve gemilerini Japonya karasularına girmesine izin vermek zorunda kaldı. Ülke bütünlüğü tehdit altındaydı.

Ayaklanan Japon soyluları ve daimyolar çocuk yaşta sayılan imparator Mutsuhito'nun yakın çevresini ele geçirdiler ve Şogun'un imparator lehine hareket etmesini sağladılar. 3 Ocak 1868'de Japon hükümet konseyi kuruldu. Ancak bu konsey batılı anlamda bir konsey değildi. Daha çok feodal özellikler taşıyordu ve daimyoların elindeydi. Bu durumda yeniden imparatorun karşısında kendini bulan Şogun ve ona bağlı birlikler (bunlara bakufu adı veriliyordu), imparatorluğun askerleri ile karşı karşıya kaldılar ve ağır bir yenilgiye uğradılar.

Tokugawa Yoshinobu

Bu zaferin ardından Mutsuhito Kyoto'dan Tokyo'ya (o zamanki adı Edo, 1868'den itibaren Tokyo olarak anılır) geçerek, burayı kendine merkez yaptı. Büyük Meiji adını da bu sırada aldı. İsim değişikliği aynı zamanda rejim değişikliği anlamına geliyordu.

Genç imparator Meiji bir Danışma Konseyi kurarak, kurucu meclisi oluşturdu ve bu meclise gerçekleştirmesi gereken devrim niteliğindeki kararları almasını istedi. Artık yönetim daimyoların elinden çıkmıştı. Ordu kurmaları yasaklandı, mal varlıklarına el konuldu. Malları halk arasında paylaştırıldı.

Japon asilzadeleri (Samuraylar) ise tarih boyunca onur nişanı olarak taşıdıkları atlarını ve kılıçlarını bırakmak zorunda kaldılar.

Mutsuhito, 3 Kasım 1852'de dünyaya geldi. İmparatorluğun tek adayıydı, ama ele avuca sığmayan bir kişiliği vardı. Çok sağlıklı ve güçlüydü ama biraz kabadayıydı. Yetenekleri konusunda biyografisini yazan bazı yazarlar oldukça abartılı davranmıştır. Yedi yaşına bastığı günden itibaren veliaht olarak yetiştirilmeye başlandı. Tahta oturduktan ve reformları gerçekleştirdikten kısa süre sonra Samuraylar ayaklandı. Kanlı bir savaş

Japonya'da yıllar boyu sürdü. Bütün bu kanlı sürecin sonunda İmparator Mutsuhito galip geldi.

Kanlı sürecin sonunda Mutsuhito galip geldi.

Mutsuhito, 30 Temmuz 1912'de diyabet, nefrit gibi birçok hastalık nedeniyle öldü.

1875-1890 yılları arasında Japonya'da Avrupa modelleri gözönünde tutularak yeni bir devlet kuruldu ve bugünün Japonya'sının temelleri atılmış oldu. Danışma konseyi ve meclisin kurulmasıyla Japonya çağdaş devlet anlayışını benimsemişti.

Mutsuhito ile başlayan devrim hareketleri meyvelerini vermiş, birkaç on yıl içinde Japonya dünyanın sayılı devletleri arasında kendini kabul ettirmişti.

mumtazidil@butundunya.com.tr

İmparator Meiji (Mutsihito)

KELEBEĞİN ÖYKÜSÜ

***Kırlarda** gezintiye çıkan bir adam, bir dalda, küçük bir kelebek kozası gördü; ha açıldı ha açılacak gibiydi. Adam kelebeğin kozadan çıktığı ilk dakikaları izlemek istedi. Uzunca bir süre bekledi ama kelebeğin küçük bedeni o delikten çıkmadı. Kelebeğe yardımcı olmaya karar verdi. Küçük çakısıyla kozadaki deliği dikkatlice büyütmeye başladı. Sonunda kelebek kolayca dışarı çıkıverdi. Fakat bedeni kuru ve küçücük, kanatları buruş buruştu. Adam kanatların açılıp genişleyeceğini ve kelebeğin uçacağını umuyordu. Ama olmadı... Kelebek, kurumuş bir beden ve buruşmuş kanatlarla yerde süründü; asla uçamadı.*

Adamın bütün iyi niyetine rağmen anlayamadığı şey, kozanın kısıtlayıcılığının aslında onun gelişerek uçmasını sağlamak için seçtiği bir yol olduğuydu.

Bazen, yaşamda ihtiyaç duyduğumuz şey, çabalardır. Herhangi bir çaba olmadan ilerleyebilseydik olabileceğimiz kadar güçlenemez ve asla uçamazdık...

			2				3	
8	7	5		1		2	4	
	6				8		9	
		7						2
	1						7	
6						9		
	4		7				8	
	3	1		5		6	2	4
	5				6			

Sudoku Yapamayanlar İçin

	9				8		1	
8	7	6		5		3	4	
			2				8	
4						7		
	3						2	
		1						4
	8				1			
	5	9		8		6	7	1
	1		9				5	

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

Metin Gören

Frankfurt'tan, Mardin'e;

Bir Tayinin İlginç Öyküsü

Yavuz Yalçınkaya... Başkent eğlence dünyasının, uzun soluklu sanatçılarından biriydi, yakın günlere değin. Buğulu sesini, maharetle kullandığı akerdeonun tuşlarına gömerek söylediği taverna şarkılarıyla bir coşku seli yaratmıştı.

Fanatizm sınırlarını aşacak denli Gençlerbirliği takımının sempatizanı olan Yalçınkaya, uzun yıllar Spor Bakanlığı'nda görev almış, spor turizmi konusunda yadsınmayan hizmetler sunmuştu. Ayaz üfüren soğuk Ankara gecelerinin vazgeçilemeyen sanatçılarından biri olan Yavuz Yalçınkaya'nın yaşadıkları ilginçti. Kimine göre komedi, birilerine göre de hüzün içeren dramatik bir öyküydü.

Yalçınkaya'nın yaşadığı olayın bir başka tanımlaması da devlet katında sergilenen üç perdelik bir tiyatro oyunuydu, gülmek ile ağlamak arasında çelişki yaşayabileceğiniz...

Devr-i iktidar; seçimler sonucunda ülkeyi yönetme onurunu, bir başka

Yavuz Yalçınkaya

partinin beyinsel güçlerine teslim etmişti. Bu devir teslimler, demokrasi gereğiydi. Halkın sağduyusu yine egemen olmuş, beğenilmeyen, beğenilmesi umut edilen bir demokratik örgüte ülke yönetimini bırakmıştı...

Bakanlar Kurulunun oluşmasından sonra göreve getirilen Spor Bakanı, emir yağdırdı:

"Tez araştırın. Bizim kafamıza (!) uygun olmayanlara gereğini yapın. Açıyorum: Kızak kadrolar oluşturun, ya da ülkenin ücra köşelerine sürün. Daha da açıyorum; bıktırın usandırın."

Bürokrat sanatçı, ölüme meydan okurcasına otomobilini kullanıyordu...

Yeni yönetim kilometrelerce uzaklara değin oltasını attı, Frankfurt kentinde görevli Yavuz Yalçınkaya'yı yakaladı. Müsteşarın gönderdiği devlete özgü ve özel telgrafında şöyle yazıyordu:

"Mardin'e tayin edildiniz... Stop. 48 saat içinde yeni görevinizin başında olunuz... Stop."

Yalçınkaya elçilik aracılığıyla kişiye özel telgrafı aldı, düşünmeye bile zamanı yoktu. Uçak araştırması yaptı, istediği saat ve güne uygun bulamadı. 48 saat içinde Mardin'e ulaşmak zorundaydı. Süratle eşyalarını topladı, otomobiline bindi yola koyuldu. Yalçınkaya Münih'e dek bir takım hesaplar içindeydi. Sonra mantık verileri egemen oldu. Bu süre içinde Mardin'e nasıl gidecekti?

Tam dört ülke sınırından geçecek, pasaportunun rengi yeşil de olsa bazı bekletilme süreçleri yaşayabilecekti... Bürokrat sanatçı, ölüme adete meydan okurcasına otomobilini kullanıyordu. O günkü Yugoslavya'nın Zagrep kentine geldiğinde çaresizlik içindeydi. Kentin postanesine gitti, müsteşara şu telgarafı gönderdi:

"Sayın müsteşarım. Emriniz üzere yola çıktım stop. Geride 33 saatlik bir sürecim kaldı... Stop. Emirlerinizi bekliyorum... Stop. Talimatınızı elçilik binasında bekleyerek alacağım saygılar... Stop."

Müsteşarın telgraf emri 2 saat sonra Yalçınkaya'ya ulaştı:

"Zamanı harcamayın... Stop. Derhal yola çıkın. Stop."

Yalçınkaya azraille dans ederek, çoğu zaman koynuna girerek, sınırlardan olabildiğince hızla geçti. Ankara'da bir çay içimlik soluk aldı, yeniden yola koyuldu. Yaklaşık 62 saat sonra seher vakti Mardin'e ulaştı. İl Spor Müdürlüğü'nün otoparkında, otomobilinin içinde sızıp kaldı.

Uyandığında mesai başlamıştı. Müdüre gitti, tayin konusunu anlattı, geldiğini bildirir telgrafı müsteşarlık katına gönderdi; *"Otuzbir saatlik gecikmeyle Mardin'e geldim. Stop. Görevimin ne olduğunu bilmiyorum. Stop... Emirlerinizi bekliyorum... Stop."*

Yalçınkaya Mardin'de bir otele yerleşti, Ankara'dan gelecek yeni emri beklemeye koyuldu. Birgün sonra önce telefonla sonra da telgraf belgeli bakanlık talimatı geldi; *"Döngel Mağarasına tayin edildiniz... Stop. Yarın görevinizin başında olunuz stop..."*

Sanatçı Yalçınkaya, bir taşın üzerine oturdu, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Sonra kent sokaklarında hüzünle dolaştı, öğleden sonra il müdürlüğüne gitti, memur arkadaşlarına sordu: "Kardeşim Döngel Mağarasının nerede olduğunu biliyor musun?"

Yanıtlar olumsuzdu.

Gece yarısı. Uyumak üzereydim. Telefon çaldı, santral memuresi sordu, "Metin Gören misiniz?", "Evet" yanıtından sonra, Mardin'den arandığımı bildirdi; merak ettim. Karşımda Yavuz Yalçınkaya vardı. Ben onu Frankfurt'ta biliyordum. Telaşla sordum; "Sürgünle karışık tayin" deyiverdi ve bu kez o sordu; "Metin sen bilirsin. Bu Döngel Mağarası nerede?"

"Döngel adı Spor Teşkilatı'nda sıkça duyduğumuz bir yerdir. Kahramanmaraş'ın bir köyü mü, ilçesi mi bilmiyorum. Anlattıklarına göre bir sürgün yeriymiş." diye yanıtladım.

Yavuz Yalçınkaya, Döngel'e gitti. Müsteşarına bir telgraf daha gönderdi:

"Döngele geldim stop. Emirlerinizi bekliyorum... Stop."

Üç gün sonra Yalçınkaya'yı Gençlerbirliği taraftarlarının yoğunlukta olduğu tribünde gördüm şaşırdım, ne olduğunu sordum, yanıtladıkça daha da şaşırdım. Yalçınkaya cebinden buruşuk, solgun bir kağıt parçası çıkardı, "Al, oku." diyerek uzattı. Bu bir telgraftı ve müsteşardan geliyordu, *"Döngel'e ulaştığınızı bildirir telgrafınızı aldım, stop... Görevden alındığınızı üzülerek bildiririm stop. Ülkeniz için yaptığınız yadsınamaz katkılarınıza teşekkürler. Stop..."*

Buğulu bir ses geliyordu çok uzaklardan. Akordeondan çıkan tatlı nağmeler, sanki şarkıyla bütünleşiyordu. Bir hüzün şarkısıydı, kulağıma dek gelen, "Gurbet elde bir hal geldi başıma. Ağlama gözlerim Allah Kerim'dir." Buğulu ses, akordeondan dökülen nağmeler, bana hiç yabancı değildi. Bu ses, Frankfurt, Mardin, Döngel Mağarası şeytan üçgeni girdabına kapılan ve ilginç bir şekilde görevinden alınan spor aşığı birine aitti. Yavuz Yalçınkaya'ya... Stop...•

metingoren@butundunya.com.tr

Kitaplardan Tuvale Yansıyanlar

Ophelia (Ofelya), Shakespeare'in Hamlet isimli oyunundaki baş karakter genç prens Hamlet'in sevdiği ve evlenmeyi düşündüğü soylu genç kızdır.

Babası Polonius sarayın haznedarı, erkek kardeşi Laertes de önemli kişilerdendir.

Yazan: HALUK ERDEMOL

Ophelia için oyunda biçilen yazgı ve özellikle trajik son ressamlara esin kaynağı olmuş ve resim sanatına fırçasını kabul ettirmiş ünlü ressamlar Shakespeare'in yapıtında ölümsüzleşen Ophelia'yı kendi tuvallerinde de ölümsüzleştirmek istemişlerdir.

Çoğumuzun bildiği üzere Hamlet, ana izleği öç olan bir oyundur. Danimarka Krallığı'nın prensi Hamlet, babasını öldürerek tahtı ele geçiren amcasından babasının öcünü almak amacıyla harekete geç-

mek isterken düşünce ve eylem arasında bocalayan, kendisiyle çatışmaya giren ve öç eylemini gerçekleştirmek için seçtiği yolda neden olduğu olaylar nedeniyle sevdiceği Ofelya'nın acıklı sonunu hazırlayan bir karakterdir.

Oyunda Ofelya, yaşamı üç erkek sıkışıp kalmış bir genç kızdır. Kardeşi ve babası Ofelya'yı sürekli olarak Hamlet'e karşı uyarmaktadır. Kardeşi, Hamlet'e sevdalı olsa bile duygularının arkasında kalmasını, gönül eğlencesi olmamasını, babası da Hamlet'ten uzak durmasını, onunla buluşup konuşmasını istemediğini söyler Ofelya'ya. Bu uyarıların amacı Hamlet'in konumu nedeniyle uçarı olabileceği, sevgisinin gerçek ve kalıcı olmayabileceği, eş seçmede kendi seçimini yapmakta özgür olmayabileceği ve bu nedenlerden ötürü Hamlet sevgisini dile getirse bile Ofelya'nın bunlara hemen kanmaması, ilişki konusunda ağırdan alması gerektiği yönündedir. Aslında Ofelya konuşmaları, davranışları ve mektuplarıyla Hamlet'in sevgisinden emindir. Ancak soylu ve erdemli bir genç kız olarak babasının sözünü dinlemek zorundadır.

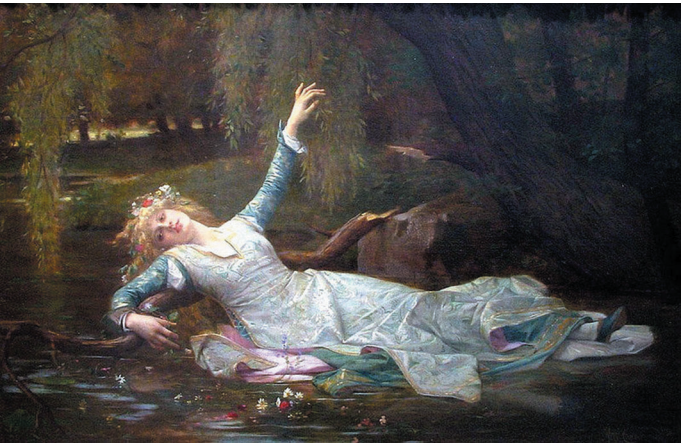
Aile baskısının yanı sıra gelişen olaylar Ofelya'yı bunalıma sürükler. Hamlet babasının katilinin amcası olduğundan emin olmak için planlar yaparken dikkatleri dağıtmak amacı ile deli taklidi yapar. Doğal olarak bu

John Everett Millais, (1829-1896)

Bu Yazının Yazarıyla Tanışın *Haluk Erdemol, yirmi yıl özel bir bankanın dış ilişkiler müdürü olarak görev yaptıktan sonra emekliye ayrıldı. Uluslararası bankacılık işlemleri konusunda yayımlanmış iki kitabı, mesleki yazı ve çevirilerinin yanı sıra edebiyat dergilerinde yayımlanmış, yayımlanmakta olan ve kitaplaşmış öykü çevirileri de bulunmaktadır. Yazar araştırmaya dayalı yazılarında okurlarının yüreklerine dokunmayı amaçlamaktadır.*

Alexandre Cabanel (1823-1889)

davranışının nedenini Ofelya ile paylaşamaz. Deliliğinin inandırıcı olması için ona da herkese davrandığı gibi davranmak zorundadır. Karşılaşmaları sırasında Hamlet'in ağzından çıkan sert ve sevgisiz sözcükler Ofelya'nın kalbini kırar. Hamlet'in eski sevgisinden iz kalmadığını ve üstelik gönül verdiği erkeğin acınacak bir duruma düştüğünü gören Ofelya bunalıma kapılır. Buna bir de kaza sonucu babasının Hamlet'in kılıcıyla öldürülmesi eklenince Ofelya bilinç sağlığını yitirir, düşteymiş gibi ellerinde çiçekler, dilinde şarkılar ortalıkta gezinmeye başlar.

Ofelya'nın hüzünlü sonunu oyunda Kraliçe Gertrude'den öğreniriz. Kraliçe'nin başkalarından aktarıyormuş gibi anlattığı bu hüzünlü son edebiyatta en şairane betimlenmiş ölüm sahnelerinden biridir:

Derenin kıyısında bir salkım söğüt var,
Suya düşecekmiş-
çesine eğri kök salmış,
Kır yaprakları yansır saydam akıntısında suyun.
Ophelia gelmiş oraya, ellerinde güzel çelenkler.
Düğün çiçekleri, papatyalar, ısırgan çiçekleri,
Bir de patavatsız çobanların taktığı yakışıksız isimle
Yeni yetme kızlarımızın ölü parmağı dedikleri
O uzun mor çiçeklerden yaptığı taç gibi çelenkler.
Söğütün suya sarkan dallarına asmak için uzanırken onları
Kıskanç bir dal kırılıvermiş;
Çiçekten taçlarıyla o salkım söğütlü dereye düşmüş Ophelia.
Açılıp yayılan giysisi bir deniz kızı gibi su üstünde tutarken onu,
Başına gelenden habersiz, orada doğmuş büyümüş bir yaratıkmış gibi
Şarkılar mırıldanıyormuş, eski ezgilerden parçalar.
Çok geçmemiş, suyla ağırlaşan elbisesi
Tatlı nağmeler içinde uzanmış duran zavallıyı çekmiş aşağıya,
Ölümün çamurlu bağrına.

Ofelya intihar mı etmiştir? Yukarıdaki dizelerden anladığımıza göre Ofelya dere kenarına intihar amacıyla gitmemiş, su kenarında bilinci bulanık, çiçeklerle haşır neşirken kaza sonucu suya düşmüştür. Su

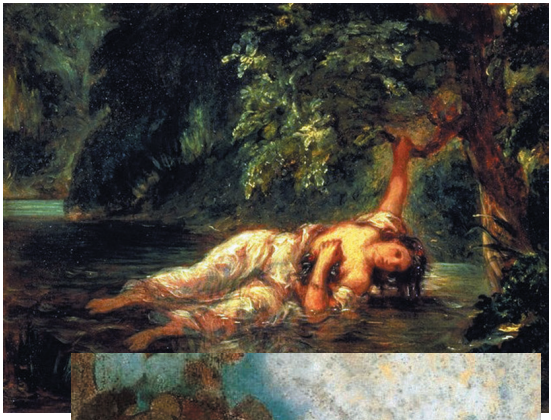
yüzeyinde açılıp yayılan elbisesinin katmanları onu bir süre (deniz kızı gibi) suyun üstünde tutmuş, sonra yavaş yavaş su emerek ağırlaşan elbisesi onu dipteki çamurlara çekerken Ofelya düştüğü durumun farkında olmaksızın kendini kurtarmak için çaba sarfetmemiştir.

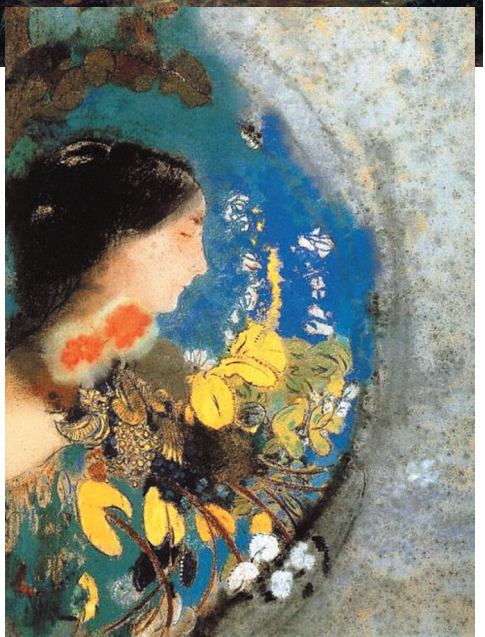
Kim bilir? Belki de yazgısının onu sürüklediği talihsiz olayların akışına kapıldığı gibi o da içine düştüğü suyun akışına bırakmıştı kendini. •

Ofelya'yı ölümsüzleştiren ressamların tablolarından seçkiler

W. G. Simmonds (1876-1968)

J. William Waterhouse (1849-1917)

◀ Paul Albert Steck (1866-1924)

Kadın giysilerinde düğmeler neden soldadır?

Eskiden pahalı olan düğmeleri alabilecek zengin kadınlar, elbiselerini hizmetçilerinin yardımı ile giyebiliyordu. Hizmetçiler hanımlarının düğmelerini, sağ elleriyle daha rahat ve hızlı ilikleyebiliyorlardı. Bu uygulama o günlerden kalmadır.

İskoçya'da içkiyi geri çevirmek hakaret sayılır.

İLK FERMUAR

90 yıl önce çocuk giysilerinde kullanılmıştır.

Çinliler domuz üretimi ve tüketiminde ilk sıradadırlar.

PANGASUS

Akvaryumlarda da beslenilen Pangasus türü köpek balıkları çok ışıklı ve soğuk ortamlarda strese girer ve kısa süre sonra ölü taklidi yaparlar.

DÜNYANIN EN BÜYÜĞÜ

Dünya'nın en eski, en büyük ve en bilinen ilk alışveriş merkezi 550 yıldır ayakta duran Kapalı Çarşı'dır.

Dalmaçyalı Gut hastalığına yakalanmayan, tek köpek cinsi Dalmaçyalıdır.

Altın Deposu Okyanus

Tarih boyunca yeryüzünde bulunan altının 200 kat daha fazlası okyanuslarda bulunmaktadır.

Ördek sesi

Ördek, sesi yankı yapmayan tek hayvandır

Dünyanın en derin yeri Mariana çukurudur. Derinliği 11 km, uzunluğu 2.5 km, genişliği 69 km'dir. İsviçreli Jacques Piccard ve ABD'li teğmen Donald Walsh özel bir denizaltı ile çukura inen ilk insanlardır

KENNEDY

ABD'nin eski Başkanlarından John F. Kenndy, yirmi dakikada 4 gazete okuyabilirdi.

Tibet'te çay bardağını iki elinizle avuçlamazsanız saygısızlık etmiş olursunuz.

Değerini Bilelim

1 kilo bal için 40 bin arının 6 milyon çiçeği dolaşması ve 100 bin km. yol katetmesi gerekiyor

William Shakespeare

1564 yılında İngiltere 'de doğmuştur. Doğumu ve yaşamı konusunda kesin bigiler bulunmamaktadır. İngiliz şair ve oyun yazarı, yapıtlarında insana ait tüm özellikleri başarıyla yansıttığından tüm zamanların da en çok okunan ve sahnelenen yazarı olmuştur. Üstün bir edebi güçle kaleme aldığı şiirleri, öyküleri ve oyunları, hak ettiği ününü kendisine ancak 1594 yılında getirmiş, edebiyat ve tiyatro dünyası onu, bu yıldan sonra tanımış ve kabullenmiştir. Oyunlarında ufak roller de üstlenen Shakespeare, Chamberlain Topluluğu'nun önde gelen bir oyuncusu olmuştur. Doğduğu yer olan Stratford'a dönerek ömrünün geri kalanını burada yaşamaya başlamış ve büyük bir olasılıkla son oyunlarını da burada yazmıştır. Shakespeare yüzyıllarca yaşayan trajedileri yanısıra, "Bir Yaz Gecesi Rüyası" adlı komedisi de, onun en az trajedilerinin olduğu denli güçlü bir komedi yeteneğine sahip olduğunun da kanıtıdır. Shakespeare'in bugün de canlılıklarını sürdürmekte olan yapıtlarından kimileri şunlardır: *Romeo ile Juliet, Hamlet, Macbeth ve Kral Lear, Jül Sezar, Venedik Taciri, On İkinci Gece, Kral Richard, Coriolanus, Antony ve Cleopatra.*

23 Nisan'da doğduğu sanılan Shakespeare yine aynı günde,1616 yılının 23 Nisan'ında yaşamını yitirmiştir.

Kim Kimdi?

Geçmişten günümüze iz bırakmış ünlüler ve kısa yaşam öyküleri...

Yazan: SABRİYE AŞIR

Annesi ev hanımı, babası eczacı olan bu çocuğun küçüklüğü, sinemayla ve sinemacı olma hayalleriyle geçti. Yazları film stüdyolarında çalışıp, kameramanlık yapsa da, İktisat Fakültesi'ne girdiği günlerde dergiler ve gazetelerde çalışmaya, foto-röportajlar yapmaya ve fotoğraf çekmeye devam etti. Sayısız fotoğrafı dünya çapında yayımlandı. Röportaj yapıp fotoğraflarını çektiği ünlüler arasında, korku sineması ustası Alfred Hitchcock, Picasso, Dali, Chagal, filozof Bertrand Russell, İndra Gandhi gibi isimler yer aldı. Fotoğraflarına son derece özen gösterdi. Dialar taşınacak

olduğunda üstüne 'dikkat' notu düştü. Fotoğraflar işlemdeyken çay, kahve ve benzeri içeceklerle fotoğraflara yaklaşılmaz, fotoğrafların civarında yemek yenmez ve içki içilemez, fotoğraflar ıslak veya sıcak yere, örneğin vantilatör veya kalorifer üzerine konulamaz, üzerine öksürülemez, ıslak veya kirli ellerle tutulamaz, yakınında sigara içilemez ve yüksek sesle konuşulamazdı. Fotoğraflara hayatını adayan isim, elbette **Ara Güler'**den başkası değildi…

Elektriği bile olmayan küçük bir köyde doğan ve çobanlık yaparak büyüyen bu çocuk, babasının köy muhtarı olması nedeniyle sık sık düzenlenen toplantılara katılırdı. Köyünden kent merkezine baktığı gecelerde gördüğü parlak ışıklar, kırsal-kent arasındaki derin uçurumları bilincine işledi. İnşaat mühendisliğinden mezun olduktan sonra DSİ Genel Müdürlüğü görevinde bulundu. Siyasete girdikten sonra, partideki arkadaşlarının teşvikiyle Adalet Partisi' nin genel başkanı oldu. Sonraları sembol haline

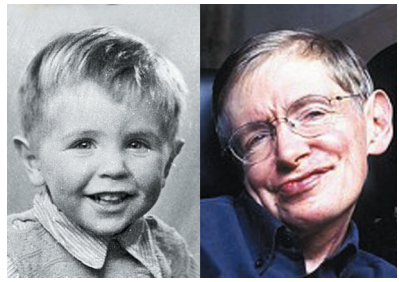

gelen şapkası ve halk ağzı ile yaptığı konuşmalarla seçmenin ilgisini çekti.

41 yaşında başbakanlık koltuğuna oturdu; 7 farklı hükümette yaklaşık 12 yıllık süreyle başbakanlık yaptı. Aktif siyaseti cumhurbaşkanlığından sonra bıraktı. Görevleri süresince sanayileşme, kalkınma ve barajlar konusunda yoğun çaba gösteren bu lider, hakkındaki eleştirilere de hep son derece hoşgörüyle bakan bir siyasetçiydi **Süleyman Demirel…**

Köyünden kent merkezine baktığı gecelerde gördüğü parlak ışıklar, kırsal-kent arasındaki derin uçurumları bilincine işledi.

Bu İngiliz küçük çocuk, tropikal tıp alanında araştırmacı bir bilim adamının oğluydu. Oxford Üniversitesi'ne kaydolduğunda, babası oğlunun da kendisi gibi tıp alanına yönelmesini istemişti. Genç adam ise matematiği seviyordu. Ne var ki, okulda matematik bölümü olmadığından her iki bölüm de olmadı ve fizik okudu. 21 yaşındayken, tedavisi olmayan bir kas hastalığına (ALS) yakalandı ve tekerlekli sandalyeye mahkûm oldu. Doktorlar iki yıl kadar ömür biçseler de, hastalık onu durdurmadı; evrenbilim, uygulamalı matematik ve kuramsal fizik üzerinde çalıştı. Lucasian matematik profesörlüğü unvanını alan üçüncü kişi oldu. Roger Penrose' la, Einstein'ın Uzay ve Zamanı kapsa-

yan Genel Görelilik Kuramının, Big Bang'le başlayıp karadeliklerle sonlandığını gösterdi. Bu sonuç Kuantum

mekaniği ile Genel Görelilik Kuramı'nın birleştirilmesi gerektiğini ortaya koyuyordu. Bu yirminci yüzyılın ikinci yarısının en büyük buluşlarından biriydi.

Diğer bir sonuç da evrenin bir sonu ve sınırı olmadığıydı. Ünlü bilim adamı, sesini de yitirmiş olduğu için, koltuğuna yerleştirilmiş, yazıları sese dönüştürebilen bilgisayarı sayesinde insanlarla iletişim kurabiliyordu. Birçok kitap yazdı, kitapları fenomen haline geldi ve 40 dile çevrildi. Kitapları ile, çocukların hayâl dünyasını da genişletti, onları evrenbilime yakınlaştırdı. O, Einstein'dan bu yana dünyaya gelen en parlak teorik fizikçi olarak kabul edilen **Stephen Hawking**'di…

Çiftçi bir babanın oğluydu. Çocuk yaşta babasını kaybetti. Irgatlık, amelebaşılık, pirinç tarlalarında su bekçiliği, arzuhalcilik, öğretmenlik, kütüphane memurluğu yaptı. Ortaokuldan ayrıldıktan sonra folklor derlemelerine başladı, ağıtları içeren ve ilk kitabı olan Ağıtlar'ı çıkardı. Sonraki yıllarda yazdığı öykü ve roman kitapları birçok dile çevrildi. Gençlik yıllarından itibaren siyasetin de içinde yer almasına karşın, bu alanda ilerlemedi. Pek çok eserinde Anadolu'nun efsane ve masallarına yer verdi. Torosları, Çukurova'yı, bölge insanının acı yaşamını, ezilişini, sömürülüşünü, kan davasını, ağalık ile toprak sorununu çarpıcı bir biçimde ortaya koyan yazarın eşsiz betimlemeleri, eserlerinin en önemli özelliği oldu. Türk edebiyatının en önde gelen kalemlerinden biri haline gelen **Yaşar Kemal**, Nobel Edebiyat Ödülü'ne aday gösterilen ilk Türk yazar oldu.

Bu güzel kız çocuğunun annesiyle babası, aynı film şirketinin

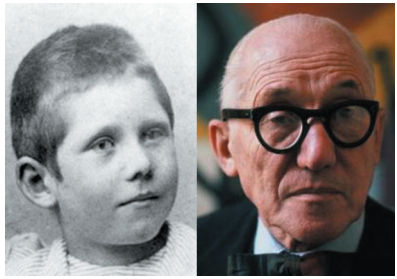

stüdyolarında çalışıyorlardı. Ancak annesinin rahatsızlığı nedeniyle küçük yaştan itibaren yetimhane ve bazı koruyucu ailelerin yanına yerleşmek zorunda kaldı. Henüz 16'sındayken yaptığı, dört yıl süren evliliğin ardından modellik yapmaya başlayan Norma Jeane Mortenson Baker, oyunculuk ve şarkıcılık kurslarına da gitti. Blue Book Mankenlik Ajansı'nın yöneticisi olan Emmeline Snively 1944 yılında modellik başvurusu için kendisine gelen bu genç kıza, "Bence sen ya sekreterlik yap ya da evlen; bu işi başaramazsın" dedi. İlk modellik işinde sadece beş dolar kazanmasına karşın kısa sürede modellikte parlayınca,

dünyanın en büyük film şirketlerinden birinin yöneticisinin dikkatini çekti. Bu sırada adını değiştirdi ama yeni adına uyum sağlaması pek kolay olmadı. Öyle ki, ardı ardına oynadığı filmlerle tanınmaya başladığı günlerde ilk imzalı fotoğrafını verirken adının nasıl yazıldığını sordu. Başarılı bir film yıldızı oldu, Altın Küre de dahil olmak üzere birçok ödül aldı. Oyuncu, şarkıcı ve model olmasının yanı sıra, herkesin kabul ettiği bir pop simgesi haline gelen bu isim **Marilyn Monroe**'ydu…

İsviçre doğumlu bir Fransız olan bu güzel çocuğun babası saat kadranı ustasıydı, annesi ise piyano dersleri veriyordu. Küçük çocuk 13 yaşında okulu bırakarak babasının yanında çalışmaya başladı. Aynı zamanda Uygulamalı Sanatlar Okulu'na yazıldı. Orada öğretmeninin etkisiyle mimarlığa ilgi duymaya başladı. Bu alaylı mimar, ilk eserini verdiğinde yaşı 17,5'tu. 1907-1911 yılları arasında Orta Avrupa ve Akdeniz ülkelerini gezdi. Binalarında betonarme kullanan Parisli mimar Auguste Perret ve ilk sanayi tasarımcılarından biri olan Peter Behrens'le birlikte çalışma olanağı buldu. Mimarlık anlayışının gelişmesinde her ikisinin de büyük rolü oldu. Paris'e yerleşti, resim çizmeye ve kitap yazmaya devam etti. Kitaplarında, geleneksel, süslemeci mimarlık anlayışının tersine, yalın ve işlevsel yapıları savunarak, toplu konut anlayışına yeni bir boyut getirdi. Modern yüksek tasarımın öncü çalışmalarını yaptı ve kendisini toplu konutlar ve kalabalık şehirler için daha iyi yaşam koşullarını sağlamaya adadı. O dönemde mimarlık tarzı 'ruhsuz', o da 'kendini beğenmiş' olarak nitelendirildi. Binaların yanı sıra, sade ev eşyaları da tasarladı.

Kitaplarında, geleneksel, süslemeci mimarlık anlayışının tersine, yalın ve işlevsel yapıları savunarak, toplu konut anlayışına yeni bir boyut getirdi.

1953'te ilk kez kent planlama ilkelerini yaşama geçirdi. Türkiye'yi de ziyaret eden ünlü mimar, Edirne, Tekirdağ, İstanbul ve Bursa'da bulundu. Yıllar sonra Atatürk'ün İstanbul'un modernizasyonuyla ilgili projeler geliştireceğini duyunca mektup yazarak, İstanbul'un olduğu gibi kalmasını önerdi. "Modern mimarinin babası" olarak anılan bu adam, **Le Corbusier** olarak tanınan **Charles-Edouard Jeanneret** idi… •

Orhan Velidedeoğlu

Sağlam Kafa

Günümüzün önde gelen dilcilerinden değerli yazar Sayın Yusuf Çotuksöken, 12 Nisan 2012 tarihli Cumhuriyet Kitap'ta, edebiyat araştırmacısı ve eleştirmeni Sayın Kemal Bek'in "Ansiklopedik Yabancı Kalıpsözler Sözlüğü" adlı yapıtına ilişkin eleştirisinin bir yerinde şöyle diyor:

"***mens sana in corpore sano*** *(I.) Tanrılardan sağlam vücutta sağlam kafa (dile) (Latin şairi Juvenal'in (Yuvenalis "genç" Y.Ç) bu sözü yanlış olarak 'Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur' biçiminde çevrilmiş, Türkçeye de öyle girmiştir.) (s.165)"*

"Bu açıklamayı doğrulayamadım. Hangi kaynak-tan alıntılandı acaba? Bu Latince özdeyiş, sözcüğü sözcüğüne 'Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.' biçiminde çevrilebilir.

(İnternette İngilizce çevirileri de aşağı yukarı benziyor.) Özdeyişte 'tanrı' adı da geçmiyor. Yorumlu çeviri mi?"

***

Geçmişte bu konuyla ilgilenmiş ve 'sürekli yazar'ı olduğum **Bütün Dünya** dergisinin Mayıs 2004 sayısına, kaynaklara dayalı, açıklayıcı bir yazı yazmıştım. Bu yazı o günlerde internette 'ayın yazısı' olarak dolaşmış, pek çok olumlu etkileşimleri olmuştu. O nedenle Sayın Çotuksöken' in sorusunu yanıtlayabileceğimi umuyorum.

Öncelikle vurgulamam gerekir ki:

1-Latince bu söz bir özdeyiş değildir.

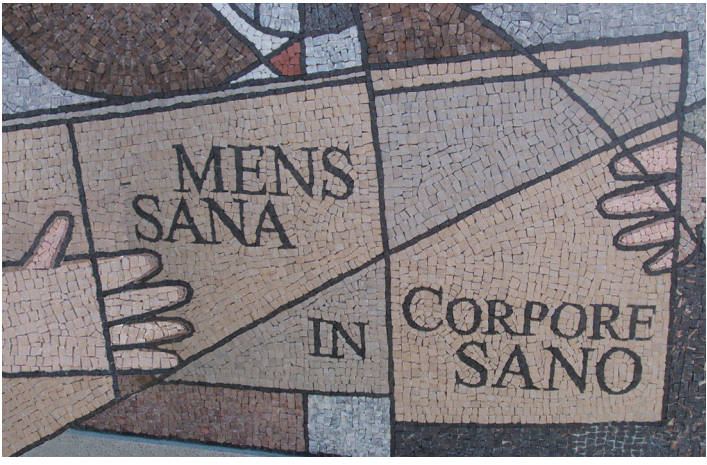
2-Eksik alıntılanan "mens sana in corpore sano' sözünün "Sağlam **kafa** sağlam vücutta bulunur" çevirisiyle 'toslatmak için sağlam kafa' amaçlanıyorsa doğrudur. Ancak, doğru çeviri "Sağlam dimağ sağlam vücutta" biçimindedir; "bulunur" sözcüğü ise sözün gelişi gereği eklenmiş.

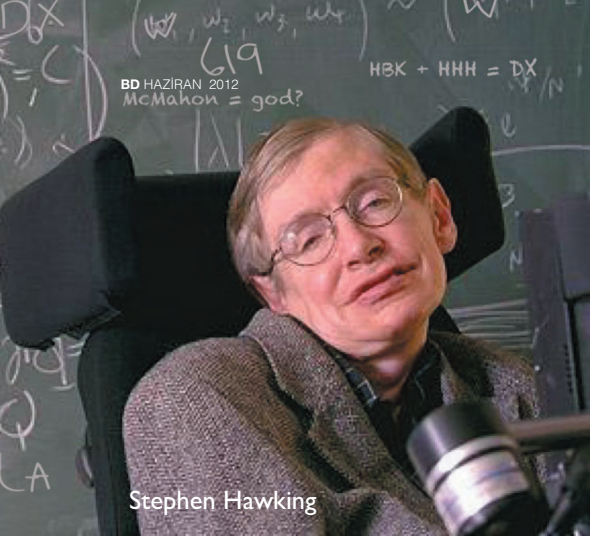
3-Latince Mens, 'kafa' değil, 'us gücü, zihinsel yeti' dir.Türkçe çevirilerde "dimağ" yerine kullanılan "kafa" sözcüğü bir eğretilemedir.

***

19. yüzyıl Almanyasında Turnvater Jahn (Jimnastikçi-baba Jahn) diye anılan bir jimnastikçi, Fransa ile beklenen bir çatışmaya karşı Alman gençlerinin vücutlarını çevikleştirmek ve güçlendirmek amacıyla, ülkesinin her yerinde jimnastik kulüpleri kurar; bunlara 'ana kural' olarak da Romalı şair Juvenalis (Decimus Junius, İ.S. 60-130)' in yergilerinden "orandum est ut sit mens sana in corpore sano" dizesinin (Satura *[yergi, taşlama]* X, dize 356) işine gelen bölümü 'mens sana in corpore sano'nun Almancası 'Gesunder Geist, im gesunden Körper' *(Sağlam dimağ sağlam vücutta)* sözünü kullanır.

Söz, zamanla Türkiye'de de duyulur ve bazı aklıevveller bu sözü, aslını araştırmadan 'Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" biçiminde Türkçeleştirip Atatürk gibi bir dâhiye mal etmekle kalmaz, sözün altına onun imzasını yazıp spor yapılarının kapıları üstüne asarlar. Oysa, aramızdan çok erken (57 yaşında) ayrılan Atatürk hep 'sağlıksız bedeninden' yakınmaz mıydı?..

Stephen Hawking

Kimi özdeyişler, dizeler, bazen de uydurma sözler öyle ünlü kişilere mal edilir ki, o sözler gerçekten o kişinin mi; ne zaman, nerede, ne için söylenmiş; yanlış mı, doğru mu diye düşünülmez, araştırılmaz; toplantılarda, açık oturumlarda, özellikle de anma günlerinde yinelene yinelene insanlar şartlandırılır: **Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur** sözünün Atatürk'e mal edilmesi gibi…

Bu yakıştırmanın kaynağı belli. Anlamsızlığını kanıtlayan örnekse pek çok:

İkibuçuk yaşındayken bacakları kasıklarından kesilen Gerald Metroz: İsviçre milli takımıyla 1996 Atlanta Tekerlekli Sandalye Olimpiyatları'na katılmış; buz hokeyi, tenis, basketbol oynuyor; radyo programcısı, müzisyen ve yazar...

Bir zamanlar Amerika'nın en ünlü pedagoglarından Helen Keller: Kör, sağır ve dilsiz...

"Zamanın Kısa Tarihi" adlı kitabıyla dünyaca tanınan astrofizikçi Stephen Hawking: Motor nöron hastalığı nedeniyle vücudunun tümü felçli, bilgisunar destekli bir sistem aracılığıyla iletişim kuruyor ve son günlerde de Dünya'nın yaradılış sırlarını çözme peşinde…

2 Ocak 2005 tarihli Hürriyet Pazar'da Gülden Aydın'ın yazdığı, halk deyimiyle "cam kemik" hastası bir kızımız: 20 yıldır kıpırdanmadan yatıyor. Dört yaşında iken okuma-yazma öğreniyor kardeşlerinden. Kendi kendine bilgisunar öğreniyor; yetmiyor, İngilizce öğreniyor. Haberin yapıldığı tarihte 29 yaşında. Trabzon'daki evinde, minicik yatağından bir üniversitenin 900 sayfalık iç ve dış web sitesini yöneten müthiş bir beyin, bir dâhi...

Hastalıklı bir beden üzerinde büyük bir azim ve zekâ dolu sağlıklı kafalar...Ve daha niceleri.

Bu konuda Attilâ İlhan'ın da bir yanılgısı var: "Fransızların ünlü 'Sağlam Kafa Sağlam Vücutta Bulunur' özdeyişi (?) Türkçeye çevrilmiş; üstelik Gazi'ye mal edilerek, handiyse bütün okul kapılarına yazılmıştı" der. (Cumhuriyet, 8.Temmuz 2002)

Server Tanilli (1931-2011), 30 Temmuz 1993 tarihli Milliyet Gazetesinde **Sivas'taki Leke** başlıklı yazısında her ne kadar "Büyük Latin şairi Vergilius (İÖ. 70-19) 'Sağlam kafa, sağlam bedende bulunur' diyordu..." dese de, Tanilli'den 43 yıl önce, Klasik Filoloji Doçenti Suat Yakup Baydur (1912 -1953), Ulus gazetesinde yayımlanan yazısında:

"Sık sık kullanılan bir söz var:

Sağlam dimağ sağlam vücutta. Bu söz Latince *mens sana in corpore sano'*nun Türkçeye çevrilmişidir. Türkiye'de olduğu gibi Avrupa'da da bunu bir çok kimse *sağlam dimağ sağlam vücutta bulunur,* diye anlıyor. (...) Nice pehlivan yapılı kişiler sıska düşünüşlüdür, nice hastalıklıların çürük vücutlarında keskin bir us parlamaktadır. Bu yanlış, Latince sözün kısaltılmış olarak kullanılmasından doğmaktadır. Iuvenalis adlı Latin ozanının söylediği bu sözün bütünü olan *Orandum est ut sit mens sana in corpore sano'*nun Türkçesi, **Tanrıdan, sağlam vücutta sağlam dimağ bulunmasını dilemek gerek'**tir" diyordu. (Ulus, Düzeltelim, 11.1.1950)

Yazık ki, 1950 yılından bu yana değil sözün yanlışlığını, Atatürk'e ait olduğu safsatasını bile düzeltemedik. Konuyu, kaynaklarına inerek bir kere daha gözler önüne serelim.

1- Araştırmamla ilgili olarak görüşlerine başvurduğum Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi Prof. Dr. M. Osman Toklu'nun konuya ışık tutan iletisi: "Romalı taşlama yazarı Juvenal (İS 60-127) bu sözü, dualarında Tanrı'dan aşırı ve çoğunlukla çılgınca isteklerde bulunan insanlarla alay etmek amacıyla söylemiştir. Bu sözle, ne yapılıp yapılmayacağını, her şeyi bilen Tanrılara bırakmanın en doğru yol olduğunu, insanların yalnızca sağlam dimağın bulunduğu sağlam bir bedene sahip olmak için dua etmeleri gerektiğini belirtmek istemiştir. Latincesi: Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano' biçimindedir." (Kaynak: Duden-12, Zitate und Aussprüche, 1993: 174)

2- İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Latin Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken'in Latince aslından çevirerek yayımladığı kitabı: (Iuvenalis, Yergiler -Saturae, Türkçesi: Çiğdem Dürüşken. Alova, İstanbul, 2003).

Bu kitapta 366 dizelik10'uncu Yergi'nin sonlarından birkaç dize okuyalım:

Ne yani, insanlar hiç iyi bir şey için dua etmeyecek mi?

Fikrimi sorarsan, en iyisi tanrılara bırak,

Çünkü tanrılar hoşumuza giden şeylerin yerine,

Bizim için iyi olacak şeyleri verirler.

Daha azizdir onlar için insan, insanın kendisi için olduğundan...

Yine de bir şey dileyeceksen...

Sağlam vücutta sağlam kafan [aklın] olsun, diye dua etmelisin (356).

"Notlar" bölümünde bu 356'ncı dizenin açıklanması: "İnsan, geçici istekler için dua etmeyi bırakmalı; *tanrılara, beden ve akıl sağlığının yerinde olması için yakarmalıdır."*

***

Görülüyor ki bu söz, ne bir özdeyiş, ne bir sav; yalnızca bir öğüt, bir dilek.

Bu sözü aynı anlamda kullanan başka Latin şairleri de var; ancak yukarıdaki açıklamam, umarım yeterlidir. •

orhanvelidedeoglu@butundunya.com.tr

BELGESELCİNİN GÖZÜYLE

Çetin İmir

İstanbul'un Kapıları 3

İstanbul'a uzun yıllar hizmet veren 60 kapının birçoğu günümüze kadar ayakta kalmasa da bazıları bulunduğu bölgeye verdiği isimlerle yaşamaya devam ediyor. 3 bölüm devam eden İstanbul'un tarihi kapılarına ait yazı dizimizi bu ay tamamlıyoruz.

Petri Kapısı

Feride kapısı kalmasa da Porta Petrion, Porto Sidera, Pili Petriou adlarını bırakıyor.

Aya Kapısı: Bizans'ın azizlerinden Aya Teodosia'nın adından geldiği rivayet olunur. Kapı bugün de yerinde duruyor.

Fener Kapısı: Porto Faros önce Porta Fenari oluyor sonra da bugünkü adını alıyor.

Diplofaros Kapısı: İtalyanlar Porta Diplofaros diyor.

Basileos Kapısı: İmparatorluk Kapısı anlamında Basilika Kapısı da deniyor.

Küngoz Kapısı: Bizans dönemindeki adı Kinegion Kapısı. İtalyanlar Chinico Kapısı diyor.

Balat Kapısı Rumca saray anlamındaki "palatiyon"un Türkçe'de "Balat Kapusu"na dönüşmesinden oluşuyor. Kapının Bizans dönemindeki adının hünkâr kapısı anlamında Vasiliki Pili olduğu sanılıyor. İmparator, Blahernai Sarayı'na bu kapıdan gidiyor. Bizans döneminde kapının bir başka adı da Ayios İoannes Kapısı.

Atik Mustafa Paşa Kapısı

Atik Mustafa Paşa Kapısı: Adını II. Beyazıt'ın sadrazamlarından olup da Yavuz Sultan Selim 'in öldürttüğü Atik Mustafa Paşa'dan alıyor. Mustafa Paşa'nın adının burada kalması ise eski bir Bizans kilisesini camiye çevirtmesinden geliyor. Bizans döneminde Ayia Anastasia Kapısı olarak biliniyor.

Ayvansaray Kapısı: Adını tabii ki "Ayvan Saray"dan alıyor. Peki, Ayvan Saray ne oluyor? Görüşler çeşitli. Osmanlı döneminde Bizans surlarındaki mahzenlere hayvan konduğu ve bu yüzden semte "hayvan sarayı" denildiği söyleniyor. Osmanlı buradaki Bizans sarayına kemerli yüksek bina anlamında "eyvan" denildiği için "eyvan saray" adı ortaya atılıyor. Kapının Bizans dönemindeki adı Kliomenes Kapısı.

Dideban Kapısı Bizans dönemindeki Ksiloporta Kapısı. Haliç surlarının en uç noktasındaki bu kapı bir ara Eyyub el-Ensari Kapısı adıyla da anılıyor. Osmanlı'nın Farsçadan aldığı dideban, nöbetçi karakol, bekçi anlamına geliyor.

Kara Surlarındaki Kapılar

İstanbul'un kara surlarını Haliç kıyısından Marmara kıyısına doğru izleyince 11 Kapı bulunuyor:

Blahernai Kapısı: Ayvansaray sırtlarında kara surlarından Bizans sarayına açılan kapı. Sarayın kalıntıları

Sulukule Kapısı

günümüzde Tekfur Sarayı olarak biliniyor.

Sulukule Kapısı

Porto Regia; Regia Kapısı. Bayrampaşa Deresi üzerinde olduğundan Sulukule adını almıştır. Burası surların beşinci askerî kapısıdır. Bugün surun içinde kapının adıyla anılan Roman vatandaşların yaşadığı bir mahalle de var. Bizans'ta Pempton Kapısı. Sulukule adı, mahallede sakalarla yapılan su kavgalarından geliyor.

Top Kapısı

Bizans'taki adı Romanos Kapısı. Topkapı Sarayı ile ilgisi olmayan bir kapı. Sultan II. Mehmet, kuşatma sırasında karargâhını buraya kuruyor. Ahalinin girip çıktığı bu kapı civarındaki bir kilisenin ismine izafetle Ayios Romanos diye anılırdı. Kapının eski şekli, üstü kapalı beşik-örtüsü kemerli ve mermer sökeliydi. Kapının üzerinde mermer konsollara istinat ettirilmiş bir de cumba bulunuyordu. Kapıların üstünde görünen bu cumbalar düşman hücumlarında yukarıdan ok, tüfek ve taş atmaya yarardı. Eskiden dışarı çıkarken kapının sağ tarafında bulunan burç da bir sarsıntı ile yıkılmış, tamir de edilmediğinden büsbütün ortadan kaldırılmıştır. Topkapı ve Edirnekapıları fetihle alâkadar geçitler-

Top Kapısı

dir. Fatihin ordusu bu iki kapı arasında mevkii almış bulunuyordu. Fatih'in otağı da Topkapı'nın karşısındaki tepede kurulmuştu. Son Bizans İmparatoru XI. Konstantin Topkapı'nın iç taraflarında yapılan çarpışmalarda ölmüştür. Kapının Topkapı ismi ile anılması Türkler tarafından buraya konulan toplardan olduğu zannedilmektedir. 17. Asırda İstanbul'da yaşamış olan Eremya Çelebi Topkapı'nın o zamanki halini şöyle anlatmaktadır; "Yirmi üçüncü kapı Topkapı'dır. Buraya alâmet olarak toplar konulmuştur. Bu kapının iç ve dış taraflarında Ermeni çingeneler oturur. Erkekler elek yaparlar, kadınlar da bunları satmak için sokak sokak gezerler yüzleri açık olarak gezen bu *hayâsız* kadınların erkeklerinden çoğu Müslüman olmuştur. Edirne'ye gidip gelen küfürbaz Ermeni Katırcılar burada oturur. En ağır top atışları da buradan yapılıyor. Öyle ki sonradan buradaki mahallenin adı Top Yıkığı Mahallesi olarak kalıyor.

Mevlanakapı

Mevlevihane Kapısı bugünkü kullanımıyla Mevlanakapı, Roma-Bizans döneminde "Resiotu", bazen de Rhegion Kapısı diye anılmıştır. Bugünkü adını 16. yüzyılda Merkez Efendi tarafından kapının yakınında kurulan Mevlevi dervişlerinin tekkesinden almıştır. 1988 yılı restorasyonunda Mevlanakapı da büyük ölçüde onarım görmüştür. Bizans dönemindeki adı Rhesium Kapısı. Eremya Çelebi Kömürcüyan'ın yirmi beşinci kapı diye nitelediği bu kapının alametinin iki horoz olduğu da ifade ediliyor kaynaklarda. Karşısında Elekçi Dede' nin mezarı bulunan bu kapı, geçmişten bu güne taşıdığı bir kitabenin yanı sıra duvarlarına yuva yapmış kuşlara ev sahipliği yapıyor. Duvarlar üzerindeki bu kuş yuvalarından yükselen sesler İstanbul'un gürültüsüne karışırken,

Mevlanakapı

Mevlana Kapı önünde satılmak üzere konaklayan kurbanlık hayvanlar hayatlarının son demlerini yaşıyorlar. Kuşatma sırasında kapatılan bu kapı, İstanbul'un fethinden sonra yeniden açılmış ve bugün de hâlâ geçit veriyor.

Sur Dışındaki Kapılar

Galata'daki Azapkapı ve Üsküdar'daki Paşakapısı da İstanbul'un kapılı semtlerini oluşturuyor. Azapkapı'nın adı Osmanlı döneminde Haliç Tersanesi'nin yanına kurulan Azepler Kışlası'ndan geliyor. Bölge, Cenevizlilerin elindeyken Galata surlarındaki bu kapıya Porta di San Antonio deniyordu. Paşakapısı ise sadrazamların hem oturdukları hem de görev yaptıkları yerdi.

Ne var ki, 1600'lü yıllarda sadrazamlar konaklarını Üsküdar'ın bu semtinde yaptırınca İstanbul'un karşı yakasında kapılı yeni bir semt ortaya çıktı.

Üzerine inşa edildiği surlar ile birlikte daha iyi korunarak bugünlere aktarılması gereken bu kapılar; yok oluş süreçlerine rağmen kentin tarihi dokusunda hâlâ önemli bir yer tutuyor. Bugün İstanbul dış dünya ile iletişimini, modern yeni kapılar aracılığı ile kuruyor. Surlarla çevrili olduğu dönemde kente giriş çıkış kontrol ediliyordu; ne yazık ki eski kapılardan geriye sadece adları kaldı. •

cetinimir@butundunya.com.tr

Edebiyat Dünyasından Fıkralar

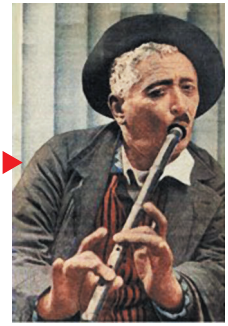
Doktorlar Neyzen Tevfik'e *kesin olarak içkiyi yasaklarlar. O günlerde Peyami Safa ziyaretine gider. Odanın köşesinde büyük bir fıçı şarap görünce şaşırır. Dayanamayıp sorar, "Bu ne üstad, hani sen artık içmeyecektin? Neyzen Tevfik istifini bozmaz:*

"Ne yaparsın oğul, içmezsem kuvvetten düşüyorum."

"Peki içkinin ne faydası oluyor?"

"Olmaz olur mu? Mesela bu fıçı buraya geldiğinde yerinden kaldıramıyordum. Ama şimdi tek elimle bile kaldırabilirim!.."

***

Sigara tiryakisi olan *Reşat Nuri Güntekin'e doktor öğüt veriyordu: "Sigara bir yandan iyidir, bir taraftan fena..." Güntekin, doktorun sözünü kesti:*

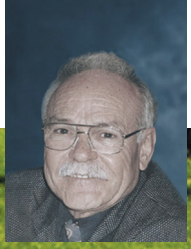
"Merak etme doktor, ben sigarayı yalnız iyi tarafından içerim."

***

Birahanede oturup demlenen Eşref'e, *orada bulunanlardan biri, "Üstadım, o güzel hicivlerinizin çoğunda isim olmadığı için kime yazıldığını anlayamıyoruz," der.*

"Hicivlerim numarasız gözlük gibidir. Her rezile uyabileceği için isim belirtmiyorum!.."

Muzaffer İzgü

Yaz Tatili

Okullar açılınca babaannemin yanına gideceğim. Babaannem köyde oturuyor. Orada Nuri Amcam da var. Nuri Amcamın da benim yaşımda bir oğlu var, Çetin... İşte biz bu Çetin'le çok iyi anlaşıyoruz. Onunla ne oyunlar ne oyunlar oynuyoruz.

KARDEŞİM MELİS anneannemin yanına gidiyor. Ben de anneannemin yanına gitmeyi, denizi çok seviyorum ama Kavaklı Köyü de çok güzel. Beni köye babam götürüyor. Kendisi de orada birkaç gün kalıyor. Özlediği babaannemin yemeklerini yiyor. Ben de o yemekleri çok seviyorum. Çoğu bulgurla yapılıyor ama öyle lezzetli ki. Orada hep yok. Hava da mis gibi kokuyor. Yatağa uzanıyoruz, gözlerimiz gökyüzünde fıldır fıldır dönüyor. Niye dönmesin ki? Ben kentte gökyüzüne bakıyorum, bir tane yıldız göremiyorum. Ama orada sanki gökyüzünün her yanı yıldızla dolu. Gökyüzünde yıldız bayramı var. Çok parlayan, az parlayan, birbirinin içine iyice sokulmuş yıldızlar. Sanki komşuculuk oynuyorlar. İki yıldızın arasına bir sönük yıldız gir-

Gökyüzünde yıldız bayramı var. Çok parlayan, az parlayan, birbirinin içine iyice sokulmuş yıldızlar.

iki tabak yiyorum. Annem beni karşısında görünce, "Ooo Tunç kilo almışsın ne güzel!..." diyor.

Orada öyle çabuk uykum geliyor ki... Yo yo televizyon falan var ama televizyona kim bakacak? Hele geceleri, gökyüzüne bakmak varken...

Damda yatıyoruz, Çetin'le aynı yatağı paylaşıyoruz. Hiç sivrisinek miş, "Burada ben de varım" diyor. Onun için çorbamızı çok çabuk içiyor Çetin'le dama çıkıyor, yatağımıza uzanıyoruz.. Ne gülünç, bazen yıldızları saymaya kalkıyorum. Sayıyorum, sayıyorum, uf aman bitmiyor ki. Sanki yıldızlar bir ağız olmuşlar bangır bangır bağırıyorlar,

"Beni de say Tunç beni de say!.."

"Çoksunuz yıldızlar, hangi birinizi sayayım ki?.."

Samanyolundaki yıldızlar koro oluşturmuşlar:

"Bizi saymazsan Tunç, küser gideriz." Çetin'e soruyorum:

"Samanyolundaki yıldızları saymazsam yiter giderler mi?"

Çetin gülüyor. "Bu yıldızlar hep bu gökyüzünde... Seneye yine gel, hepsi burada..." diyor. Samanyolu o denli güzel ki... Babaannem onun masalını anlattı.

"Bir adam varmış. Gökyüzündeki tarlasını hasat etmiş. Topladığı ekinleri harmanında dövmüş. Samanları evine götürmeye kalkmış. Doldurmuş arabasına. Evine giderken gökyüzünde öyle bir rüzgar çıkmış ki, arabanın üzerinde ne denli saman varsa hepsi savrulmuş. Adam çok üzülmüş. Ben şimdi kışın hayvanlarıma ne yedireceğim, diyormuş. Ama sonra bir bakmış ki, her saman parçası bir yıldız olmuş, parıl parıl parlamaya başlamış. Çok sevinmiş, bu da güzel, insanlar yeryüzünden bu yıldızlara bakıp mutlu olurlar, demiş.

İşte o günden sonra bu yıldızların adı Samanyolu olarak kalmış."

Masal hoşumuza giderdi ama Çetin'le birbirimize bakardık. "Acaba saman parçası yıldız olur mu?" Masalsa olur. İşte ben bu masalın içine dalar, o kağnıya oturur, yerlere saçılan saman parçacıkları arasında uyur, düşlere dalardım. Ne sesiyle mi uyanırdım? Yoo yoo babaannem kıyıp da bizi uyandırmazdı. Kırmızı ibikli horozun sesiyle uyanırdım. Öyle sesli öterdi ki. Sanki bir horoz ötüşü değil,

Ama sonra bir bakmış ki, her saman parçası bir yıldız olmuş, parıl parıl parlamaya başlamış.

"Kalkın sabah oldu" diye çığlık atan biri.

BİR SABAH HOROZUN sesiyle Çetin'le birlikte gözlerimizi açtık. Havada daha yıldızlar vardı. Hiç duymadığım bir kuş sesi geliyordu. Böyle içten, duygulu, sankı birşeyler anlatıyor...

Çetin: "Bülbül..." dedi.

Hemen yatağın içinde doğruldum, kulak kabarttım. Şimdiye dek hiç bülbül

sesi duymamıştım. Soluksuz dinliyordum. Çetin:

"Çok ötmez, biraz sonra gider, çünkü güneş doğuyor" dedi.

KARŞIDAKİ TEPENİN arkası kızarmıştı. Sanki tepenin öteki ucunda ateşler yanıyordu. Ah, kentte güneşin doğuşunu hiç görmezdik ki. Tepeciğin ucundan önce saçlarını gösteriyordu.

"Güneşin saçları göründü Çetin." Çetin uykulu yanıt verdi: "Güneşin saçları olmaz..."

"Ay güneşin gözleri göründü... Şimdi de ağzı göründü..."

Eh artık uyunmaz. Zaten öyle çok uyumuşum ki... Hemen damdan aşağıya babaannemin yanına... Uuu, babaannem çoktan uyanmış... Odunu yakmış közü kıyıya çekmiş, üstünü küllemiş, şimdi de o küllerin arasına ıslak beze sardığı iki yumurtayı yerleştiriyor. Biri bana, biri Çetin'e. Yani ateş külünden rafadan. Babaannem yumurtaları az önce folluktan almış.

Gündüz akşama dek ne mi yapacağız? Dut silkelemeye gideceğiz. Bezlerin üzerine silkilmiş dutları çok seviyorum. Dutların hiç çekirdeği yok, bal gibi tatlı. Dut ağacının dalını sallayınca yağmur gibi gökten dut tanecikleri yağıyor... Yani bize kışlık dut kurusu ve pestil oluyor. Pestil ya... Dutlar kazanlara konuyor, kaynatılıyor, şerbeti çıkarılıyor.

Onu sıcak sıcak da içmek çok güzel. Hele babaannemin tandırda pişirdiği mayalı ekmekle yemenin tadına doyum olmuyor. Yere serilmiş tahtaların üzerindeki bez parçalarına bu kaynamış şerbet dökülüyor, kaşıklarla yayılıyor. Ah şimdi unuttum ama birkaç gün içinde bu şerbet soğuyor, kuruyor, pestil oluyor.

Pestili bezden çıkarması da çok eğlenceli. Bir elleriyle bezi tutuyorlar, bir elleriyle de pestili tutuyorlar, bir çektiler miydi, cızır cızır pestil sökülüp geliyor. Ondan sonra katlıyorlar, sandıklara koyuyorlar. Ben de yardım ediyorum canım. Kente getirdiğim pestili, dut kurusunu kardeşimle soğuk havalarda öyle severek yiyoruz ki...

BABAANNEMİN çok hayvanı yok. Ama her yıl sütünü aldığı bir keçisi var. Onun da oğlakları. İşte bu oğlakları, keçiyi Çetin'le biz yayıyoruz.

Ama keçi hiç söz dinlemiyor, otlarken nerede bir yeşillik görse oraya dalıveriyor, haydi arkasından da oğlakları. İkimiz birden ardından koşuyoruz, onu sahipli tarlanın içinden çıkarıyoruz.

Bazen bu tarlalardaki otları yoluyorum, keçinin, oğlakların önüne koyuyorum. Birkaç lokmada yalayıp yutuyorlar, gözlerimin içine bakıyorlar,

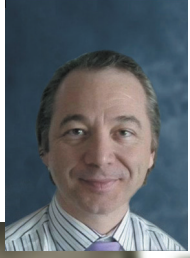
"Haydi bize yine yeşil otlar bul!.."

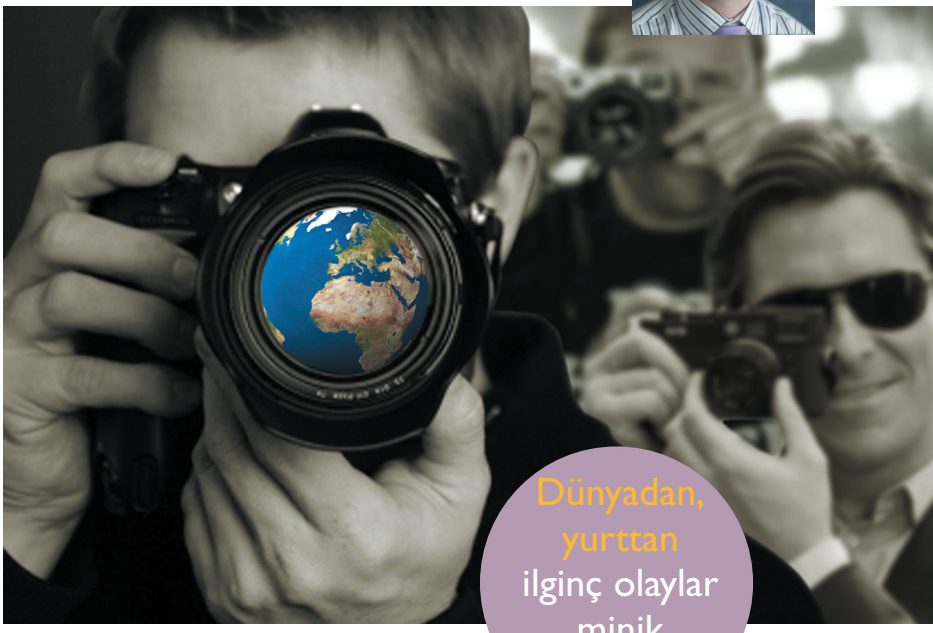
Onlar kayaların diplerindeki otları yerlerken ben de onlara yeşil otlar buluyorum...

Bir ay kalıyorum babaannemin yanında... Ama o bir ay bana bir gün gibi geliyor. Hele o oyunlar, o oyunlar... Yorulunca koşup babaannemin o mis gibi yaptığı ayrandan içmeler... Çok hoş...•

muzafferizgu@butundunya.com.tr

Altan Alkan

Dünyadan, yurttan ilginç olaylar minik haberler

Biri bizi gözetliyor

ABD senatosunda alınan bir karara göre araçlara kara kutu takılacakmış. Senato'dan geçen yasayla, 2015 yılından itibaren ülke çapındaki tüm araçlara, uçaklardaki gibi karakutu konulacak. Yeni geliştirilen sistem araçlar yolda olduğu sürece kayıtta kalacak. Olası bir kazada, kazanın nedeni kayıt altına alınan görüntülerle ortaya çıkacak. Yasa sayesinde devlet ülke çapındaki her aracı ve şoförünü anlık olarak takip edebilecek.

Kuş gribi ve Biyoterör

Uluslar arası bilim insanları bir karar almışlar ve ölümcül kuş gribi virüsü H5N1'in nasıl değişime uğradığı üzerine bir araştırma yapmaya başlamışlar; bunun için de mutant mikroplara başvurulmuş. Ancak kısa süre sonra

bu araştırma durdurulmuş. “Pause” olarak adlandırılan 60 günlük erteleme kararı, araştırmaların riskli olduğu tartışmalarından sonra gelmiş. Uzmanlar mutant mikrobun biyoterörizm aracı olarak terör örgütlerinin eline geçmesinden endişelenmiş.

İçkinin Zararı

Avustralya’da bir mahkeme boşanma sonrası servet paylaşımında bugüne kadar uyguladığı standart olan %50 - %50 sisteminden bu defalık vazgeçmiş. Neden mi? Çünkü eşlerden erkek olan evlilik süresi 20 yıl boyunca tam 87 bin 600 şişe bira içmiş. Ve burada da 154 bin dolarlık ekstra harcama yaptığına kanaat getirmiş mahkeme ve mal paylaşımını kadının lehine bozmuş.

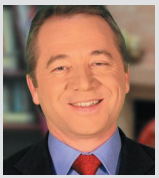

Geniş Aile!

Hindistan’da Ziona Chana, 181 kişilik ailesiyle medya mensuplarının karşısına çıktı. Chana, 39 eşi, 94 çocuğu, 14 gelini ve 33 torunu olduğunu söyledi. Dünyanın en kalabalık ailesinin reisi olmaktan mutluluk duyduğunu ifade eden Chana ile ailesi, Mizoram Eyaleti’ne bağlı Baktawng kasabasında 100 odalı, 4 katlı büyük bir apartmanda yaşıyor. 67 yaşındaki Chana’nın ailesine ise yemek yetişmiyor. Aile sadece akşam yemeğinde 30 tavuk, 60 kilo patates, 100 kilo da pirinç tüketiyor.

Sigara İçene Kız Yok

Şanlı Urfa’nın Akça mescit köyü girişinde 'Bu köyde sigara içilmemektedir' tabelası asılmış. Köyün kızlarına talip olan damat adaylarının da sigara

Yazarımızı tanıyalım: *1970 Ankara doğumlu Altan Alkan, sanat yaşamına 1987 yılında Altındağ Belediyesi Gençlik Tiyatrosu’nda başladı. Burada Devlet Tiyatrosunun değerli yönetmenleri ile çalıştı. Ziraat Bankası, Etibank Çocuk Tiyatrolarının ve bir çok özel tiyatronun sahnelerinde oyuncu olarak sahne aldı. TRT Ankara Televizyonu, TESK FM, Capital Radio ve NTV Haber Kanalında, program yapımcısı, sunucu ve haber seslendirmeni olarak görevler aldı. UNİMA’da düzenlenen eğitimle Karagöz Sanatçısı olarak yetiştirildi. Halen Uluslararası Kukla ve Gölge Oyunları Birliği UNİMA yönetim kurulu üyesi olan ve Kanal B’de ana haber spikerliği ile göreve başlayan Altan Alkan, halen aynı kanalda Günce ve Genç Düşünce programlarında "yapımcı/sunucu" olarak çalışmaktadır.*

kullanmaması gerekiyor. Köydeki tarlalara günlük olarak çalışmaya gelen tarım işçileri de sigara kullanmayanlardan seçiliyor. Köye gelen misafirlerin konakladıkları süre içerisinde sigara içmesine izin verilmeyen köyün muhtarı Abdullah Saçaklı, "Sigara konusunda çok hassasız. Köyümüzdeki 550 insanın hiç biri sigara kullanmıyor ve gayet sağlıklı. Kız isteyen damat adayından da, tarlada çalışacak işçiden de sigara kullanmamalarını şart koşuyoruz" demiş.

Kleptoman Kadın Polis

Adana'da Çocuk Şube Müdürlüğü'nde görevli komiser Ö. K.'nın (31), çantasından 3 kez para çalan polis memuru S. Y.V. 8 ay 10 gün hapis cezasına mahkûm edilmiş. Ö. K., şubedeki odasında bulunan çantasından birer gün ara ile 50 Euro ve 100 dolar çalınması üzerine hırsızı yakalamak için bir plan yapmış. Kamera kalemi odasının içini tamamen gören bir yere koyup, kayıt düğmesine basan komiser, daha sonra kayıtları izleyince şoke olmuş. Hırsız, komiserin en güvendiği kadın polis memuru S.Y.V. çıkmış. Kleptoman olan S. Y.V. suçunu itiraf ederken "Para aldığım zaman huzur buluyorum. Oysa bu paralara ihtiyacım yok. Ben dürtülerime sahip çıkamıyorum. Pişmanım, utanıyorum" demiş.

Çöpçatan Telefon

Erkeklerin gece dışarı çıktıklarında daha rahat kız arkadaş bulabilmelerini sağlamak amacıyla yeni bir telefon uygulaması geliştirilmiş. Bu uygulama sosyal medyada hemen yer bulmuş.

Uygulamada size en yakın bekâr hanımefendinin bilgileri telefonunuza geliyormuş. Hanımefendiyi beğenirseniz cebiniz bir mesaj yolluyormuş, karşı taraf da sizi uygun bulursa şimdiki deyimle "çıkma fırsatı" doğuyormuş. •

altanalkan@butundunya.com.tr

‘Dünya, Don Kişot'u Cervantes'e Cervantes'i de Türklere Borçludur’

Yazan: SEBAHAT ÖNEN

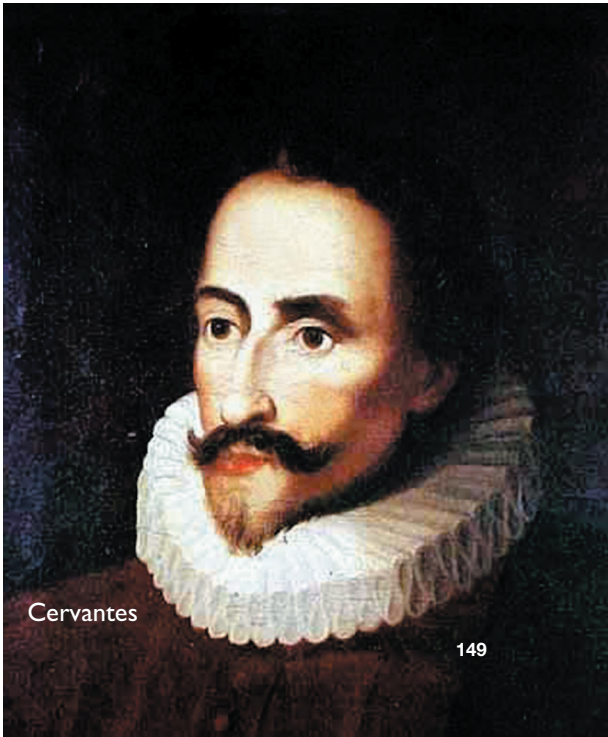
Fransız büyük düşünür ve kültür adamı Andre Marlaux, "Hayali Müze" (Musee Imaginaire) adlı kitabında açıkladığı bu yargısıyla dünya tarihinin küçük bir noktasına ışık tutarken, aynı anda edebiyat dünyasının büyük bir gerçeğini aydınlığa kavuşturuyor.

Tarihsel olayların aralarına sıkışmış ve o nedenle zamanında önemleri anlaşılamamış olayları açıkladığı kitabında yazar, Osmanlı Donanması'nın yenilgisiyle sonuçlanan İnebahtı Deniz Savaşı'nın "gözlerden kaçan bir olay"ına da değiniyor.

İkinci Selim'in padişahlığı ve Sokullu Mehmet Paşa'nın sadrazamlığı döneminde Osmanlılar Kıbrıs'ı alınca, Papa V. Pius Osmanlı İmparatorluğu'na karşı bir din ordusu oluşturmak için çağrıda bulunmuştu. Papa'nın çağrısına çeşitli Hristiyan ülkelerinden katılan gönüllüler arasında, İspanya' dan Cervantes de vardı. Dünyanın en çok yabancı dile çevrilen romanı "Don Kişot"un yazarı Cervantes, Papa'nın bu çağrısına yalnızca, memleketinden uzaklaşmak nedeniyle katılmıştı.

Cerrah olan babası çok kişiden borç para almıştı ve bu borçlarını ödeyemiyordu. Sayıları giderek artan alacaklılarının sürekli sıkıştırmalarından kurtulmak için babası, eşini ve çocuğunu alarak başka bir kente kaçmış, fakat çok geçmeden orada da borç batağına girmişti. Ailesi yine başka bir kente göç etmek zorunda kalmış, aynı olay çok geçmeden orada da başlarına gelmişti. Sık sık yer değiştir-meleri nedeni ile Cervantes iyi bir öğrenim alamamış, sorumsuzluklar içinde çeşitli maceralara girip çıkan, kendi başına buyruk bir maceraperest olmuştu. Papa'nın çağrısını duyunca, hem oturduğu kentten uzaklaşmak, hem de yeni bir macera yaşamak hevesiyle İtalya'ya koşmuş, Haçlı Ordusu'na katılmıştı.

1570 yılında İnebahtı'da Osmanlı Donanması'nın karşısına çıkan çıkan ve onu yenilgiye uğratan Haçlı Donanması'nda, bu macera heveslisi

Cervantes

II. Selim

"gönüllü asker" Cervantes de bulunuyordu. Fakat savaşma hevesi uzun sürmemiş, ilerde sol elini kaybetmesine neden olacak biçimde ağır yara aldığı sol kolunu kullanamadığı için Cervantes Osmanlı'ya tutsak olmuştu. Savaş sonunda ise öteki tutsaklarla birlikte o da Cezayir'e gönderilmiş, Cezayir Kalesi'nde hapsedilmişti.

İkinci Selim, savaş sonrası Donanma Komutanı Müezzinzade Ali Paşa' ya yenilginin nedenlerini sorunca ondan, yenilginin "nedenleri"nin değil, yalnızca bir "nedeni" olduğunu öğrenmişti. O tek neden ise, Osmanlı donanması sisli denizde son derece sessiz ilerlerken, düşman donanmasından bir gözcünün kendilerini görmesiydi.

İkinci Selim, 'O görevini başarıyla yapan bir askerdir' diyerek düşmanı olmasına karşın o gözcünün ödüllendirilmesini istemişti. Fakat gözcünün savaşta yaşamını yitirdiğini duyunca, kendisini ödüllendiremediği bu kahramanın anısına bir ödül verilmesini kararlaştırdı.

"Bu altını Cezayir'e götürün ve Cezayir kalesinin kulesinden, avludaki tutsakların üstüne atın" dedi. "Altın hangi tutsağın başına düşerse, kahraman gözcünün anısına, o tutsağı serbest bırakacaksınız."

1958-1968 yılları arasında Fransa' da Kültür Bakanı olarak görev yapan 20. yüzyıl Fransa'sının ünlü düşünür ve kültür adamı Andre Malraux, tarihin önemli olayları arasında sıkışmış, kalmış bu olayı gün ışığına çıkardıktan sonra, Cezayir kalesinin kulesinden Padişah İkinci Selim adına atılan altının, avludaki tutsaklardan kimin başına düştüğünü de söylüyor:

"O tutsak, Cervantes'tir" diyor. Ve o nedenle büyük yargısını, şu "büyük söz"üyle açıklıyor:

"Dünya, Don Kişot'u Cervantes'e, Cervantes'i de Türklere borçludur."•

Korkaklık şu soruyu sorar;
"Güvenli mi?"
Menfaatçilik şu soruyu sorar;
"Faydalı mı?"
Kibir şu soruyu sorar;
"Popüler mi?"
Ama vicdan şu soruyu sorar;
"Adaletli mi?"

Martin Luther King

HAZİRAN AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

"Sudokunun Yanıtları"

1	9	4	2	6	7	8	3	5
8	7	5	9	1	3	2	4	6
3	6	2	5	4	8	7	9	1
4	8	7	3	9	5	1	6	2
5	1	9	6	8	2	4	7	3
6	2	3	1	7	4	9	5	8
2	4	6	7	3	1	5	8	9
7	3	1	8	5	9	6	2	4
9	5	8	4	2	6	3	1	7

Sudoku yapamayanlar için

3	9	2	6	4	8	5	1	7
8	7	6	1	5	9	3	4	2
1	4	5	2	3	7	9	8	6
4	2	8	3	1	5	7	6	9
9	3	7	8	6	4	1	2	5
5	6	1	7	9	2	8	3	4
6	8	4	5	7	1	2	9	3
2	5	9	4	8	3	6	7	1
7	1	3	9	2	6	4	5	8

Sudokusuz yapamayanlar için

"Bilginizi Denetleyin"

1-(a) İçişleri Bakanlığı
2-(d) Sprint
3-(b) Lale
4-(d) Sudoku
5-(c) İsviçre
6-(a) Karaköse
7-(b) Metronom
8-(c) Richard Nixon
9-(a) Osman Zeki Üngör
10-(d) Tuğra
11-(b) Sarayburnu
12-(c) Marmara Bölgesi
13-(b) Newton Yasası
14-(a) Rusya
15-(a) Moğolistan
16-(c) İsmet İnönü
17-(d) Fransa
18-(c) TAEK

Satranç Çözümleri

PROBLEM: 1.Kb3! Fg5 2.f4+# (1…Şd2 2.f3+#)

OYUN SONU: 1…Kc5 2.Kh8 Kg5 3.Şe4 Kc5 4.Şf4 Kc4+ 5.Şe5 Kc5+ 6.Şe6 Kg5 7.Şf7 Kc5 8.Şh7 Şxa6 9.h6 Kc7+1/2 1/2

İlk Dersimiz Türkçe

1-(c) Seçmesiz yemek
2-(a) Yetkilendirme
3-(b) Duraklama
4-(b) Parçacık
5-(a) Bölüntü
6-(d) Tatbilir
7-(c) Çocuk ayakkabısı
8-(b) Algılayıcı
9-(a) Güçlü heyecan
10-(a) Ayrıntı
11-(b) Bir tür büyük balık
12-(d) Ruh, öz
13-(c) En iyi
14-(c) İskambilde karo
15-(d) İnzivaya çekilmiş kişi

Kare Bulmaca

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A	Y	T	E	N	A	L	P	M	A	N	■	R	A	M
2	H	E	■	S	İ	N	A	■	A	R	İ	Z	O	N	A
3	M	K	E	■	Ş	İ	M	A	L	■	Z	A	D	A	R
4	E	T	N	A	■	M	E	R	A	K	İ	■	A	M	A
5	T	A	S	■	S	E	■	U	■	A	P	İ	■	A	K
6	A	■	E	M	A	■	A	Z	A	K	■	K	İ	L	E
7	R	A	■	A	Z	A	T	■	M	İ	Y	A	R	■	Ş
8	İ	N	E	K	■	K	A	R	İ	N	A	■	A	S	■
9	F	A	L	İ	H	■	R	O	K	A	■	A	D	A	K
10	■	S	A	L	■	S	İ	M	■	D	E	N	E	M	E
11	K	O	L	E	R	A	■	A	L	A	R	A	■	U	R
12	A	N	E	R	O	İ	T	■	İ	■	İ	D	A	R	E
13	R	■	M	■	B	R	İ	Ç	■	K	N	U	T	■	V
14	A	K	■	S	A	■	R	A	M	İ	■	T	A	L	İ
15	M	A	K	İ	■	K	A	M	A	R	A	■	K	A	Z
16	Ü	R	E	■	S	U	N	U	M	■					
17	R	A	K	I	■	L	■	R	A	S					
18	S	İ	■	S	A	V	A	■	İ	O					
19	E	N	E	■	B	A	L	G	A	T					
20	L	■	T	İ	■	R	A	B	■	A					

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,
Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

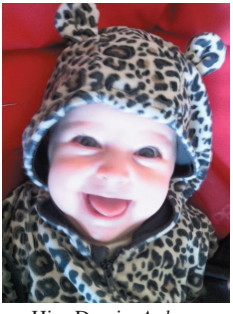
(e-posta ile göndereceğiniz fotografların 150 KB' den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

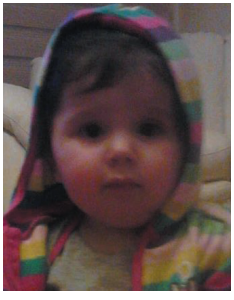
Cansın Cansever, *Ankara*

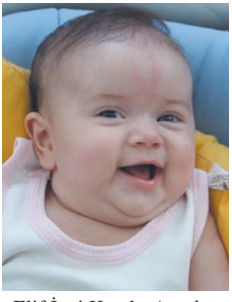
Mustafa Kemal Hardal, *İzmir*

Hira Demir, *Ankara*

Elif Sevinç, *Bartın*

Elif İnci Karslı, *Antalya*

İpek Bültan, *Ankara*

Şevval ve Akasya Polat, *Niğde*

Derin Akgün, *İzmir*

Gayenur Tarcan, *İzmir*

Özüm Naz Karataş, *Ankara*

Buse Demir, *Adana*

Gökberk Erkman, *Kütahya*

Mustafa Emir Armutçu, *Konya*

Aysu Şemsettinoğlu, *Sivas*

Deniz Şahin, *Antalya*

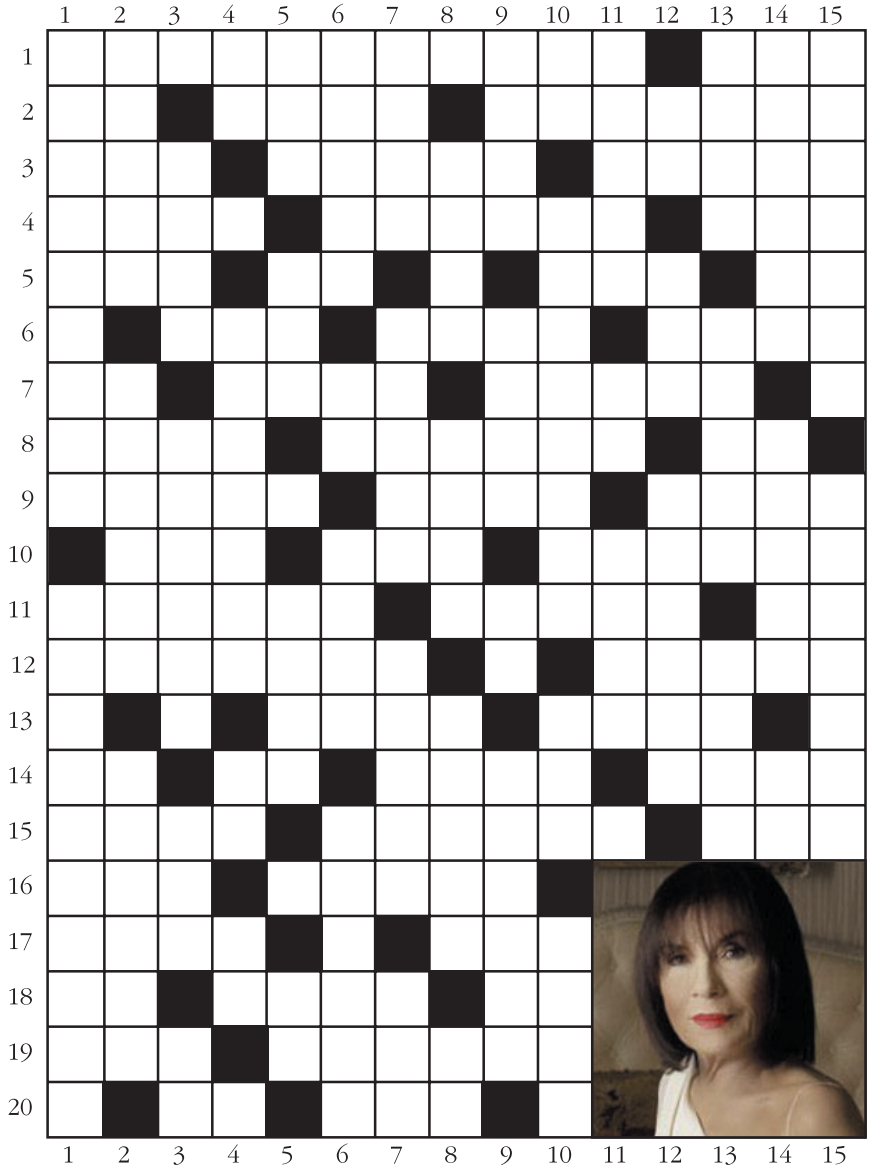
Hamdi Yıldırım, *Kırşehir*

Furkan Köseoğlu, *Konya*

Yağız ve İrem Karagülle, *Konya*

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1- Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz fotografta görülen ses sanatçımız.- Boyun eğen. **2-** Helyumun simgesi.- Mısır'da bulunan bir yarımada.- ABD'de bir eyalet. **3-** Makine Kimya Endüstrisi'nin kısa adı.- Eski dilde kuzey.- Hırvatistan'da bir liman kenti. **4-** Sicilya'da bir yanardağ.- Ahmet Vefik Paşa'nın bir sahne yapıtı.- Gözleri görmeyen. **5-** İçine sıvı koymaya yarayan genelde metalden yapılan kap.- Selenyumun simgesi.- Konya ilinde bir baraj.- Bazı yörelerde ayrana verilen ad. **6-** Eski dilde bağırsaklar.- Karadeniz'de bir iç deniz.- Genelikle tahıl ürünlerini ölçmekte kullanılan bir ölçü birimi. **7-** Eski Mısır'da bir güneş tanrısı.- Serbest bırakma.- Değerli madenlerde yasanın istediği ağırlık, saflık ve değer derecesini gösteren ölçü. **8-** Nazım Hikmet'in bir sahne yapıtı.- Aydın'ın Söke ilçesi yakınlarında bulunan tarihi bir yerleşim merkezi.- Bir takımın gözde oyuncusu. **9-** '…. Rıfkı Atay' (Edebiyatçımız).- Salatası yapılan aromalı bir bitki.- Nezir. **10-** Altı düz bir tekne türü.- Gümüş.- Herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir anlatım içinde sunulan düz yazı türü. **11-** '….. Günlerinde Aşk' (Gabriel Garcia Marquez'in bir yapıtı).- Akdeniz'de bir akarsu.- Tümör. **12-** Cıva yerine bir maden kutu kullanmak temeline dayanan kadranlı barometre.- Yönetim. **13-** Dört kişi ile eşli olarak iskambille oynanan bir zeka oyunu.- ' …. Hamsun (Açlık, Göçebe bir yapıtları bulunan Norveç'li yazar) **14-** Bir renk.- Samaryumun simgesi.- İstanbul'da bir semt.- İkincil. **15-** Akdeniz bitki örtüsü.- Gemi odası.- Ege bölgesinde bir dağ sırası. **16-** Azotlu gübre.- Bir bildirinin çeşitli yollarla dinleyenlere aktarılması. **17-** Anasondan yapılan sert bir içki.- Habeş soylusu. **18-** Bir nota.- Eski dilde müjde.- Jüpiterin bir uydusu. **19-** Arapça'da ben.- Ankara'nın bir semti. **20-** Boru sesi.- Tanrı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- 'Hasretinden Prangalar Eskittim', 'Ay Karanlık' adlı şiirlerinden tanıdığımız edebiyatçımız.- Kocaeli'nin bir ilçesi. **2-** ' Mehmet …..'(Yegâh Mevlevi Ayini, Tahir Buselik, Dört Peşrev adlı besteleri bulunan bestekarımız.- Maydanozgillerden, kokulu tohumu hamur işlerinde ve rakı yapımında kullanılan bir bitki.- Antalya'da bulunan bir mağara. **3-** Boynun arkası.- Başkaları.- Tatlı bir yiyecek.-Bir gıda maddesi. **4-** Notada durak işareti.-Cemil Meriç'in bir yapıtı.- Silisyumun simgesi.- Sahip. **5-** Duvar içinde dekoratif amaçlı bırakılan oyuk.- Çalgı.- Bir giyeceğin göğüsle omuz arasında kalan bölümüne eklenen parça.- Eski dilde su. **6-** Çizgi film sanatı.- Yumurtanın sıvı kısmı.- Başka.- Yarışlarda her yarışçıya ayrılan şerit. **7-** Dokusunda çoğunlukla gümüş ve altın renginde tel bulunan kumaş veya metal parlaklığı verilmiş deri.- Bir tür bilgisayar oyunu.- Eski Yunan'da siyasal gücü zorla ele geçiren, onu kötüye kullanan kimse.- Kekliğin boynundaki halka. **8-** Divan edebiyatında kullanılan bir vezin türü.- Avrupa'da bir başkent.- Derviş Zaim'in bir filmi.- İngiltere'nin plaka imi. **9-** Sıvacı aleti.- Hatay ilinde bir ova.- Bir sıfat eki.- Romanya'nın plajları ile ünlü bir bölgesi. **10-** Güzel sanat.- Hindistan'da bir liman kenti.- Herhangi bir şeyin üzerinde oluşan, biriken pislik.- Argoda kuytu yer.- **11-** Gaziantep'in bir ilçesi.- Şaşma belirten bir ünlem.- İrlanda'nın eski adı. **12-** Güney Afrika Cumhuriyeti'nin plaka imi.- Yapma,etme.- Ekin ve ot demetlerini arabaya yüklemeye yarayan uzun saplı araç. **13-** Gemicilikte düzgün sarılmış halat yumağı. Bir işi yapıp yapmamaya karar verme yete-neği.- Düşüncesizce her işe atılan. **14-** Ser-maye.- Bir kürk hayvanı.- Bir nota. **15-** Fas'ta bir kent.- Maydanozgillerden, yaprakları sebze olarak kullanılan kokulu bir bitki.

filizoskay@butundunya.com.tr

SATRANÇ

Mustafa Yıldız

GÜNÜMÜZÜN USTALARI: 6

Arthur Mayakovich YUSUPOV

Arthur YUSUPOV

13 Şubat 1960'ta Moskova'da doğdu. 1977'de Dünya Gençler Şampiyonu oldu. İki kez SSCB şampiyonluğunu kazandı.1980'de GM (Büyük Usta) oldu. Birçok turnuva kazandı. 1990'da Almanya'ya yerleşti. 2005 yılında Almanya şampiyonu oldu. Yusupov satranç dünyasında hırslı oyunu ve hafızasının güçlü olmasıyla tanınıyor. Petrof Savunması ve Kabul Edilmeyen Vezir Gambiti açılışlarının uzmanı olarak bilinen Yusupov'u ünlü eğitmen Suetin, "akılcı ve konumsal stile yatkın bir oyuncu olarak tanımlıyor. Yusupov halen satranç kitapları yazıyor, satranç eğitmeni olarak çalışıyor.

Taimanov-Yusupov, 1982

Yandaki konumda beyazın şah kanadındaki g ve h piyonları siyah taşların hedefinde. Yusupov h2'den mat tehdidi yaparak 38…Kh6 oynadı. Beyaz, h piyonunu süremiyor çünkü at düşer ve saldırı devam eder. Tek kurtuluş kalite fedası: 39.Kxf4 exf4 40.Vc3+ f6 41.Af5 Kxg2+! Siyah kale, kaya gibi düştü. 42. Fxg2 Vxh2+ ve mattan kurtulamadığını gören beyaz terk etti. 0-1 (43.Şf2 Vxg2+ 44Şe1 Kh1+#)

Yusupov-Ivanchuk, Brüksel, 1991

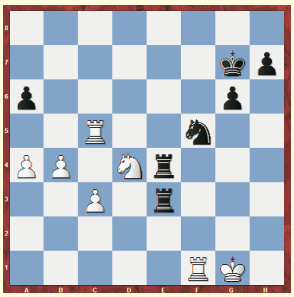
20.Kxh5 gxh5 Hesaplanmış bir kale fedası! 21.Fh7+ Şg7 22.Vxh5 Af6 Vezir isteğine Yusupov, at fedası ile tempo kazanarak yanıt veriyor. 23.Axe6+ fxe6 24.Vh6+ Şh8 25.Ff5+ Şg8 26.Vg5+ Şh8 Zavallı siyah şah, beyaz figürlerin arasında kediden kurtulmaya çalışan fare gibi zıplayıp duruyor. 27.Vh4+ Şg8 28. Vg5 Şh8 29.Vh4 Şg8 30.Vg3+ Şh8 31.Vh3+ Şg7 32.Vg3 Şh8 33.Vh3+ Şg7 Beyaz, bilerek hamle tekrarı yaptı, zaman kazanıyor ve rahatlıyor. 34.Fxe6 Vxe6 Ölümcül tehditten siyahlar, vezirini vererek kurtulmaya çalışıyor. 35.Vxe6 Fd8 36.g4 Ke8 37.Vf5 Fc4 38.g5 Siyah, terk etti çünkü atı kaçtıktan sonra bir alet kaybediyor veya mat oluyor. 1-0

MUSTAFA YILMAZ GM (BÜYÜK USTA) OLDU

42. Bosna Açık Turnuvasında, 2608 Elo performansı ile 3. GM normunu kazanan Mustafa Yılmaz Büyük Usta unvanını kazandı. 20 yaşında en genç büyük usta olan Yılmaz'ı kutluyorum, başarılarının sürekli olmasını diliyorum. İşte Bosna turnuvasından 2 Yılmaz konumu:

Nikolova-Yılmaz, 5.Tur

43…Kg4+ 44. Şh2 Kh4+ 45.Şg2 Kg3+ 46.Şf2 Kh2+ 47.Şf1 Axd4 48.Kc7+ Şh6 Beyazdan gereksiz bir şah çekiş. 49.cxd4 Kb3 b1'den mat tehdidi 50.Kc1 Kxb3 piyonlar toplanıyor. 51.Kd1 Kxa4 52.Kg1 Ka2 yine mat tehdidi.53.Kb1 Kae2+ 54.Şd2 Kd2+ 55.Şc1 Kxd4 bütün piyonlarını yitiren beyaz birkaç hamle sonra terk etti. 0-1.

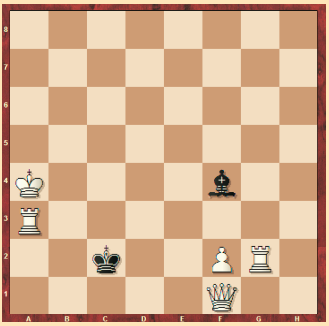

Beliavsky-Yılmaz, 2.Tur

18.Fxh6 !? Beyaz, f7 piyonunun açmazda oluşundan yararlanmak isteğiyle etkili bir şah kanadı atağı başlattı. 18…Axc4+ Yılmaz çok dikkatli. Öncelikle piyonu açmaza alan fili saf dışı bırakıyor. 19.Fxg7 Şxg7 20.Vxc4 Fa6! 21.Vxc6 Fxh1 İki piyona karşılık kalite öne geçen Yılmaz oyunu ve norm için çok değerli puanı kazandı. 0-1.

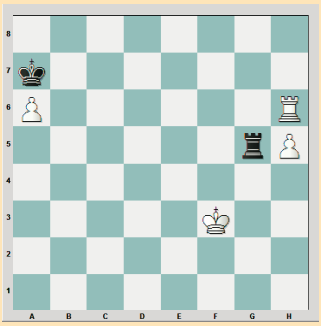
PROBLEM Gleb, 1927

2 #

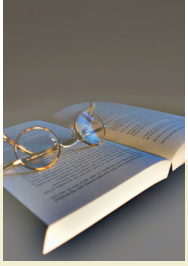
myildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU Karpov-Yusupov

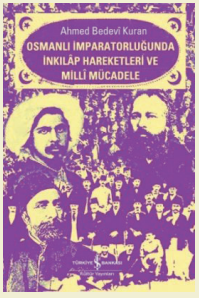

Siyah Oynar - Berabere

Çözümler 151. sayfadadır.

Osmanlı İmparatorluğunda İnkılâp Hareketleri ve Milli Mücadele

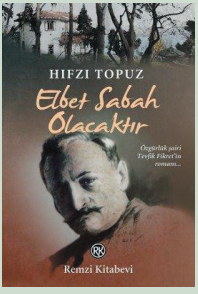

Ahmet Bedevî Kuran

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemi hakkındaki kapsamlı bilgi ve belgeleri bir araya getiren bu yapıt yıllardır sahaflardan ya da kütüphanelerden fotokopi olarak edinilebiliyordu. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki devrim hareketlerini Sultan Osman'dan başlayarak bilinenler dışında gizli belgelere de yer vererek sohbet edercesine anlatan yazar aralara yerleştirdiği dörtlüklerle de yapıtı şiirleştirmiş. Yayınevi 927 sayfalık kitabın tıpkı basımını sunarak bugün geçmişte yapılan hataların yeniden yaşanmaması için uyarılarda bulunuyor: "Öteden beri büyük devletler Akdeniz'de işgal ettikleri mevkileri genişletme ve sağlamlaştırmak için uğraşmışlardır. Bu yoldaki herhangi bir mesnedi olmayan hükümet de, Osmanlı İmparatorluğu'nun zararına bir daire-i nüfuz tesisine çalışmıştır(...) İşte, memleketin bir an evvel gelişmesi için bugün iktidar ve gençlerden beklediğimiz bu yararlılıkların numune ittihaz edilmesi ve bu vadide emek sarfından kaçınılmamasıdır. Hiç unutmayalım ki, Bizans imparatorluğu Anadolu'yu kaybedince yıkılmıştır. Biz ise sahibi bulunduğumuz bu mıntıkayı muhafaza edebildiğimiz için son felaketten yakamızı kurtarmış bulunuyoruz. Bu varlığın idamesi ise biraz evvel ileri sürdüğümüz mefhumlarla perçinleştirilmelidir(...) Bu içtimai ihtiyaçlar vücut bulduğu takdirde, memleketimiz hakkındaki, istila korkuları söner ve bizler de istila tehlikesinden kurtulmuş oluruz. Aksi halde zaman yavaş yavaş milletimizi kemirir ve ecdadımızın kanıyla yoğrulan bugünkü topraklarımız da maazallah korktuğumuz düşman çizmeleri altında çiğnenmekten masun kalamaz ve neslimiz, Hun İmparatorluğu ve diğer bazı milletler gibi tarihe mal olur... Vaktiyle Saltanat ve Hilafete merbut olan İslam camiaları ilmi vukufsuzluk yüzünden elimizden çıkmıştır! Ne acı ve elim bir ziya!!.!.(1956)"

Elbet Sabah Olacaktır

Hıfzı Topuz

Remzi Kitabevi

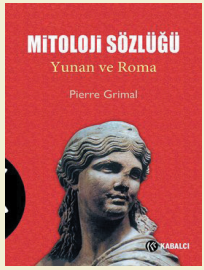
Mustafa Kemal'in çok sevdiği aydınlardan biriydi Tevfik Fikret. Onu bütün yönleriyle anlatan bu kitap aslında Türkiye'nin doğduğu küllerin öyküsü. Mustafa Kemal Tevfik Fikret için: "Anlamadım! Ne dediniz? Fikret büyük şair değil miydi? Fikret karanlıklar içinde bir nur görüp halkı o nura doğru götürmeye çalışırken siz nerelerde idiniz? Niçin içinizden kimse onun gibi feryat etmedi? Ben Fikret'e erişemedim. Onun sohbetlerinden yararlanamadım. Kendimi bedbaht sayarım. Fakat onun eserlerini okudum. Birçoğu ezberimdedir. O hem büyük şair hem de büyük insandır. Efendiler! Zaten parmakla gösterilecek kadar az olan büyük adamlarımızı küçültmeye kalkışmayalım" diyor. "Tevfik Fikret, aklın ve bilimin egemenliğine, aydınlanmaya ve aydınlık günlerin geleceğine inan bir şairdir ve kendisinden sonra gelen kuşaklar için dürüstlük, özveri ve sessiz direnişin simgesi olmuştur. Dağılma sürecindeki Osmanlı İmparatorluğu'nun can çekiştiği bir dönemde yaşayan şair, önce Abdülhamit'in baskıcı yönetiminin, sonra da özgürlük vaadiyle gelip aynı baskıyı devam ettiren İttihatçıların yarattığı korkunun içinde yükselen gür bir ses olur. Aşiyan'a inzivaya çekildiği yıllarda ve hastalıktan günden güne eridiği son dönemlerinde bile hiçbir güç onu susturamaz; her fırsatta gençliğe özgürlüğü haykırır. Onun gür sesi, gelecek kuşakların yarınlara daha umutla bakmasını ve karanlığı dağıtmak için savaşması gerektiğini anlatmıştır. Ufukları yine yoğun bir sis kaplamış olsa da, ELBET SABAH OLACAKTIR!"

Mitoloji Sözlüğü

Yunan ve Roma

Pierre Grimal

Kabalcı Yayınevi

"Antik çağdan Bizans'a uzanan yapıtları kılı kırk yararcasına uzun yıllar inceleyerek Yunan ve Roma mitolojisi için hem bir sözlük hem de kaynakçalara gönderme yapan bir yapıt hazırlayan Pierre Grimall şöyle diyor: "Bu Sözlük'ün Antik literatürde en çok anılan ya da en çok kullanılan efsanelerin ve mitosların kullanışlı bir repertuarını oluşturmaktan başka bir iddiası yoktur(...) Geleneksel olarak klasik "mitoloji" adı verilen şey ne basit ne de tutarlı bir objedir. Bütünüyle ele alındığında o her devirden, her türden masalımsı anlatıları içeren ve olabildiğince bir sınıflandırmaya tabi tutulması gereken karmaşık bir kitle teşkil eder." Bu karmaşık kütleyi yalın bir dille anlaşılır kılıyor bu çalışma.

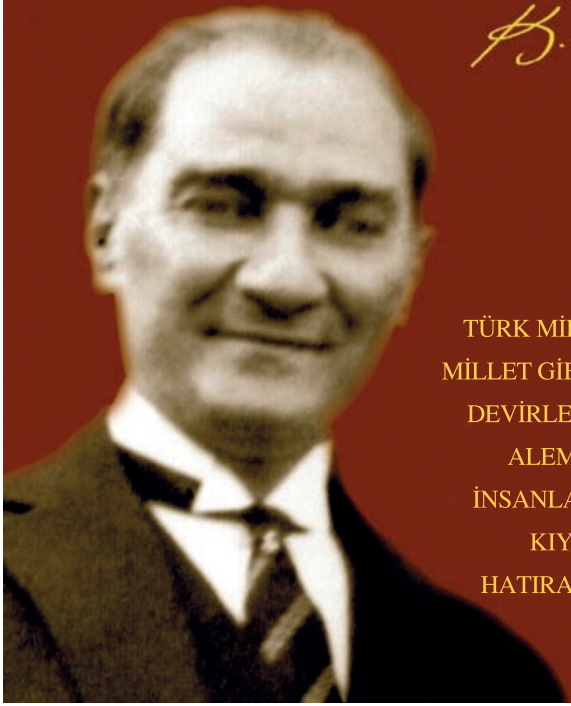

BİR FOTOGRAF BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR

Gönderi: METE TİZER, BALIKESİR

türk milleti, her medeni
millet gibi, mazisinin bütün
devirlerinde medeniyet
alemine hizmet etmiş
insanların, milletlerin
kıymetini takdir ve hatıralarını
hürmetle muhafaza eder.

M. Atatürk

TÜRK MİLLETİ, HER MEDENİ
MİLLET GİBİ, MAZİNİN BÜTÜN
DEVİRLERİNDE MEDENİYET
ALEMİNE HİZMET ETMİŞ
İNSANLARIN, MİLLETLERİN
KIYMETİNİ TAKDİR VE
HATIRALARINI HÜRMETLE
MUHAFAZA EDER.

TÜRK RESSAMLARI

NEJDET VERGİLİ

UZAK UFUKLAR

1954 yılında Bafra'da doğdu.1980 de Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü'nü birincilikle bitirdi.
Bağımsız sanatçı olarak İstanbul'da yaşıyor. Yurtiçinde ve yurtdışında birçok kişisel ve grup sergileri olmuştur.
Sanatçı, zaman ve yer kavramlarının adeta boyut değiştirdiği, biraz da soyutlaştığı resimlerinde kendi coğrafyasındaki izlerden yola çıkarak daha büyük bir haritada yolculuk yapmaya çalışıyor.
Nejdet Vergili'nin resimleri, 9 Mayıs'tan 3 Haziran'a değin, Galeri Selvin'de sergilenmektedir.

ISSN 1301-7608
9 771301 760320